

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 1

18 Aralık 2024 ÇARŞAMBA

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.08

BAŞKAN: Mustafa Hulki CEVİZOĞLU (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Asuman ERDOĞAN (Ankara)

SÖZCÜ: Müşerref Pervin Tuba DURGUT (İstanbul)

KÂTİP: Zuhâl KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş)

----- 0 -----

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Evet, herkese günaydın.

Sayın Bakan, hoş geldiniz.

Klasik konuşmaları yapmadan evvel, basın mensubu arkadaşlarımızın, mikrofon sayısından gördüğümüz ve kamera sayısından gördüğümüz üzere yoğun ilgisini memnuniyetle karşılıyoruz. Hoş geldi basın mensubu arkadaşlar da.

Sayın Bakan, Değerli Komisyon üyeleri, kıymetli katılımcılar ve basınımızın değerli temsilcileri; tekrar hoş geldiniz.

Yeterli sayımız vardır.

Komisyonumuzun 4'üncü toplantısını açıyorum.

Komisyon olarak kadına yönelik şiddet ve ayrımcılıkla mücadelede mevcut düzenlemeleri gözden geçirmek, bu alandaki eksiklikleri belirlemek ve etkili tedbirleri almak amacıyla çalışmalarımıza yoğun biçimde devam ediyoruz. Bu çalışmaları bütçe görüşmeleri devam ederken de sürdürüyoruz.

Önceki toplantımızda Sağlık Bakanlığımızı dinledik ve Komisyonumuzun sorularına ilişkin yanıtlarını aldık. Bugünkü toplantımızda ise, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızdan hem mevzuat hem de uygulamalar hakkında bilgi alacağız. Bakanlığımız, kadına yönelik şiddet ve ayrımcılıkla mücadele konusunda büyük bir önem taşımakta ve değerli çalışmalara imza atmaktadır. Bugün alacağımız bilgiler, Komisyonumuzun bu konudaki çözüm önerilerini daha etkili ve kapsamlı hâle getirebilmek için büyük fayda sağlayacaktır; ona inanıyoruz. Bu toplumsal problemin çözümü konusunda bizleri bilgilendirmek için Bakan Yardımcısı göndererek değil, bizzat kendisi gelerek Komisyonumuza katıldığı için Sayın Bakanımız Mahinur Özdemir Göktaş'a ve ekibine teşekkür ediyorum. Tekrar hoş geldiniz.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, kıymetli katılımcılar; gündemimizin görüşülmesine başlıyorum. Ancak, Sayın Bakana söz vermeden evvel bazı noktalara dikkat çekmek istiyorum.

Şiddet genel ifadesiyle kişinin cinsel, psikolojik ya da ekonomik açıdan zarar görmesine yol açan ve acı çekmesiyle sonuçlanan ya da sonuçlanması muhtemel olan bir hareket, davranış biçimi. Bizim Araştırma Komisyonumuzun konusu olarak kadına şiddet ise, özel hayatta, ailede ya da toplum içinde kadınların fiziksel, psikolojik ve pek çok açıdan zarar görmesiyle sonuçlanabilecek bir eylem az önce de söylediğim gibi. Kadına şiddet evrensel, küresel bir olay, coğrafi sınır tanımıyor, ekonomik gelişmişlik düzeyine bakmıyor. Gelişmişlik düzeyi yüksek olan ülkelerde de söz konusu, eğitim düzeyi ve ekonomik düzeyi düşük olan ülkelerde ve bölgelerde de geçerli. Bunun kaynağında gerek çocukluk gerekse yetişkinlik döneminde aile içinde ve çevresindeki davranışların gözlemlenerek bunların kopyalanması, bu insanların, çocukların büyüdüğü zaman da şiddet davranışını kopyalayarak devam ettirmesi de yatıyor uzmanlara göre. Kadına yönelik şiddetle mücadelede farkındalık oluşturulması ve zihniyet dönüşümünün sağlanması bu şiddetin önlenmesi için çok önemli bir faktör. Bugün önemli sosyologlardan biri Judith Butler toplumsal cinsiyetin yapılandırılmış bir kavram olduğunu söylüyor. Bu kavramın yapılandırılmış olması çok önemli, çok ayrıntılı akademik açıklamaya girmeyeceğim. Aynı zamanda kadına şiddetin eylemsel bir tarafı da var.

Toplumsal cinsiyet konusunda bazı anahtar kavramlar var. Bunlar: Toplumsal roller, toplumsal normlar, toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve pek çok teoriyi içermektedir. Kadına şiddet ve kadına yönelik ayrımcılığın önlenmesi çalışmaları daha önceki toplantılarımızda da söylediğimiz üzere hem psikolojik hem sosyal antropoloji hem de siyaset bilimi ilgilendiren bir durum. Kadına şiddet bireysel şiddet ve toplumsal şiddet ile toplumsal ayrımcılığı önleme çalışmalarında kalıplaşmış bazı değer yargıları var. Bu değer yargılarını bugünkü toplantımızda da irdedeceğiz, sorularımızla Sayın Bakandan da bilgi alacağız.

UNESCO'nun verilerine göre bugün dünya genelinde kız çocuklarının eğitimden yoksun kalma oranı erkek çocuklara göre çok daha yüksektir. Yani dünyada herhangi bir ülkede ya da Türkiye'de kız çocuklarının eğitimden yoksun kalması aslında bir anlamda da şiddetin kaynaklarından birini oluşturuyor çünkü kızlarımız potansiyel anne oldukları için, Atatürk "Dünyadaki her şey kadının eseridir." diyordu, sonuçta kız çocuklarımızın alacağı eğitim, çocukluktan beri alacağı eğitim bu konuda da önemli olacak.

Sözlerimi tamamlamadan evvel şunlara da vurgu yapmak istiyorum: Nobel ödüllü bir iktisatçı var: Richard Thaler. Diyor ki: "Dünyada 'sahiplenme etkisi' diye bir kavram vardır." Sahiplenme etkisi: İnsanın elinde sahip olduğunu koruma eğilimi. Bunu yapmak için bazen şiddet da başvurduğunu gösteriyor. Bebeklerde bir deney yapılmış, bu deney iyi davranışların bebeklerde bile takdir edildiğini ve kopyalandığını, tekrarlandığını gösteriyor. Yani biz yetişkin insanlar olarak iyi davranışları sergilersek bunun toplumda yaygınlaşacağını bir örneği bu deneyde ortaya çıkmış. Bugün Araştırma Komisyonu olarak biz de topluma bu toplumsal problemin çözümü için iyi örnekler sunarsak bundan sonraki yıllarda, gelecek yıllarda da iyiliği çoğaltmış olacağız. Az önce

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 2

söylediğim gibi, Atatürk'ün bir sözüyle tamamlayıp Sayın Bakanımıza söz vereceğiz. "Dünyada her şey kadının eseridir." sözü -tabii, dünyevi alanda bunu söylüyoruz- çok önemlidir.

Şimdi, Komisyonumuza bilgi vermek üzere sözü Sayın Bakanımız Mahinur Özdemir Göktaş'a veriyoruz.

Mikrofonları ve kamerayı taşımak için birkaç dakika rica ediyoruz, buyurun arkadaşlar.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Basına olan desteğiniz açıkça fark ediliyor.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Atatürk'ün bir sözüyle cevap vereyim basın konusunda. Atatürk diyor ki: "Bana gazeteci diyebilirsiniz." Çünkü öğrenciliğinden itibaren duvar gazetesi çıkarmış, öğrenciliği sırasında gazetecilikten askerî öğrenciyken hapse girmiş, sonra İrade-i Milliye gazetesini çıkarmış kendi cebinden parasıyla sonra Hâkimiyet-i Milliye gazetesini çıkarmış. O yüzden Anadolu Ajansı'nı kurarken Atatürk "Basın Türkiye'nin sesini dünyaya duyuracaktır." demişti. Sayın Bakanımızın sesini ve vekillerimizin sesini dünyaya duyuracak olan basın mensupları, basın önemli.

Buyurun Sayın Bakan.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Komisyonumuzun kıymetli üyeleri, değerli milletvekillerimiz, kıymetli basın mensuplarımız; sizleri saygıyla muhabbetle selamlıyorum.

Sözlerimin hemen başında Başkanımız olmak üzere tüm Komisyon üyelerimize davetleri için teşekkür ediyorum. Burada sizlerle birlikte olmayı, Bakanlığımızın çalışmalarını sizlerle istişare etmeyi, sizlerle paylaşmayı çok önemli buluyorum. Bu vesileyle burada bulunmak hakikaten bizleri memnun etmekte.

İnsan hakkını ve onurunu ihlal eden kadına karşı şiddet toplumların yapısını derinden sarsan küresel bir sorundur. Bu sorun tek bir kurumun, tek bir kesimin çabalarıyla tek taraflı çözülemeyecek kadar derin ve karmaşıktır. Ancak ve ancak toplumsal dayanışma ve ortak sorumluluk anlayışıyla birlikte hareket ettiğimizde bu sorunla daha etkili mücadele edebiliriz. Bu noktada hepimizin elini taşın altına koyması, güçlerimizi birleştirmesi ve kadına yönelik şiddetin hiçbir şekilde yer almadığı bir toplum inşa etmek için adımlar atmamızdır. Kadına yönelik şiddet farklı boyutlarıyla fiziksel, psikolojik, ekonomik... Yalnız Başkanım, bir de siber şiddet var, bu da yeni bir şiddet türü olarak karşımıza çıkıyor. Kadınlar sosyal medya üzerinden tacizlere uğruyor, şantajlara maruz kalıyor; bunlar da yeni şiddet türleri olarak karşımıza çıkmakta. Bu yönüyle şiddetle mücadelenin çok taraflı ve çok katmanlı yaklaşım gerektiren bir mesele olduğunu biliyoruz. Dolayısıyla, kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, medya ve toplumun tüm kesimlerinin iş birliği elzemdir. Toplumsal farkındalık oluşturmak, yasal düzenlemeleri güçlendirmek ve mağdurlara destek sunmak gibi hususlarda tüm paydaşların ortak hareket etmesini sağlamak hakikaten kritik bir öneme sahiptir. Bu noktada Gazi Meclisimizin kadına yönelik şiddetle mücadeleye ilişkin Araştırma Komisyonunu kurarak bu hassas ve hayati konuda bir irade ortaya koyması son derece kıymetli buluyoruz.

Öncelikle, bu Komisyonun kurulmasında emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. Geçmişten bugüne özellikle şiddet araştırma komisyonlarının çünkü bu ilk şiddet araştırma komisyonu değil, daha önceki şiddet araştırma komisyonları aslında kadın alanındaki politikalarımıza sunduğumuz hizmetlere destek oldu. Yani biz önceki şiddet araştırma komisyonlarından çıkan raporları kendi çalışmalarımızda derinlemesine kullandık ve etkili bir şekilde düzenleme yapmamıza da destek sağladı. Bu bağlamda Komisyonun hazırlayacağı raporun kadına yönelik şiddetle mücadelemizi daha etkin kılacağına ve politikalarımıza yol haritası teşkil edeceğine inanıyorum.

Bakanlık olarak şu ana kadar yürüttüğümüz çalışmalardan kısaca bahsedeceğim. Ardından, Genel Müdürlerim iki tane sunum hazırladı; biri Kadın Statüsü Genel Müdürümüz kadına yönelik şiddetle mücadele çalışmalarını sizlere sunacak eylem planlarımızla beraber, bir de Hukuk Hizmetleri Genel Müdürümüz aynı şekilde hukuki olarak neler yaptığımızı Komisyonumuza sunacak.

Değerli milletvekilleri, küresel ölçekte baktığımızda kadına yönelik şiddetin belli bir kültür, inanç veya coğrafyaya ait olmadığını açıkça görüyoruz. Dünya Sağlık Örgütü'nün 2021 yılında yayımladığı raporda dünyada her üç kadından 1'inin hayatın herhangi bir döneminde şiddete maruz kaldığını ifade ediyor. Raporda yer alan daha dikkat çekici bir husus ise şudur: Şiddete maruz kalan kadınların yüzde 40'ından daha azının yardım talep etmesi. Bu da esasen aslında kadına yönelik şiddete yönelik farkındalığın artması ve başvuru mekanizmalarının erişilebilirliğinin önemini burada vurgulamaktadır. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin 5'inci maddesine ilişkin yayınlanan raporda şiddet hâlâ yaygın bir sorun olarak yer alıyor. 2024 yılında yayımlanan Avrupa Birliği Direktifi'nde şiddetin son dönemde yaygınlaşan siber şiddet ve teknoloji destekli şiddet boyutlarıyla mücadele edilmesine yönelik tedbirler içeriyor. Özetle, kadına yönelik şiddet çeşitli boyutlarıyla ayrımcılığın vahim bir yansıması olarak küresel düzeyde çözüm bekleyen acil ve önemli bir sorun olarak karşımızda duruyor.

Burada, Filistinli kadınlara dair de bir parantez açmak istiyorum: Bugün dünyanın dört bir yanını saran savaşlar, terör, düzensiz göç, salgın ve afetlerin neden olduğu ekonomik, sosyolojik ve siyasi sonuçlardan en çok kadınlar ve çocuklar zarar görüyor. Gazze'de İsrail'in pervasızca sürdürdüğü, herkesin gözlerinin önünde yaşanan soykırımı, Birleşmiş Milletler gibi uluslararası yapıların dahi sessiz kaldığı bu davayı, bu soykırımı biz asla görmezden gelemeyiz. Filistin başta olmak üzere, savaş mağduru kadınların ve çocukların yaşam haklarını savunmak için mücadelemizi sürdüreceğimizi özellikle vurgulamak isterim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 3

Değerli milletvekilleri, şunu özellikle ifade etmek isterim ki: Türkiye'de kadın haklarının güçlendirilmesi ve refahının artırılması adına büyük bir dönüşüme imza attık. "Güçlü kadın, güçlü Türkiye" diyerek çıktığımız bu yolda kadınların her alanda daha fazla söz sahibi olmasını sağlamak için pek çok reformu hayata geçirdik. Bugün Bakanlık olarak kadın alanındaki tüm çalışmalarımızı iki ana eksen etrafında yürütüyoruz. Bunların biri, kadına yönelik şiddetle mücadele; diğeri ise kadının güçlendirilmesi çalışmalarıdır. Kadına yönelik şiddetle mücadelede "sıfır tolerans" dedik.

Az önce de değindiğim gibi, bugün küresel bir sorun olan şiddeti önlemek için geliştirdiğimiz politikalara her daim biz siyasetüstü bir anlayışla yaklaştık, yaklaşmaya da devam ediyoruz çünkü şunu çok iyi biliyoruz ki şiddetin tahrip edici sonuçları kadının hayatında başlayarak ailesini, sosyal çevresini ve gelecek nesilleri de içine alan bir döngüye yol açıyor. Bu anlamda kadına yönelik şiddet, ülkemizin geleceğini ilgilendiren ve topyekûn mücadele etmemiz gereken hayati bir mesele olarak görüyoruz. Kadının temel hak ve özgürlüklerini ihlal eden, toplum huzurunu bozan şiddet karşısında sessiz kalmadık ve asla da kalmayacağız. Kadına yönelik fiziksel, psikolojik, ekonomik ve siber şiddetle mücadelemizi kararlılıkla sürdürüyoruz ve bu mücadeleden asla taviz vermeyeceğiz.

Daha önce de ifade ettiğim gibi, tek bir vaka bile bizim için fazla bir vakadır. Hayattan koparılmış tek bir kadının, tek bir çocuğumuzun acısını görmezden gelmemiz söz konusu dahi olamaz. Bu kadınlar hepimizin kardeşi, bu çocuklar hepimizin çocuğu. 81 ilde avukatlarımızla kadın, çocuk ve aile üyelerine yönelik her türlü şiddet, tehdit, istismar, ısrarlı takip vakalarını ve tüm iddiaları -bakın, altını çizerek söylüyorum- tüm iddiaları büyük bir titizlikle takip ediyoruz. Tüm davalarda Bakanlık olarak biz varız, her aşamada mağdurların yanında bizzat yer alıyoruz. Bu kararlılığımızı hep birlikte, daha güçlü bir mücadeleye dönüştürmek için her türlü iş birliğine açık olduğumuzu bir kez daha vurgulamak istiyorum.

Değerli milletvekilleri, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde, son yirmi üç yılda kadınların hak, fırsat ve imkânlardan adil bir şekilde yararlanmalarını sağladık. Anayasa başta olmak üzere, temel kanunlarda kadın-erkek fırsat eşitliğini gözetmeye, pozitif ayrımcılığı desteklemeye, her türlü şiddet ve ayrımcılığı ortadan kaldırmaya yönelik düzenlemeler hayata geçirdik. Kadın-erkek fırsat eşitliğini 2004 ve 2010 yıllarında Anayasa'nın 10'uncu maddesinde yapılan değişikliklerle güçlendirdik. 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'la bu konuda dünya da -çok net bir şekilde söylüyorum- eşi benzeri az bulunan hukuki bir düzenlemeye sahibiz. Bu güçlü kanunumuzun etkin bir şekilde uygulanmasının da en yakın takipçisi biziz. Bunun yanı sıra, 2020'den sonra kadına yönelik şiddet uygulayanlara yönelik cezaları ağırlaştıran, kapsamını genişleten düzenlemeler yaptık. Kadına yönelik şiddetle mücadeleye dair hukuki çerçevemizi daha da güçlendirdik.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; geçtiğimiz yıl 25 Kasım'da yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Genelgesi kadına yönelik şiddetle mücadelemizi en üst düzeyde bir devlet politikası olarak yürüttüğümüzün en somut göstergesidir. Bu genelgeyle neyin değiştiğini merak ediyorsunuzdur. Bu genelgeyle Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Koordinasyon Kurulunu İçişleri ve Adalet Bakanlıklarımızla ve ilgili tarafların geniş katılımıyla daha etkin ve verimli bir yapıya dönüştürdük. Kurulumuza kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları, akademisyenler ve uzmanların yanı sıra yerel yönetimlerin de aktif katılımını sağladık. Böylece şiddetle mücadelede daha bütüncül ve sürdürülebilir bir yaklaşım benimseyerek önleme, koruma, müdahale ve cezalandırma süreçlerinin koordinasyonunu güçlendirdik. Aynı zamanda, şiddet mağdurlarını koruyucu hizmetleri yaygınlaştırıyoruz. Şiddet uygulayanlara yönelik karşı önleyici hizmet modelleri geliştiriyoruz. Şiddeti önlemeye yönelik politikalar oluşturulması ve izlenmesi için araştırma ve geliştirme çalışmaları yürütüyoruz.

Kıymetli milletvekilleri, kadına yönelik şiddeti ortadan kaldırmak amacıyla veri temelli politika geliştirme çalışmalarımızı artırırken izleme ve değerlendirme mekanizmalarını da daha şeffaf ve hesap verebilir hâle getirdik. Bu kapsamda Veri ve İstatistik Komitesini ihdas ettik. Ocak ayında başlattığımız ilk toplantımızla, bu toplantıları üçer aylık hâde gerçekleştiriyoruz... Bu toplantımızı, yine, İçişleri Bakanlığımız, Adalet Bakanlığımız ve ilgili tüm kurumlarımız katılarak gerçekleştiriyoruz. İlk toplantımızda kadına yönelik şiddetle etkin bir mücadelenin ancak verilerin doğru analizi ve buna bağlı olarak sunulan kalıcı çözümlerle mümkün olacağına dair görüş birliğine vardık. İkinci toplantımızda etkin ve verimli veri analizine ilişkin çözüm önerileri ve ortak bir veri tabanı oluşturulması başta olmak üzere yürütmekteyiz çalışmalarını ele aldık. Şunu çok iyi biliyoruz ki: Elde ettiğimiz veriler ne kadar sağlıklı ve güvenilir olursa yürütmekteyiz politikalar da o kadar etkin ve ihtiyacı karşılayan nitelikte olacaktır. Üçüncü toplantımızda şiddet vakası gerçekleşmeden önlemenin önemine istinaden, şiddetin kök nedenlerinin anlaşılmasının gerekliliği üzerinde istişareler gerçekleştirdik. Veri ve İstatistik Komitesi toplantılarımızda düzenli olarak bir araya gelerek -devam da edecek- bu alandaki kapasitenin gelişmesine yönelik kapsamlı adımları kararlılıkla sürdüreceğiz.

Değerli milletvekilleri, bu yıl, on yıl aradan sonra Türkiye genelinde kadına yönelik şiddet araştırmasının üçüncüsünü başlattık. Bu araştırmayı TÜBİTAK ve Marmara Üniversitemizle iş birliğinde yürütüyoruz. Bunun yanı sıra, yakın zamanda yeni bir projeyi daha hayata geçireceğiz. Şiddet Uygulayanlara Yönelik Psikososyal Destek Hizmetlerinin Modellenmesi projemizle şiddet uygulayanların psikolojik profillerini tespit edeceğiz çünkü genel olarak hep mağdurlar üzerinde çalışıyoruz ancak şiddet uygulayanlara yönelik bir çalışma şu güne kadar henüz yapılmadı. Yine, TÜBİTAK'la iş birliğinde, Türkiye'de ilk defa gerçekleştireceğimiz bu projeyle faillere yönelik programlar geliştireceğiz. Böylece şiddet uygulayanlara yönelik etkin psikososyal müdahalelerle şiddet döngüsünün kırılmasını hedefliyoruz.

Değerli milletvekilleri, 2007 yılından bugüne düzenli olarak uyguladığımız eylem planları, kadına yönelik şiddetle mücadelede temel politika ve önceliklerimizi ortaya koyan önemli bir yol haritası oldu. Ulusal eylem planlarımızı kadına yönelik şiddetle mücadelenin dört ana bileşeni olan koruma, önleme, kovuşturma ve politika geliştirme üzerine inşa ettik. Bugün 2021-2025

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 4

dönemini kapsayan Kadına Yönelik Şiddetle Dördüncü Ulusal Eylem Planımızla 5 ana hedefi çerçevesinde kadınların her türlü şiddetten korunması ve desteklenmesi için etkili mekanizmalar kuruyoruz. Eylem planımızın 2025 yılı faaliyet programını 25 Kasım'da açıklamıştık. 2026-2030 dönemini kapsayan Beşinci Ulusal Eylem Planı için de çalışmalarımızı başlattık. Bu Komisyon'da çıkacak raporların da bu yeni eylem planımızda hakikaten önemli bir zemin oluşturacağına inanıyorum. Kadın çalışmaları yürüten sivil toplum kuruluşlarımızla sık sık bir araya geliyoruz; hatta bugün bir toplantımız daha vardı fakat bu Komisyonu önceliklendirdiğimiz için toplantımızı cuma gününe erteledik. İnşallah, onlarla da sık sık bir araya gelerek tabandan gelen talepleri, onların doğrudan kurumlarla olan iş birliğini, vatandaşlarla, diğer sivil toplum kuruluşlarıyla olan iş birliklerini de önemsiyoruz.

Değerli milletvekilleri, Alo 183 Şiddetle Mücadele Hattımız'la herhangi bir şiddet riskiyle karşılaşan kadınların 7/24 yanındayız. Bu hizmetimizi daha etkin hâle getirmek için bir yeniliği hayata geçiriyoruz. Malumunuz, 112 Acil Çağrı Merkezi'ne ülkemizin en ücra köşesinde dahi ulaşılabilir. Biz de Alo 183 Hattı'mızı İçişleri Bakanlığımızla iş birliğinde 112 Acil Çağrı Merkezi'ne entegre ediyoruz. Vatandaşlarımızın 112'ye bir şiddet vakasıyla başvurmaları hâlinde Bakanlığımız da ivedilikle haberdar olabilecektir yani anında müdahale etme kapasitemizi geliştiriyoruz. 11 dil desteği bulunan KADES uygulamasıyla şiddet ihbarında bulunanlara hızlı bir şekilde ulaşıyoruz. Ayrıca, elektronik kelepçe uygulamasıyla GAMER ve diğer kurumların iş birliğiyle yüksek riskli vakaları yakından takip ediyoruz. Kadına yönelik şiddetle mücadelede 81 ilimizde şiddet önleme ve izleme merkezlerimiz yani ŞÖNİM aracılığıyla bilgilendirme ve danışmanlık hizmetleri sunuyoruz. Bu alandaki çalışmalarımızı daha da güçlendirmek adına önemli bir adım daha attık. Bu yıl İstanbul'da ve İzmir'de 2 yeni ŞÖNİM açarak toplam merkezi sayımızı 84'e yükselttik, bunların 3 tanesi İstanbul'da olmuş oluyor. Şu anda 6 ilimizde daha yeni ŞÖNİM açılması için çalışmalarımızın son aşamasına geldik. Ayrıca, 418 sosyal hizmet merkezimizde ve bu sene açtığımız 309 sosyal hizmet merkezimiz irtibat noktalarımızda da şiddetle mücadele irtibat noktaları kurduk. Ülke genelinde 149 kadın konukevimizde kadınlara psikososyal destek sağlayarak karşılaştıkları sorunlara çözümler üretiyoruz. Anne-çocuk ilişkisini güçlendiren uygulamalarla hem kadınların hem de çocukların psikolojik gelişmelerini destekliyoruz. Ayrıca, kadınların bilgi ve becerilerini geliştirmelerine yardımcı olarak toplumsal ve ekonomik hayata daha güçlü bir şekilde katılmalarını sağlıyoruz. Çocuklar için ücretsiz kreş hizmetimiz de bulunmakta. Kadınların ve çocukların farklı ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak 15 ilimizde 17 ihtisaslaşmış kadın konukevi kurduk. Bu merkezlerin daha etkin hizmet verebilmesi için ihtisaslaştırma çalışmalarımız devam ediyor. Bu yıl sonuna kadar Kayseri ve İstanbul'da da 2 kadın konukevimizi daha ihtisaslaşmış bir model olarak hayata geçireceğiz. Depremden etkilenen Hatay ve Adıyaman illerimize, ayrıca deprem nedeniyle göç alan İstanbul ve Kocaeli'ye yeni kadın konukevleri kazandırmak için çalışmalarımızı yoğun bir şekilde sürdürüyoruz; inşallah, bunları da 2025 yılında açmayı hedefliyoruz.

Değerli milletvekilleri, bu yıl ayrıca devrim niteliğinde 2 yeni ve önemli mekanizmayı da hayata geçirdiğimizi paylaşmak istiyorum. Bunların ilki sosyal risk haritasıdır. Bu uygulamayla 81 ilimiz ve 922 ilçemizde kadına yönelik şiddet, çocuk istismarı ve bağımlılık gibi tehditleri önceden belirlemek için hane bazlı bir erken müdahale sistemi oluşturuyoruz. Adalet, İçişleri, Millî Eğitim, Sağlık, Gençlik ve Spor Bakanlıklarımızın verileriyle entegrasyon sağlayarak sosyal riskli durumları erken tespit edebileceğiz. Örneğin, Sağlık Bakanlığının verilerinden hareketle psikiyatri tedavisi görmekte olan kişilerin eş ve çocuklarına ilişkin ayrı bir çalışma yapılarak ve varsa tehlikeli durumların önüne geçmeyi hedefliyoruz çünkü son aylarda gördüğümüz bazı şiddet vakalarında faillerin aslında ailelerinin hiçbir şekilde şiddete yönelik bir müracaatta bulunmadığını, ne ŞÖNİM'lerimize ne Emniyete müracaatta bulunmadıklarını görüyoruz fakat faillerin psikiyatri tedavisi gördüğünü veya farklı tedavileri gördüğünü biliyoruz. Dolayısıyla, burada bu eksiği fark ettik; biz bu riskleri nasıl tespit edebiliriz yani ŞÖNİM'lerimize veya Emniyete herhangi bir şikâyetle bulunmayan vakalara ancak tedavi gören, bir erkek tarafından şiddete kurban giden bir kadını nasıl daha iyi koruyabiliriz diye bu mekanizmamızın da etkili olacağını düşünüyoruz. Benzer şekilde, İçişleri Bakanlığımızdan aldığımız verilerle suça bulaşmış kişilere yönelik profil çalışmaları yaparak olası riskleri önlemeyi amaçlıyoruz, hatta mahalle muhtarları, okul öğretmenleri de dâhil olmak üzere tüm kamu kurum ve sivil toplum kuruluşlarıyla koordinasyon hâlinde bu çalışmayı gerçekleştireceğiz. Çalışmamız tamamlandığında henüz gerçekleşmeden şiddet vakalarına müdahale edebilme kapasitemiz gelişecek. Çalışmalarımızı biz pilot ilçelerimizde başlattık, en yakın zamanda Türkiye genelinde yaygınlaştıracğıız. Burada şu hususu özellikle belirtmek istiyorum: Şehir, ilçe ve mahalle düzeyinde hazırlayacağımız sosyal risk haritaları sayesinde koruyucu ve önleyici mekanizmaları daha da güçlendireceğiz. Her bir şehrimize, ilçemize, hatta mahallemize, bazen de ailelere özgü hizmet modelleri belirleme kapasitemizi güçlendireceğiz. Bu çalışmayla henüz vakalar ortaya çıkmadan müdahale kapasitemizi artırmış olacağız.

Pilot illerde başlattığımız ikinci yenilikçi uygulamamız ise Aile Rehberi Sistemi'dir. Talep eden her bir hanenin -talep eden- bir aile rehberine sahip olmasını sağlayarak vakaları düzenli bir şekilde takip etmeyi amaçlıyoruz.

Değerli milletvekilleri, şunu özellikle vurgulamak isterim ki bizim kadına yönelik şiddetle mücadelemiz bir insan hakları mücadelesidir. Kadına yönelik şiddetle mücadelemizin İstanbul Sözleşmesi üzerinden dar bir çerçeveye hapsedilmemesi gerektiğine inanıyoruz. Bizim kadına yönelik şiddetle mücadelemiz İstanbul Sözleşmesi'nden çok daha öncesinden başlanmıştır, sözleşmeden çıkılması da bu mücadelemizin kesintiye uğraması anlamına gelmemektedir. Bakınız, İstanbul Sözleşmesi'ni imzalayan 45 ülkeden 26'sı sözleşmeye çekince koymuştur. Avrupa Birliği ülkelerinden İstanbul Sözleşmesi'ni imzalamış bazı ülkeler kendi iç hukuklarında herhangi bir düzenleme yapmamıştır. Bu ülkelerde şiddetle etkin bir şekilde mücadele yürütülmediğini iddia edebilir miyiz? Diğer yandan, bazı ülkeler ise bu konuda kısmi düzenlemelere geçmiştir. Yıllarca siyaset yapmış birisi olarak diğer ülkelerdeki uygulamaları da yakından takip ediyorum. Avrupa'da çok az sayıda ülkede kadına yönelik şiddet konusunda yasal bir düzenleme mevcut. Örneğin, Belçika'da bu konuda 2023 yılında bir kanuni düzenleme yapıldı. Bu düzenlemede İstanbul Sözleşmesi'nde yer

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 5

alan kadına yönelik şiddet vakalarına ilişkin veri toplanması hususu daha yeni hüküm altına girdi. Bugün hâlen veri toplanması konusunda çok geride kalındığı ve kolluk kuvvetlerinin bu konudaki kapasitesinin henüz istenen seviyede olmadığı tartışılıyor. Dahası, yurt dışında veriler toplanılmıyor arkadaşlar; 3'üncü sayfa haberlerden kadın dernekleri kendi başlarına topluyor. Belçika'da, bizim Türkiye'de 2018'de başlattığımız KADES'e benzer uygulamanın daha yeni hayata geçirildiğini ifade etmek istiyorum, üstelik kullanım alanı hem kısıtlı hem de henüz tam verimli değil. Örneğin, Avrupa'da birçok ülkede kadın konukevleri var ancak bunların çoğu ilk kabul birimi işlevi görüyor. Kalıcı bir barınma hizmeti sağlayanların kapasiteleri yetersiz ve hizmet standartları çok düşük seviyede. Bizim kadın konukevlerimizde ise doluluk oranımız yüzde 70'lerde, yüksek standartlarda hem kadınlara hem beraberindeki çocuklara hizmet veriyoruz. Öte yandan, bu yıl Mayıs ayında Avrupa Birliği kadına yönelik şiddetle mücadeleyle etkili bir şekilde yürütmek adına 51 maddelik bir direktif yayınladı. Direktif kapsamında, ilk kez AB genelinde şiddetin belirli biçimlerinin suç sayılması ve adalet, koruma ve önlemeye daha iyi erişim konusunda kurallar ortaya koydu. Üye devletlerin direktif hükümlerini üç yıl içerisinde kendi iç hukuklarına aktarmaları bekleniyor. Bakın, daha kendi iç hukuklarında bunları hayata geçirmemiş ama ancak biz Türkiye olarak sözleşmeden çekilmiş olmamıza rağmen hem 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun hem de diğer yasal değişikliklerle gerekli tüm adımları attık, ikincil mevzuat düzenlemeleriyle hukuki altyapıyı daha da güçlendirdik. Özetle, Türkiye çok net ifade etmek gerekirse, bu konuda örnek bir ülkedir. Bu güncel direktifte yer almayan tedbirler dâhil çok önceden yasal teminat altına alarak uygulamaya koymuştur.

Değerli milletvekilleri, inanıyoruz ki kadına yönelik şiddetle mücadelede en etkili yöntem güçlü bir toplumsal farkındalık oluşturmaktır. Bu bağlamda kültür, sanat ve medyanın dönüştürücü gücünden yararlanmayı hedefliyoruz. Kadınların değersizleştirildiği, metalaştırıldığı ya da şiddetin sıradanlaştığı içeriklerin toplum üzerinde derin ve olumsuz etkileri olduğunu hepimiz biliyoruz. Bakanlık olarak kadına yönelik şiddetle mücadelede medya içeriklerinin hassasiyetle ele alınmasını özellikle takip ediyoruz. Bu sebeple, yapımcılar ve medya temsilcileriyle sık sık bir araya geldik, hassasiyetlerimizi dile getirdik. RTÜK iş birliğinde Medyada Kadına Yönelik Şiddetle Mücadeleye İlişkin Etik İlkeler Rehberi'ni hazırladık. Kadına yönelik şiddetle mücadelemizi her alanda ve her platformda kararlılıkla sürdürmeye devam edeceğiz.

Değerli milletvekilleri, şiddetle mücadelemizi etkin kılacak önemli bir unsur da kadınları her alanda güçlendirmektir. Bu doğrultuda kadının hayatın her alanında daha görünür, daha etkin ve daha güçlü olması için çalışmalarımızı kararlılıkla sürdürüyoruz. Bu minvalde, sizlere, özetle kadının güçlenmesine dair yaptığımız çalışmalardan kısaca bahsetmek istiyorum. 8 Martta açıkladığımız Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı'mızla kadınların gücüne güç katıyoruz. 2024-2028 yıllarını kapsayan eylem planımızla eğitim, sağlık, ekonomi, liderlik ve karar alma mekanizmalarına katılım ile çevre ve iklim değişikliği alanlarında faaliyetler sürdürüyoruz. Bugün kadınların iş gücüne katılım oranını yüzde 37,8'e, istihdam oranını yüzde 33,2'ye yükselttik. On İkinci Kalkınma Planımızda 2028 yılı sonuna kadar kadının iş gücüne katılma oranını yüzde 40,1'i, istihdam oranını ise yüzde 36,2'ye yükseltmeyi hedefliyoruz. Kadınların iş hayatındaki yerini güçlendirmek için çeşitli projelerle destek oluyoruz. Finansal okuryazarlık eğitimlerini yaygınlaştırmak amacıyla bu yıl SPK'yle bir iş birliği başlattık ve 81 ilimizde bugüne kadar 760 bin kişiye ulaştık. Kadınların teknoloji alanında daha fazla fırsattan istifade etmesinin toplumsal ilerlemeye de önemli katkı sağlayacağına inanıyoruz. Birleşmiş Milletler tarafından en iyi sosyal fayda ödülüne layık görülen Türkiye'nin Mühendis Kızları Projesi'yle 1.200'ün üzerinde kız öğrenciyi kendilerini geliştirmeleri için önemli fırsatlar sunuyoruz. Benzer şekilde ne eğitimde ne istihdamda olan kadınların Yapay Zeka ve Veri Bilimi Geliştirme Programı'mızla yeteneklerini geliştirmelerine destek oluyoruz.

Kadın-erkek fırsat eşitliğini sağlamada en etkili araçlardan birinin eşitliğe duyarlı bütçeleme olduğunu biliyoruz. Bu kapsamda, projeye eşitliğe duyarlı kamu politikaları ve bütçe süreçlerini yaygınlaştırmayı hedefliyoruz. Bugün ülkemiz OECD'de kadın-erkek eşitliğine duyarlı bütçelemeyi uygulayan 23 ülkeden biridir. Bakanlık olarak kadın çalışmalarımızı daha da hızlandırmak için 2025 yılı bütçemizde sadece kadının güçlenmesi programına yaklaşık 6 milyar ayırdık. Bunun yanı sıra çeşitli yardımlarımızla SED ödemeleri, doğum yardımları, eşi vefat eden engelli ve 65 yaş üstü kadınlara verilen destekler, ADEM ve SODAM projeleriyle genel sağlık sigortası primleriyle birlikte kadınlar için ayırdığımız bütçe Bakanlık bütçemizin yüzde 50,6'sıdır yani yarısından fazladır.

Kıymetli milletvekilleri, kadının yaşamını kolaylaştıran, kadını şiddetten uzaklaştıran, kadını güçlendiren her politikanın güçlü Türkiye hedeflerimize bizleri biraz daha yaklaştırdığına inanıyoruz. Bakanlık olarak tüm gayretlerimizle kadın başta olmak üzere, kadın, çocuk, engelli, yaşlı, şehit yakını ve gazilerimizin, 85 milyonluk büyük Türkiye ailemizin yanında olmaya devam edeceğiz. Bakanlığımızın konularına siyasetüstü bir anlayışla yaklaşılması ve hassasiyetin en üst düzeyde tutulması büyük bir önem arz ediyor. Bu kapsamda, kadın politikalarında tüm kamu kurumlarımızla, üniversitelerle, yerel yönetimlerle, sivil toplum kuruluşlarıyla, uluslararası kuruluşlarla iş birliği içerisinde projeler üretiyor ve çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Elbette tüm bunlarla yetinmiyoruz, iyileştirmemiz ve güçlendirmemiz gereken alanların olduğunun farkındayız. Şiddet vakalarını sıfırlayana kadar daha yapacak çok işimiz var ancak biliyoruz ki bu meselede daha fazlasını yapmak her birimiz için de ayrı bir sorumluluktur. Dayanışma ve ortak iradeyle başarıya ulaşacağımıza ben inanıyorum. Bakanlık olarak sizlerin tekliflerine, önerilerine, görüşlerine her zaman açık olduğumuzu belirtmek istiyorum. Sadece söylemde değil eylemde de birlikte olmalıyız. Burada bire bir görüşmediğimiz vekilimiz neredeyse yok, beni arayıp da ulaşamayan neredeyse hiçbir milletvekilimiz yok; buradaki her milletvekilimiz de bunu biliyor. Kadına yönelik şiddetle mücadelede sizlerle yapacağımız iş birliklerini önemsiyoruz. Mücadeleye katkı sunan tüm milletvekillerine ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Hep beraber kadınların şiddetle anılmadığı daha müreffeh toplum inşa edeceğiz. Kadınların şiddetle, ayrımcılıkla değil eşit hak ve fırsatlar ile başarılarıyla anıldığı bir toplum anlayışıyla dayanışma içinde çalışacağız.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 6

Son olarak, 2006 yılından bu yana kadına karşı şiddetle aktif bir şekilde mücadele eden bir kardeşiniz olarak, bu konuda yasal düzenlemeler üzerine çalışan bir milletvekili, yüzlerce şiddet mağduru kadının hayatına bizzat dokunan, kadın cinayetine bizzat şahitlik eden bir kadın olarak bu konudaki mücadelemi sürdürmekten asla vazgeçmeyeceğimi de ifade etmek istiyorum; amasız fakatsız sonuna kadar mücadele edeceğiz. Bu anlamda, Komisyonun hazırlayacağı raporun kadına yönelik şiddet vakalarının önlenmesi, mağdurların korunması ve toplumsal farkındalığın artırılması konularında stratejik bir rehber niteliği taşıyacağına inanıyoruz. El birliğiyle kadınların sosyal hayata, iş hayatına katılımını arttırmaya, kadınların kamuda, siyasette ve her alanda daha fazla etkin olması, her türlü şiddetten ve ayrımcılıktan korunması konusundaki politikalarımızı sürdürmeye devam edeceğiz.

Ben davetiniz için tekrar teşekkür etmek istiyorum. Komisyon çalışmalarının hayırlı sonuçlanmasını diliyorum, sizleri saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Sayın Bakan, çok teşekkür ederiz.

Benim yönetim tarzım biraz klasik yöntemlerden farklı olduğu için şunları söylemek istiyorum: Çok değerli bilgiler verdiniz bu kısa süre içinde. Siber şiddetten söz ettiniz "Yeni bir şiddet." var dediniz. Bizim Komisyon olarak burada daha önceki toplantılarda üzerinde durduğumuz bir nokta vardı, siz ondan haberdar mısınız bilmiyorum ama ona değindiniz, çok önemli. Daha önce 2015 ve 2022 yıllarında da bu Komisyon kuruldu, çok değerli, önemli raporlar hazırladı. Komisyondaki kıymetli milletvekillerimiz bu raporların değerlendirilip izlenmesi üzerine görüş bildirdi daha önce. Siz konuşmanızda önceki raporlardan yararlandığınızı söylediniz, çok önemli bir bilgi ve gelişme bu. Aksi takdirde biz burada bu sene toplanırız, bir dahaki sene toplanırız; raporlar yazılır, tozlu raflara kalkar, bir anlam taşımazdı; onun için takdire değer bir konu. Önleme, koruma, müdahale ve cezalandırma dörtgeninden söz ettiniz. En son, söylediğiniz başka bir noktaya değineceğim. 4. Ulusal Eylem Planı'yla etkili mekanizmalar, aygıtlar kurduğunuza değindiniz. Erken müdahale sistemi yani riskli durumları erken tespit etmek, bu problemi önlemek için çok kıymetli. "Talep eden her aileye aile rehberi vermek." dediniz değil mi?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Evet.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Bu da yeni bir uygulama.

Kadının güçlendirilmesi projesine bu yılki bütçede yani önümüzde 2025 bütçesinde 6 milyar lira ayırmanız da çok önemli.

Komisyondaki her partiden milletvekillerimiz için önemli olan başka bir konu bence şu: Söylemde ve eylemde birlik olmak yani burada bizler toplanıp da söylemlerimizi yani sözlerimizi açıklayıp sonra farklı eylemler ve zıt eylemler içinde olmamız konuyu sekteye uğratır.

Başlangıçta eski meslektaşlarım medyaya verdiğim değer Sayın Ersoy söyledi. Şimdi, onlara şunu da söylemek istiyorum kameralar aracılığıyla: Sayın Bakanın ifade ettiği medya içerikleri çok önemli yani aslında kültürel ve algısal bir dönüştürücü aygıtı da olan medyamızın özellikle diziler, sabah kadın programları, hatta "tartışma programı" adı altında gerçekleştirilen ama şiddeti önlüyormuş gibi yaparak şiddeti özendiren, teşvik eden içeriklere de dikkat etmeleri önemli. Bunun RTÜK aracılığıyla cezalandırma yöntemiyle olmasından daha ziyade, bunun öyle olmasından ziyade medyamızın kendi bilinciyle bunu yapması çok kıymetli, biz de kendi yaptığımız programlarda yıllarca buna dikkat ettik.

Son olarak şuna vurgu yapmak istiyorum: Daha önce bizim Diyarbakır Milletvekilimiz de bu komisyonda dile getirmişti, "Şiddet uygulayan insanları da dinleyelim." demişti, siz ona da vurgu yaptınız. Şiddet uygulayanlara ilişkin şu ana kadar bir araştırma yapılmamış olduğunu söylediniz değil mi, yanlış duymadık.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Bir çalışma yok.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Ama sizin artık faillerin yani katillerin ya da katil olmasa da şiddet uygulayan karşılığı olmasa da psikososyal durumlarının incelenmesi ve psikososyal müdahale edilmesi çok önemliydi. Bunun şiddet döngüsünü kıracağına da olan inancınızı söylediniz, bizim için önemli. Yani şu ana kadar yaptığınız açıklama bile yani bundan sonra yapacağınız açıklama kadar önemliydi, çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi, evet, sabah vaktinde toplandık, dün gece de 02.34'te Genel Kuruldan çıkmıştı.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) - Evet.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Sevdâ Vekilimin de "Evet." demesi gibi...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ben öncelikle hem size hem kıymetli milletvekillerimize tekrar teşekkür ediyorum. Gerçekten yoğun bir bütçe döneminden geçiyorsunuz, gece yarısına kadar burada etkili bir şekilde Mecliste hem oylamalarda bulunuyorsunuz hem söz alıyorsunuz yani hem kadınların, çocukların, tüm vatandaşlarımızın haklarını korumak adına buralarda bulunuyorsunuz. Katkılarınız çok kıymetli, bu yoğun mesainizde Komisyonun devam etmesini ben çok kıymetli buluyorum. O yüzden, o minvalde tekrar hem size hem bütün üyelerimize teşekkür etmek istiyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Sağ olun.

Basın mensubu arkadaşlar genelde şunu yapıyor Sayın Bakan: Adalet Bakanımızın sunum yaptığı toplantıda ben değişik bir uygulama yaptım "Görsel medya da kalabilir." demiştim, kaldılar, kalmak istiyorlardı ama kaldıklarına pişman oldular galiba, program çok uzun sürdü. Bir sonraki toplantıda ben, daha "basın" demeden arkadaşların büyük bir hızla, şu anda olduğu gibi dışarı çıktığına tanık olduk. İsteyen görsel medya kalabilir arkadaşlar, belli bir süreye kadar. Görüyorsunuz, bizde sansür yok, engelleme yok, basın mensuplarına "Çıkmayın." dediğimiz hâlde, sağ olsunlar... Çok teşekkür ediyoruz. İsteyen görsel medya kalabilir, belli bir sunuma kadar kalacak.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 7

Şunu söyleyeyim: Genel Kurul çalışmalarımız, bütçe çalışmaları nedeniyle bugünkü toplantımızı en geç 14.30 gibi tamamlamayı planlıyoruz. Sunumlarımızın, soru-cevaplarımızın ve görüşlerimizin de bu kapsamda yapılması önemli; dikkatinize sunuyoruz.

Şimdi, sunumlarını yapmak üzere Sayın Süreyya Erkan, Kadının Statüsü Genel Müdürü. Ne kadar planlıyorsanız sunumumuzu, kaç dakika?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL MÜDÜRÜ SÜREYYA ERKAN - Sayın Başkanım, yaklaşık otuz dakika planlıyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Tamam, harika. Süre size ait ama biz de bir planlamayı yapalım diye söyledik. Buyurun Sayın Erkan.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL MÜDÜRÜ SÜREYYA ERKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, kıymetli hazırun; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle sizlere sunum içeriğimi arz etmek istiyorum. Sunumumuzu 2021 yılında kurulan...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Buyurun.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Sayın Başkan, otuz dakika biraz uzun, 14.30'da bitirmeyi planlıyoruz. Bu nedenle, hızla çünkü...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Sayın Vekilim, oradan biz şunu anlıyoruz: Otuz dakika planlanan süre yani bu ne demek? En fazla otuz dakika demek yani daha az olabilir anlamına da geliyor ama biz buraya dinlemek için davet ettik Sayın Bakanı ve bürokratlarımızı. O yüzden konuşacaklar, gerekirse uzatırız ama hepimiz için...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Biz bütün soruları alacağız, o konuda hiçbir sıkıntı yok. Burada gerçekten benim bir toplantım vardı, toplantımı erteledim çünkü sizin görüşleriniz bizim için kıymetli.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL MÜDÜRÜ SÜREYYA ERKAN - Sunumumuzu 2021 yılında kurulan Araştırma Komisyonu raporunda yer alan tespit ve öneriler doğrultusunda yapılan çalışmalar ve ayrıca Komisyonun bize yönelttiği soruların cevaplarını ihtiva edecek şekilde hazırladık. Bu kapsamda, öncelikle görev alanımızı tanıtacağım, ardından kadına yönelik şiddetle ilişkin kavramsal çerçeveye değineceğim, daha sonra Türkiye'de kadına şiddetle mücadele mekanizması üzerinden giderek bu bağlamda ilgili mevzuat ve politika çalışmalarından bahsedeceğim, daha sonra koruyucu ve önleyici hizmetlerimize ilişkin bilgi vereceğim, AR-GE projelerimiz, veri ve istatistik, toplumsal farkındalık çalışmalarımızdan bahsederek sunumumu tamamlayacağım. Sunumumu tamamladıktan sonra infografik ve kamu spotunu da sizlerle paylaşıyor olacağız.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü kadınlara karşı ayrımcılığı önlemek, kadının insan haklarını korumak ve geliştirmek, kadına yönelik şiddetle mücadele etmek, kadınların toplumsal hayatın tüm alanlarında hak, fırsat ve imkânlardan eşit biçimde yararlanmalarını sağlamak üzere ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesi amacıyla gerekli çalışmaları koordine etmek, kadınlara yönelik sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında iş birliği ve koordinasyonu sağlamakla görevlidir. Çalışmalarımızı iki ana eksenle yürütüyoruz; kadının güçlenmesine ve kadına yönelik şiddetle mücadele. Bakanlık olarak kadın çalışmalarımızı daha da hızlandırmak için kadına yönelik şiddetin ve ayrımcılığın önlenmesi çalışmalarının dâhil olduğu kadının güçlenmesi programının 2025 yıl bütçesi, bu Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün bütçesi 4 milyar 885 milyon 568 bin TL'dir. 2025 bütçesi 2024 yılına göre yüzde 68 oranında artış göstermektedir.

Sayın Başkanım, siz açılış konuşmalarınızda da değinmiştiniz, sunumumun bu bölümünde, müsaadelerinizle, bu alanda yaygınca kullanılan bazı temel kavramların tanımına yer vermek istiyorum: Bu kavramlar "şiddet" "kadına yönelik şiddet" ve "femicide" olarak bilinen "kadın cinayeti" kavramı.

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında yapılan tanımlara göre şiddet kişinin fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesi veya acı çekmesiyle sonuçlanan ya da bu tür sonuçlar doğurması muhtemel davranışlardır. Toplumsal, kamusal ve özel alanlarda gerçekleştirilebilmektedir. Fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü ya da ekonomik olarak çeşitli görünümelerde karşımıza çıkmakta. Kadına yönelik şiddet ise şiddetin özel bir türü; genel şiddet tanımında yer alan tüm unsurları içermekte, kadınlara yalnızca kadın oldukları için yani cinsiyetleri sebebiyle uygulanması ayırt edici yönünü oluşturmaktadır. Kadın cinayeti tanımı ise Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisinin tanımıyla uyumlu şekilde, İçişleri Bakanlığı ve Adalet Bakanlığının sınıflandırmasında kullanılan kriterlere göre şu şekilde: Kadın cinayeti eş ya da birlikte bulunan kişiler tarafından veya diğer aile bireyleri tarafından ya da cinsiyete dayalı saiklere işaret eden belirli alanlarda diğer fail ya da failer tarafından işlenen ve maktulü kadın olan kasten öldürme fiilleridir. Şiddet sorununun kökünden çözülebilmesi için öncelikle şiddet davranışının altında yatan risk faktörlerinin nedenlerinin anlaşılması, yürütülecek çalışmaların da bu temel üzerine inşa edilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede, uluslararası kabul gören ekolojik modele göre de şiddetle ilişkin faktörlerin bireysel, ilişkisel topluluk ve toplum katmanı olmak üzere 4 seviyede ele alınması gerekliliği vurgulanmaktadır.

Bireysel düzeyde baktığımızda yaş, cinsiyet, eğitim seviyesi, madde kullanımı, alkol kullanımı, psikiyatrik bozukluklar gibi etmenlerin bireyin şiddet mağduru veya faili olma olasılığını arttıran faktörler olabileceğine değinilmekte. İlişkiler düzeyinde bireylerin akranları, arkadaşları, eşleri, birlikte olunan kişiler, aile üyeleri gibi sosyal çevrelerine odaklanmaktadır. Topluluk düzeyinde

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 8

ekonomik durum, göç, sosyal izolasyon gibi durumların şiddet riski etmenleri arasında yer alabileceği savunulmaktadır. Son olarak toplum düzeyinde ise şiddeti besleyen kalıp yargılar, ayrımcılık, şiddeti önlemeye yönelik yasal mevzuat eksikliği, savaş gibi makro düzeyli sosyal faktörler ele alınmaktadır. Dolayısıyla, şiddetin unsurları birbiriyle bağlantılı olduğundan şiddet olgusuna ancak bütüncül yaklaşımla çözüm üretilebilir.

Müsaadenizle, sizlerle dünyada birkaç istatistiği paylaşacağım. Kadına yönelik şiddet tabii, yalnızca ülkemizde değil dünyanın birçok bölgesinde görülen yaygın bir sorun. Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal İşler Dairesinin 2020 tarihli Dünyada Kadın Raporu'na göre yaşamın herhangi bir döneminde dünyada 15 yaşından büyük 3 kadından 1'i fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalmakta. Ülkemizde de kadına yönelik şiddetle mücadelenin mevcut durumunun ve yaygınlığının tespiti için periyodik olarak alan araştırması yapıyoruz. İlki 2008'de yapılan araştırmanın ikincisi 2014'te gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında 15-59 yaş grubundaki kadınlar hedef nüfusu oluşturmuştur. 2014 Şiddet Araştırması'na göre, ülkemizde kadına yönelik şiddet yaygınlığına ilişkin veriler yansıda görüldüğü şekildedir. Yaşamın herhangi bir döneminde fiziksel şiddete maruz kalan kadın oranı yüzde 36; cinsel şiddete maruz kalan kadın oranı yüzde 12 fakat bu oran 2014'ün son on iki ayı için sırasıyla yüzde 8 ve yüzde 5. Hâlihazırda bu araştırmanın 3'üncüsünü gerçekleştirmekteyiz. 2024 araştırmasının sonuçları henüz açıklanmadığı için elbette son araştırma olan 2014 yılı verilerini baz almaktayız.

Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi geçtiğimiz 25 Kasım 2024 tarihinde dünyada kadın cinayetlerine ilişkin bir rapor yayımlamıştır. En güncel verileri içeren bu raporda, 2023 verilerine göre 100 bin nüfus başına düşen, eşi, birlikte olduğu kişi veya aile bireyi tarafından öldürülen kadın oranı dünya 1,3. Türkiye'de İçişleri Bakanlığı tarafından tutulan verilere göre bu oran 0,7'dir. Yine, İçişleri Bakanlığının verilerinin yıl bazlı dağılımına baktığımızda, kadın cinayeti sınıflandırmasına giren vaka sayılarındaki 2014 yılından bu yana olan eğilimi yansıda görüyoruz. 2024 on bir aylık dönemde toplam sayı 299.

Bilimsel araştırmalara bakıldığında kadına yönelik şiddetin kadın üzerindeki etkileri arasında yaralanmalar, kırık ve ezikler, yeti kayıpları gibi fiziksel etkiler, psikiyatrik bozukluklardan düşük öz saygıya, dikkat dağınıklığından karar vermede güçlüğü kadar psikolojik etkilerle karşılaşılabilir. Kadına yönelik şiddetin sonuçları yalnızca kadınları etkilememekte, sağlık hizmetleri, kolluk uygulamaları, ceza adalet sistemi, bakım, barınma, sosyal hizmet ve sosyal yardım boyutlarıyla tüm topluma doğrudan maliyet üretmektedir ve bu olumsuz etkiler doğrudan maliyetle de maalesef sınırlı kalmamaktadır. Oluşturduğu sosyal ve ekonomik çarpan etkileriyle bu durum toplumun her alanında geniş kapsamlı olumsuz sonuçlara yol açmaktadır. Bu etkiler tüm toplumu olumsuz yönde etkileyerek ekonomik büyüme ve sosyal kalkınmayı yavaşlatabilmektedir. İşte, bizler Bakanlık olarak bu yetkilerin her birini ilgili bakanlıklarımız görev alanları kapsamında ele alıyor ve Türkiye'de kadına yönelik şiddetle mücadeleyi bütüncül ve sistematik olarak yürütüyoruz, Sayın Bakanımızın ifadeleriyle sıfır tolerans ilkesiyle bütün çalışmalarımızı yürütüyoruz. Kadına yönelik şiddetle mücadeledeki bütüncül mekanizmamızı özetle tabloya yansıtmaya çalıştık, umarım göre biliyorsunuzdur.

Şimdi, mevzuattan politikaya, koruyucu, önleyici hizmetlerden mağdur destek sistemlerine, AR-GE, veri ve istatistikten farkındalık çalışmalarına kadar faaliyetlerimizi çok geniş bir yelpazede yürütüyoruz. Şimdi, özetle bu sistemin ilk ayağı olan mevzuat hakkında bilgi vermek isterim.

Kadına yönelik şiddetle mücadele ekseninde kurumsal mevzuatımızdan bahsedecek olursak; Anayasa'mızda kanun önünde eşitlik, kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı ve ailenin korunmasına ilişkin madde 10, 17 ve 41'le kadına yönelik ayrımcılık ve şiddetin önlenmesi, ailenin huzur ve refahı ile özellikle annenin ve çocukların korunması için gerekli tedbirlerin alınması devletin yükümlülükleri arasında yer almaktadır. 2004 yılında Anayasa'mızın 10'uncu maddesinde kadınlar ve erkeklerin eşit haklara sahip olduğuna, devletin bu eşitliğin hayata geçmesini sağlamakla yükümlü olduğuna ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. 2010 yılında ise bu amaçla alınacak tedbirlerin eşitlik ilkesine aykırı olmayacağına ilişkin düzenleme hayata geçirilerek kadınlara yönelik pozitif ayrımcılık anayasal güvenceye kavuşturulmuştur. 2005 yılında yürürlüğe giren Türk Ceza Kanunu, 5237 sayılı Kanun kadına karşı şiddet konusunda özenli düzenlemelere yer vermektedir. Kadına yönelik şiddetin birçok görünümü var. Bu kapsamda, fiziksel şiddet, psikolojik şiddet, ekonomik şiddet, cinsel şiddet ve ısrarlı takip TCK'de çeşitli suç tipleri altında cezalandırılmakta. 2021 ve 2022 yıllarında TCK'de yapılan düzenlemelerle kasten öldürme, kasten yaralama, tehdit, eziyet gibi suçların boşanılan eşe veya kadına karşı işlenmesi hâli nitelikli hâller arasına alındı. Daha önce başka suçlar içerisinde değerlendirilen ısrarlı takip -ki bu da bir şiddet türü- eylemleri ayrı bir suç olarak düzenlenmiştir. Şiddet mağdurlarına yönelik ücretsiz adli yardımın kapsamı genişletilmiştir. Failin duruşmadaki mahkemeyi etkilemeye yönelik şekli, tutum ve davranışlarının takdiri indirim nedeni olarak dikkate alınmayacağı yasa hükmünde yer almıştır. Malumlarınız olduğu üzere, bu alandaki temel kanunumuz 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun. Kanun şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemekte. Kanun kapsamında, koruyucu ve önleyici tedbir kararları yer almakta, barınma yeri sağlanmasından geçici maddi yardıma, iş yeri değişikliğinden müşterek konuttan uzaklaştırmaya kadar hem şiddet mağduru hem de şiddet uygulayan için kapsamlı tedbirler uygulanabilmekte. Yansıda Adalet Bakanlığı tarafından üretilen ve kanunun yürürlüğe girdiği 2012 yılından bu yana hakkında tedbir kararı alınan kişi sayılarını görmekteyiz. 2012-2024 tarihleri arasında toplam sayı 350.880 dosyada 321.815 kişiye 1 milyon 342 bin 944 tedbir uygulandığını görüyoruz.

Kanunun etkin olarak uygulanması üzere hazırlanan yönetmeliklerimiz, Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği, Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik ve Teknik Yöntemlerle Takip Sistemlerinin Kullanılmasına

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 9

Dair Yönetmelik'tir. Konuya ilişkin yayımlanan genelgelerle kadına yönelik şiddetle mücadeledeki üst mevzuatın hayata geçirilmesi, uygulamada işleyişin belirlenmesi ve etkinleştirilmesi noktasında önemli düzenlemeler yapılmıştır. Sayın Bakanımızın açılış konuşmalarında ifade ettiği üzere, bu mücadeleye ilişkin iradenin en üst düzeyde ortaya konulduğunun göstergelerinden biri olan 2023/16 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ise mevzuatta yerini almıştır.

İlgili mevzuatın güçlendirilmesi şiddetle mücadelede önemli bir temel oluştururken bu temelin üzerinde etkili ve sürdürülebilir çözümler geliştirebilmek için politika üretimi ve bu politikaların uygulanmasının izlenmesi önemli. Bu amaçla, 2007 yılından bu yana -yansıda görüldüğü üzere- düzenli olarak kadına yönelik şiddetle mücadele ulusal eylem planlarını hazırlayıp uyguluyoruz. Bugüne kadar 4 ulusal eylem planı hazırlanmış olup son ulusal eylem planı -yani şu anda hâlihazırda yürürlükte olan- 2021-25 dönemini kapsamaktadır ve Beşinci Ulusal Eylem Planı yani 2026-30 dönemini kapsayacak ulusal eylem planımızın hazırlık çalışmalarına da başladığımızı ifade etmek istiyorum.

Hâlâ yürürlükte olan Dördüncü Ulusal Eylem Planı'mız kadına yönelik şiddetle mücadelenin dört ana "four Ps" olarak bilinen; koruma, önleme, kovuşturma ve politika geliştirme. 5 ana hedeften oluşmakta ulusal eylem planımız; adalete erişim ve mevzuat, politika ve koordinasyon, koruyucu ve önleyici hizmetler, toplumsal farkındalık, veri ve istatistik ve bu ana hedefler altında 28 strateji, 227 faaliyetin yer aldığını söylemek isterim. Dördüncü Ulusal Eylem Planı'nın etkin bir şekilde uygulanmasını temin etmek üzere, yıllık bazda faaliyet planlarını hazırlıyoruz ve bunların uygulanmasını sağlıyoruz, izlenmesini de sağlıyoruz. 25 Kasım 2024 tarihinde kamuoyuyla 2025 faaliyet planımızı paylaştık. Ulusal eylem planının yerele özgü ihtiyaçlar bağlamında etkin bir şekilde uygulanması amacıyla ise de 81 ilimizde kadına yönelik şiddetle mücadele il eylem planları yürürlüğe girmiş ve uygulanmaktadır.

Yapılan çalışmalara yönelik izleme ve değerlendirme ve koordinasyon mekanizmaları da hem merkezî hem de yerel düzeyde tesis edilmiş durumda. Sayın Bakanımızın Başkanlığında toplanan Koordinasyon Kurulumuz, Adalet, İçişleri, Millî Eğitim ve Sağlık Bakanlıklarıyla Diyanet İşleri Başkanı, ilgili diğer bakanlıkların bakan yardımcıları, ilgili kamu kurum ve kurumların üst düzey yöneticileri, üniversitelerin "KASAUM" olarak bilinen kadın veya aile çalışmaları merkez müdürlükleri ve alanda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşu başkanlarından oluşmakta. Kurulun 17'nci toplantısı Ocak 2024'te yapıldı, 18'inci toplantımız inşallah 2025 Ocak ayı içerisinde gerçekleştirilecek. İl koordinasyon izleme ve değerlendirme komisyonlarımız ise 81 ilimizde vali veya vali yardımcısı başkanlığında toplanmakta ve bu toplantılar düzenli olarak en az altı ayda bir icra edilmekte.

Sistematik, güvenilir ve karşılaştırılabilir verilerin toplanması ve istatistiklerin üretilmesine yönelik çalışmaların koordinasyon içerisinde yürütülmesi amacıyla koordinasyon kurulu bünyesinde veri ve istatistik komitesi ihdas ettiğimizi söylemiştik. 3 kez bu toplantı gerçekleştirildi. Bu kuruldaki teknik çalışmalar alt çalışma grubu marifetiyle yürütülmektedir.

Kadına yönelik şiddetle mücadelenin elbette en önemli bileşenini koruyucu ve önleyici hizmetler oluşturmaktadır. Koruyucu ve önleyici hizmet sunumunu gerçekleştirmek üzere kadına yönelik şiddetle mücadele özelinde Bakanlığımıza bağlı 3 ihtisas kuruluşlarımız; ŞÖNİM'lerimiz, kadın konukevlerimiz ve SHM şiddetle mücadelede irtibat noktalarıdır. Destekleyici ve güçlendirici rehberlik, danışmanlık, yönlendirme ve izleme hizmetlerinin verildiği ŞÖNİM'ler şu anda 81 ilimizin tamamında mevcuttur, 84 ŞÖNİM'le hizmet sunmaktayız. 2012'de -rakamı görüyorsunuz- 13, 2024 yılında şu anda 84, 2025 yılı itibarıyla da inşallah bu rakamın 90'a ulaşmasını hedefliyoruz. Yansıda hizmete girdiği günden itibaren yani 2013 yılından bu yana ŞÖNİM'lerden hizmet alan kişi sayılarını paylaşıyorum. Hizmetlerin yaygınlaşması ve bilinirliğinin artmasıyla birlikte ŞÖNİM'lerden hizmet alan kişi sayılarının da artışta olduğunu görüyoruz. ŞÖNİM'lerde şiddet mağduru olan veya şiddet riski altında olan kadınlara hiçbir ayırım gözetmeksizin hizmet sunulmakta, bu yansıda da 2018 yılından bu yana 41.477 kadın, 1.834 erkek ve 971 çocuk olmak üzere toplam 44.282 yabancı uyruklu kişi ŞÖNİM hizmeti almıştır.

Kurumsal hizmet birimlerimizden bir diğeri kadın konukevleri. Şiddete uğrayan kadınların geçici süreyle kalabilecekleri yatılı sosyal hizmet kuruluşlarımız. Kadın konukevlerinde kadınlar ve beraberindeki çocuklara yalnızca barınma hizmeti değil, psikolojik destek, rehberlik, hukuki destek, ücretsiz kreş imkânı, istihdam desteği gibi birçok hizmet sunulmaktadır. Hâlihazırda Bakanlığımıza bağlı 112 kadın konukevimiz 2.808 kapasiteyle hizmet vermektedir. Bu grafiğimizde de 2024 itibarıyla tüm kadın konukevi kapasitemizi bir arada görebiliyoruz. 2002 yılında Bakanlığımıza bağlı 8 kadın konukevi 170 kapasiteyle hizmet vermekteyken 2024 itibarıyla Bakanlığımıza bağlı 112 kadın konukevinde 2.800 kapasite olduğunu görüyoruz. Elbette kadın konukevlerimizde kadınların yanı sıra yüzde 8 oranında kadınların beraberindeki çocuklara da hizmet verilmiş 2024 yılı içerisinde. 2002-2024 tarihleri arası Bakanlığa bağlı konukevlerinden 410.125 kadın ve beraberindeki 246.153 çocuk olmak üzere toplam 656.278 kişi hizmet almıştır. Doluluk oranımız yüzde 70 bandında bu yıl. Kadın konukevlerinde şiddet mağduru kadınlar ve beraberindeki çocuklara hiçbir ayırım gözetmeksizin hizmet verdiğimizizi söyledim. Toplamda 2024 yılı Kasım itibarıyla 3.793 yabancı uyruklunun hizmet aldığını da bu kapsamda belirtmek isterim.

Kadının başvuru ve ilk kavuş sürecinden hizmet sonlandırılmasına kadar hizmet sunumunda standardın sağlanması amacıyla fiziksel, yönetsel ve mesleki hizmet standartlarımızı oluşturduk. ŞÖNİM'lerde ve kadın konukevlerinde sunulan hizmetlerin kalite ve etkinliğinin artırılması amacıyla hizmetlerin uygulanabilir, sürdürülebilir, izlenebilir şekilde yapılandırılması amacıyla hizmet standartları rehberimizi hazırladık.

Sosyal hizmet merkezlerinin bir arada ve en kolay ulaşılabilir biçimde sunulması amacıyla il müdürlüklerimize bağlı olarak SHM'lerimiz hizmet vermekte. Kadına yönelik şiddetle mücadelede koruyucu ve önleyici hizmetlerin daha ulaşılabilir olması amacıyla 418 SHM'de şiddetle mücadele irtibat noktaları oluşturulmuştur ve bu merkezlerdeki, bu noktalardaki hizmetler ŞÖNİM'lerimizle koordineli bir şekilde yürütülmektedir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 10

Bu yansıda kadına şiddetle mücadelede üç önemli mağdur destek sistemini ve ilgili verileri görüyoruz. Kadına yönelik şiddetle ilgili bildirim mekanizmalarının başında Alo 183 Şiddetle Mücadele Hattı gelmekte. Bu hatta gelen ihbarların yüzde 59'unun -2024 on bir ay için bu veri- fiziksel şiddet olduğunu görmekteyiz. KADES -Kadın Destek Sistemi- yoğun bir farkındalık artırma çalışmaları sonrası uygulamayı indiren kadın sayısı toplamda 7,6 milyona ulaştı. Burada önemli olan asıllı ihbar ve asılsız ihbar, buraya dikkatinizi özellikle çekmek istiyorum. Asıllı ihbar sayısının toplamda 885.527 olduğu görülmekte. Bir diğeri ise elektronik kelepçe uygulaması. Bu yüksek riskli vakalarda etkin müdahale araçlarından biri olan elektronik kelepçe uygulamasıyla bugüne kadar da 6 binin üzerinde vaka takip edilmiştir, hâlihazırda da takip edilen vaka sayısı 889'dur.

Kadına yönelik şiddetle mücadelede sunulan hizmetlerin elektronik ortamda yönetilebilmesi, ortamda anlık güncel veri temin edilmesi, verilerin tek bir veri tabanında toplanması, sağlıklı istatistiklerin oluşturulması, paydaş kurumlarla çevrim içi entegrasyon sağlanması amacıyla Aile Bilgi Sistemi Kadın Modülü -kısaça ABS olarak bilinmekte-geliştirilmiştir. Bakanlığımız ve ilgili diğer bakanlıkların idari kayıt sistemleri birbirleriyle entegre olarak çalışmakta ve böylece vakaya bütüncül müdahale sağlanmaktadır. Yansıda bu sistemi görüyorsunuz. 6284 sayılı Kanun kapsamında alınan tedbir kararlarının ve aile içi ve kadına karşı şiddet olaylarının etkin biçimde izlenmesi amacıyla kurumlar arası veri entegrasyon çalışmaları da yürüttük. Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğüyle Bakanlığımız arasında imzalanan protokoller kapsamında bu veri akışının başladığını, teknik altyapı çalışmalarını yürüttüğümüzü söylemek isterim. Böylece, şiddet mağdurlarına yönelik hızlı müdahale ve etkin koruma sağlama hedefimiz yolunda büyük bir ilerleme kaydedilmiştir.

Sunumun başında ifade ettiğim üzere, veri ve istatistik komitesi... Burada ben özellikle şuna değinmek istiyorum: Biz bu komitenin ilk toplantısında "kadın cinayeti" kavramı başta olmak üzere ilgili istatistiki terminolojiyi öncelikle ele aldık. Kurumlar arası veri aktarımı, kamuoyuyla nasıl veri paylaşılacağı ve kadına yönelik şiddetle mücadeleye ilişkin verilerin idari kayıtlar bağlamında resmî istatistik programına alınmasına yönelik çalışmalar başlattık ve bu çalışma 2025 yılı faaliyet planımızda da yer alıyor.

Kadına yönelik şiddetle mücadelede yürütmüş olduğumuz AR-GE projelerimize gelecek olursak. Kadına Yönelik Şiddet Araştırması şu anda verilerin toplanmasına yönelik saha uygulanmasına başlandı. Ocak ayı itibarıyla ham verilerin alınacağını tahmin ediyoruz. Bu proje kapsamında şiddet türlerini ele alacağız. Şiddete verilen tepki ve başa çıkma yollarıyla kurumsal mekanizmalar hakkında bu proje kapsamında veri toplanacak. Ayrıca, önleyici çalışmalara yol gösterecek şekilde şiddet olgusu ve mücadele mekanizmalarına ilişkin algı, tutum ve farkındalıklar incelenmiş olacak. En önemli diyebileceğimiz çıktılarımızdan bir tanesi elbette araştırma raporlarımız ve mikro veri setlerinin yanı sıra önceki araştırmalardan farklı olarak bir veri ambarı geliştireceğiz. Görüntü tanıma ve ilişkisel analiz yapılacak, gelecekteki eğilimleri ve potansiyel risk alanlarını tahmin etmek üzere geçmiş veriler kullanılarak yapay zekâ modelleri geliştirilecek ve kadına yönelik şiddet mağdurlarının psikososyal iyilik hâlinin artırılması ve şiddet döngüsünün kırılması amacıyla sunulacak sosyal hizmetleri böylelikle sistematik, bütüncül ve mağdurun özel ihtiyacını duyarlı şekilde yapılandıran bir psikososyal destek modeli geliştirilecek. Bu kapsamda da uygulayıcı ve eğitici programları hazırlamış olacağız.

Türkiye'de bir ilki gerçekleştirdiğimiz bir diğer projemiz psikososyal müdahale modelinin geliştirilmesi faillere yönelik. Bu projeye de kurumsal hizmetlere dair iş akışları, uygulayıcı ve eğitici eğitimi programları aslında elde edeceğimiz en önemli çıktılar arasında. Böylelikle, yalnızca mağdura odaklanan yaklaşımın ötesine geçeceğiz ve kadına yönelik şiddetle mücadelede çok taraflı bir yaklaşım hayata geçirilmiş olacak. Bunun da süreci tamamlanmak üzere, sözleşme imzalanacak, 2025 yılı itibarıyla inşallah yürürlüğe girecek.

Bir diğer AR-GE faaliyetimiz kadın konukevlerinin kapasitesinin geliştirilmesi projemiz. Biz bu projeye kadın konukevlerine başvuru nedenlerini öncelikle analiz edeceğimiz önleyici ve izlenebilir hizmet politikaları geliştirmeyi, ihtisas kuruluşlarına yönelik ihtiyaç tespiti ve mevcut durum analizi gerçekleştirilmesi, personel kapasitesinin geliştirilmesine yönelik eğitim programları oluşturulması, kurumlar arası koordinasyon ve iş birliğini hedefledik. Kadına yönelik şiddetle mücadeleye ilişkin kurumsal kapasitenin ve toplumsal farkındalığın iletişim boyutuyla artırılması projesi ise bir etüt proje niteliğinde olup çıktılarının gelecek dönem yatırım programlarına temel oluşturulması hedeflenmekte. Buradaki iletişim stratejisi bizim toplumsal farkındalık çalışmalarımıza esas oluşturacaktır.

Depremden etkilenen bölgede kadınlara yönelik şiddete karşı önleyici ve koruyucu hizmetlerin yeniden yapılandırılması ve güçlendirilmesi projemizi depremden etkilenen bölgede gerçekleştiriyoruz. Proje kapsamında 4 ilde yeni kadın konukevi inşası yapacağız. Hatay ve Adıyaman, deprem sebebiyle göç alan İstanbul ve Kocaeli bu iller arasında. 15 ilde kadın konukevi ve ŞÖNİM güçlendirme tadilatı yapacağız, hizmet kapasitesinin artırılması yönelik eğitim faaliyetleri yürüteceğiz.

Az önce de ifade ettiğim üzere, tüm çalışmalarımızı kadına yönelik şiddetle mücadelenin 4 ana bileşeni üzerine inşa ediyoruz. Burada önleme bileşeni kadına yönelik şiddetle mücadelede en önemli çalışma alanlarımızdan biri. Bu çalışmaların ilk basamağı olan birincil önleme çalışmaları ise kadına yönelik şiddetin altında yatan ve toplumda kabul görmesini sağlayan kalıp yargıların dönüştürülmesine yönelik çabaları içerir. Bu nedenle, ulusal eylem planımızda şiddetle topyekûn mücadele için toplumsal farkındalık ve duyarlılığın artırılması ana hedefiyle çalışmalarımızı yürütüyoruz. Toplumsal farkındalık çalışmalarımız kapsamında toplamda 4 milyon 496 bin kişiye ulaşılmıştır.

Kültür, sanat ve medya elbette toplumun her kesimine ulaşmakta en önemli araçlarımızdan bir tanesi. Biz de bu noktadan hareketle toplumsal farkındalık hedefimize dair 8 stratejimiz vardı ulusal eylem planımızda, geleneksel ve yeni medyanın kadına

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 11

yönelik şiddetle mücadeleyi destekleyici ve duyarlılık kazandırıcı rol üstlenmesi. Bu kapsamda, Sayın Bakanımızın Başkanlığında sanat, medya ve kültür dünyasından temsilcilerle bir araya gelindi, sorunlar ve çözüm öneri masaya yatırıldı, iş birliği alanları istişare edildi. Bu anlamda da teknik medya çalışma grubu oluşturuldu. Bu alandaki en önemli çıktılardan biri de 8 ana başlıkta toplanan Medyada Kadına Yönelik Şiddetle Mücadeleye İlişkin Etik İlkeler Rehberi'dir. Bu rehberin uygulanmasına yönelik RTÜK'le iş birliğinde çalışmalarımız devam etmekte.

Bildiğiniz üzere, Birleşmiş Milletler tarafından 1999 yılında 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü olarak belirlenmiştir. Her yıl 25 Kasımla başlayıp 10 Aralık tarihine kadar devam eden on altı günlük süreçte çeşitli etkinliklerle farkındalığın artırılmasına yönelik çalışmalar düzenlenmekte. Merkezî düzeyde olduğu gibi 81 ilimizde de aile ve sosyal hizmetler il müdürlüklerimiz koordinasyonunda çeşitli farkındalık etkinlikleri düzenlenmiştir.

Sayın Başkanım, kıymetli hazırun; beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyorum. Sunumumu burada bitiriyorum, şimdi 2024 yılında öne çıkan faaliyetlerimizi ve 2025 yılında planlanan çalışmalarımızı gösteren kısa bir infografik filmimizi ve ardından kamu spotumuzu sizlerle paylaşmak istiyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler Sayın Erkan.

(Video gösterimi yapıldı)

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Bu kamu spotunda oynayan kadın da gerçek şiddet mağduru.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Güzel bir spot olmuş. Dayanışmanın da gücünü bir kere de görsel olarak görmüş olduk

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Bildiğiniz gibi, birkaç gün önce sosyal medyada görmüşsünüzdür Sayın Başkanım, birkaç gün önce bir ilimizde, bir kadın sokak ortasında şiddete uğruyor fakat herkes duyarsız kalıyor. Yani bu konuda gerçekten bir toplumsal sorumluluk, bir toplumsal hareket ihtiyacı var yani görüyoruz, duyuyoruz ama hiçbir şekilde şikâyetle bulunmuyoruz. Bazen mağdur bu şikâyeti yerine getiremiyor, korkuyor, yakınına söylüyor ama duyan ve bilen hiçbir şekilde hareket etmiyorsa burada da büyük bir sıkıntı var demektir. O yüzden, biz toplumsal dayanışmayı da oldukça önemsiyoruz bu konuda.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Evet, çok teşekkürler.

Bilgiçlik gibi olmasın benim söyleyeceğim ama şimdi biz buna sosyal psikolojide "seyirci etkisi" diyoruz. Bir olay karşısında eğer çok fazla seyirci varsa etrafta kimse müdahale etmiyor, sosyal psikoloji deneyleri bunu gösteriyor çünkü herkes "Öteki müdahale etsin." ya da "Önce öteki müdahale etsin, sonra ben müdahale edeyim." diyor. Seyirci etkisinden kurtaracak bir video olmuş bu. Bu algıyı da anlatmak gerekiyor.

Hukuk Hizmetleri Genel Müdürü Sayın Özge Aydış Toy.

Sizin video dâhil kaç dakika planınız?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Yirmi dakika kadar planlıyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Tamam, buyurun.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Sayın Bakanım, Sayın Başkanım, Değerli Komisyon üyeleri, değerli milletvekilleri, kıymetli hazırun; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak 6284 sayılı Kanun kapsamında müdahil olduğumuz dava süreçlerine ilişkin yaptığımız işlemlere ilişkin bir sunum hazırladık, onu sizlerle paylaşmak istiyoruz.

Davalara müdahilliğimiz konusunu kadına yönelik şiddetle mücadelenin bir parçası olarak görüyoruz. Bu kapsamda da sorduğunuz sorularla bunun önemini ortaya çıkardığınız için size de teşekkür ediyorum Komisyon olarak. Sorduğunuz soruların birçoğu bizim çalışmalarımız içerisinde vardı, o kesişme için de ayrıca memnun olduk.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Daha sorulara geçmedik ama.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Toplantı öncesi gönderdiğiniz yazılı sorular.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Yazılı metindeki söylüyorsunuz, evet.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Sunum planıma Bakanlığımızın davalara katılma dayanağı, müdahil olduğumuz dava türleri, müdahil olduğumuz dava sayısı, verdiğimiz hukuki hizmetler ve müdahil olunan dosyalarda Bakanlığımızın rolü ile örnek yargı kararları şeklinde planladık.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 12

Bakanlığımızın davalara katılmadaki yasal dayanağı ceza hukukundaki temel ceza davasına katılma kurumundan farklı olarak 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un 20'nci maddesiyle Bakanlığımıza verilen "Gerekli görmesi hâlinde kadın, çocuk, aile bireylerine yönelik olarak uygulanan şiddet veya şiddet tehlikesi dolayısıyla açılan idari, cezai, hukuki, her türlü davaya ve çekişmesiz yargıya katılabilir." hükmünden alıyoruz, bu maddeye dayalı olarak davalara katılabiliyoruz.

Peki, hangi dava türlerine katılıyoruz? 6284 sayılı Kanun kadına, çocuğa ve aile bireylerine yönelik olan şiddet ve şiddet riski davalarından bahseder, suç saymaz. Biz de bu kapsamda, Ceza Kanunu'nda sayılan hayata karşı suçlar, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar, vücut dokunulmazlığına karşı suçlar, işkence, eziyet, mal varlığına karşı suçlar; yani suç türüne göre, mağdurun kadın, çocuk veya aile bireyi olması hâlinde şiddet içeren tüm vakalardan oluşan davalara müdahil olmaya çalışıyoruz. Yine, hürriyete karşı suçlar, şerefe karşı suçlar, genel ahlaka, özel hayatın gizliliğine, aile düzenine karşı suçlar ve göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti bölümlerinde bahsedilen tüm suçlara şiddet içerdiği takdirde müdahil oluyoruz.

Bakanlığımızın vakalardan haberdar olma süreci ayrıca paylaşmak istediğimiz bir konu çünkü Emniyet, savcılık ya da nihayetinde mahkemelerin vakalardan Bakanlığımıza haber verme yükümlülüğü yok yani böyle bir ihbar zorunluluğu yasal olarak yok. Biz her türlü vasıta ile vakalardan haberdar olur olmaz müdahillik konusunu değerlendirmeye başlıyoruz. Burada zaman zaman mahkemelerden de tebligatlar geliyor ama bireysel başvurular her vasıta ile, sosyal medyadan Bakanlığımıza gönderilen mailler, mesajlar, hatta, fiziksel olarak bizzat Bakanlık binamıza gelip davasına müdahil olmamızı isteyen mağdurlar da olabiliyor ya da Bakanlığımızın birimlerinden kadın ve çocuklarla ilgili hazırlanan raporların bize ulaştırılmasıyla ama en önemlisi medya yoluyla öğreniyoruz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Sosyal medya ihbarlarıyla...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Sosyal medya ihbarları... Onlara anlık müdahale ediyoruz. Hem Bakanlığımızın Basın Müşavirliği vasıtasıyla hem de Hukuk Hizmetlerinde kurduğumuz ve nöbet usulü yirmi dört saat basın takibi yapan bizzat avukatlar tarafından taranması sonucu elde ettiğimiz vakaların hepsiyle ilgili müdahillik sürecini değerlendirmeye başlıyoruz.

Müdâhil olmada esas aldığımız unsurlar nelerdir? Aslında 6284 sayılı Kanun kapsamına giren vakalarla ilgili ayrıca bir kriterimizin olmadığını rahatlıkla söyleyebilirim, yeter ki konu 6284 sayılı Kanun kapsamında olsun. Burada çok fazla değerlendirmeye tabi tutmuyoruz, mağdur varsa, kanun kapsamına giren bir şiddet olgusu varsa hemen müdahillik sürecini başlatıyoruz. Burada, tabii, teknik olarak mağdurun, kadın, çocuk ve aile bireyi olup olmadığını değerlendirmek gerekiyor. Aynı zamanda, özellikle kadına yönelik şiddette kadının şiddete sırf kadın olduğu için uğraması konusunu da her zaman göz önünde bulunduruyoruz.

Müdâhil olduğumuz dava sayısı nedir? 6284 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 2012 yılından bugüne kadar müdahil olduğumuz dava sayımız takip için gerekli kurumsal kapasitemizin artışına paralel olarak her geçen yıl artmakta. Burada şunu söylemek istiyorum: Bakanlığımızın Hukuk Hizmetlerinin diğer bakanlıklarda olmayan bir çalışma alanı var ve giderek büyüyen bir çalışma alanı. Bu anlamda, mutlaka bir kurumsal kapasite gerektiriyor. Son yılda hayli fazla yeni avukat istihdamıyla daha fazla davaya müdahil olma çabası içerisindeyiz. Toplamda taşrada 389, merkezde 29 olmak üzere 418 kişilik hukukçu kadromuzla davalara müdahillik süreçlerini yürütüyoruz.

Bu kapsamda, 13/12/2024 tarihi itibarıyla 60.982 adet derdest davaya müdahil durumdayız. Bu, Bakanlığımızın toplam takip ettiği dava sayısının yüzde 51'inden fazlaya tekabül ediyor yani Hukuk Hizmetleri olarak sadece sembolik olarak davalara katılma süreci yürütmüyoruz. Gerçekten iş yükümüzün büyük bir kısmı 6284 sayılı Kanun kapsamında açılan davalardan oluşuyor. Hatta, İstanbul'da bu oran yüzde 78, İstanbul'daki dava sayısının toplam davanın yüzde 78'ini 6284 kapsamında açılan davalar oluşturuyor.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ücret almadığımızı söyle.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - O bizim problemimiz yargıyla.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Avukatlar tamamen gönüllü katılıyor yani bu davalardan...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Sayın Bakanım, özel bir avukat orada mağduru temsil ettiğinde kanunu göre alması gereken bir vekalet ücreti var mahkûmiyet durumunda fakat onu bize Adalet Bakanlığında hâkimler görevimizin kanundan kaynaklandığını gerekçelendirerek ödemiyorlar, öyle bir mağduriyetimiz var, gidermeye çalışıyoruz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - O minvalde, avukatlar yine istisnasız, büyük bir titizlikle takip ediyorlar.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Evet, motivasyonumuzu düşüren bir faktör olmaması için çaba gösteriyoruz.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Bunu, bu talebinizi Adalet Komisyonuna iletelim.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Takip ediyoruz orada.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Hani bu eşitsizlik oluyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 13

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Gerçekten öyle.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANİ MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Hakikaten, hâkimlerimiz gerek katıldıkları davalarda gerçekten çok fazla takdir gören avukatlarımız var. Bazen yargıdaki kararları da bozuyorlar, kendileri müracaat ediyorlar. Bazen mağdurlar şikâyetlerini geri çekiyor, ona rağmen biz sürece devam ediyoruz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Evet.

Müdâhil olduğumuz davalarda verdiğimiz hukuki hizmet... Bu da yine kamuoyunda bazen yanlış bilinen bir konu. Bizim davalara müdahillik sürecimiz davanın açılmasıyla başlıyor. Dolayısıyla bir vaka olur olmaz, hemen başlayan soruşturma sürecinde biz de soruşturmanın gizliliği esasını uyarınca sadece dışarıdan takip edebiliyoruz. Bazen soruşturması devam eden bir vakaya ilişkin olarak bizim varlığımız sorgulanıyor haklı olarak ama biz ancak dava açılıp müdahilliğimiz teknik olarak kabul edildikten sonra sürece dâhil olabiliyoruz. Davanın açılmasıyla birlikte duruşma süreçlerini takip ediyoruz ve karar verilmesiyle birlikte gerekli görülen hallerde olağan ve olağanüstü kanun yollarına başvurarak süreci yürütüyoruz.

Müdâhil olunan dosyalarda Bakanlığımızın rolü... Bu bizim çok önemseydiğimiz bir konu. Başta da belirttiğim gibi, zaten normalde ceza hukukunda var olan bir katılma kurumu var ama 6284'le Bakanlığımıza bu konuda özel bir yetki, bir hak tanındı. "Biz bunu ne kapsamda kullanmalıyız, Bakanlığımızın müdahilliği nasıl bir fark yaratmalı, nasıl katkı sunabiliriz?" konusuna gerçekten kafa yoruyoruz, önemseydiğimiz bir alan. Bu konuda bazı hedeflerimiz var, en önemlisi, yargılamaya olumlu etki etmeyi, maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasına yardım ederken özellikle mağdurların ikincil mağduriyetlerin oluşmasını bazı yargısal araçlarla engellemeyi hedefliyoruz.

Birkaç başlık belirledik, sizlere onlardan bahsetmek istiyorum. Mağdurun şikâyetten vazgeçmesi, yargılama sürecinden olumsuz etkilenmesini önleyecek hüküm ve tedbirlerin etkili biçimde uygulanması taleplerimiz, mağdurla etkili iletişim ve sürece hâkimiyet, soruşturma veya kovuşturma sırasında 6284 kapsamında bir ihtiyaç olduğunda yönlendirme yapmak ve sizin de yazılı sorularınızda ifade ettiğiniz haksız tahrik takdiri indirim sebepleri ve bir de bizim eklediğimiz alt sınırdan ceza verilmesi konularında aktif rol oynamaya çalışıyoruz.

Bazı durumlarda mağdur veya şikâyetçi süreç içerisinde baskı, tehdit, zorlama ya da yorgunluk, bıkkınlık gibi sebeplerle şikâyetinden vazgeçebiliyor, sürecin başında, devamında ya da sonuna yakın aşamada, her aşamada olabilecek bir şey bu. Biz bu durumda yani mağdurun motivasyonunu kaybettiği durumlarda bu vazgeçmesinin gerçek sebebini araştırarak çalışmalar yapıyoruz. Gerçekten bir sulhe dayanıyorsa bu da olabiliyor çünkü özellikle daha az cezayı gerektiren suçlar bakımından, gerçekten, bir sulhe dayanıyorsa bunu bizim uzmanların yaptığı sosyal incelemelerle ya da bizim yargılama sürecinde edindiğimiz verilerle bu kanaate ulaşıyorsak yargılamayı sürdürmekte ısrar etmiyoruz fakat şikâyetten vazgeçme bir baskıya, tehdide... Bu kapsamda çok fazla dosyamız olduğunu da söylemek istiyorum. Biz o vazgeçse bile süreci devam ettiriyoruz ve vakalarda failin cezasız kalmadığı ya da daha az ceza almasına engel olabilmek için aynı titizlikle devam ediyoruz.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Buradaki süreci hukuk mu devam ettiriyor, sosyal çalışmacılar vakayı yerinde mi inceliyor?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Sayın Bakanım, eğer bir mağdurun vazgeçmesi söz konusu ise biz bu vazgeçmenin neden kaynaklandığını anlamak için sosyal çalışmacılardan destek alıyoruz. Bazen sahada bir eve gidip ziyaret etmek ya da ayrıca ulaşmak da gerekebiliyor.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Sorulara daha sonra geçeceğiz ama mağdurun şikâyetten vazgeçmesinden sonra fail tekrar bir eylemde bulunuyor mu, böyle bir rakam var mı elimizde? Yani anlaştı ya da anlaşılmadı ama vazgeçti "Vazgeçtim." diye sonra tekrar bir suça eğilimi oluyor mu, var mı rakam?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Yani iradi olarak yani gerçek bir sulhe dayanan vazgeçmelerde tekrar bir saldırı çok rastladığımız bir şey değil ama buna ilişkin bir verimizi ayrıca çalışıp çıkarmamız gerekir ama biz çok nadir bu iradenin gerçek olduğu konusunda ikna oluyoruz. Genellikle, tabii, şikâyete bağlı olmayan suçlarda biz devam etme yönünde irademizi kullanıp tamamlamaya çalışıyoruz süreci.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Peki, buyurun.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Yine, mağdurun yargılama sürecinden olumsuz etkilenmesini önleyecek hüküm ve tedbirlerin etkili biçimde uygulanması taleplerimizi ısrarlı bir biçimde mahkemelere iletiyoruz. Örneğin, işlenen suçun etkisiyle psikolojik olarak olumsuz etkilenen çocuk veya mağdurların yargılama aşamasında bir defaya mahsus uzman kişi eşliğinde özel ortamlarda, örneğin, adli görüşme odalarında dinlenilmesini talep ediyoruz. Böylece ikincil mağduriyetlerin ya da daha fazla örselenmelerini engellemeye çalışıyoruz.

Yine, cinsel istismar, çocukların cinsel istismarı vakalarında da çocukların mutlaka ÇİM'lerde, çocuk izlem merkezlerinde dinlenilmesi için, kesinlikle, mahkeme ortamında, sanıklarla aynı ortamda dinlenilmemesi için geçmişten bugüne kadar ısrarlı taleplerimizi iletiyoruz. Bugün bu konuda çok büyük bir sorun olmadığını rahatlıkla söyleyebiliriz çünkü ÇİM'ler de çok yaygınlaştı, adli görüşme odaları da. Bu konu hallolmuş gibi görünüyor bizim nezdimizde, yine de talep etmeye devam ediyoruz.

Yine, tutuksuz yargılama kararlarına ilişkin değerlendirmelerimizi yapıp buna itirazlarımızı iletiyoruz ve gereken hâllerde duruşmaların kapalı olarak yapılması taleplerimizi de iletiyoruz.

"Mağdurla Etkili İletişim ve Sürece Hâkimiyet" başlıklı bir bölümümüz var. Burada da şimdi mahkemeler, yargı mercileri mağdurları mahkeme salonuyla sınırlı olarak görüyor fakat biz özellikle bizde kayıtlı bir vaka ise oradaki mağdurun bütün sürecine

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 14

hâkim oluyoruz. Önceki dönemlerde yaşadıklarını, dava açıldıktan sonra yaşadıklarını, sosyal inceleme raporlarıyla durumunda gerçekleşen değişikliklerin hepsine hâkim olduğumuz için, aslında normalde özel bir avukattan daha fazla müvekkilimizle ilişki içerisinde olduğumuzdan bunu da olduğu gibi mahkeme yansıtmaya çalışıyoruz ve böylece de daha adil karar verilmesine katkı sağlamaya çalışıyoruz.

Yine, bu da çok sık rastladığımız bir şey, soruşturma ve kovuşturma aşamasında 6284 sayılı Kanun kapsamında yönlendirme yapıyoruz. Mahkeme salonunda, adliye koridorunda tehdide uğrayan mağdurlar oluyor. O anlamda, 6284'ün hızla devreye girip, bir tedbir çıkarılması gerektiğinde o süreci en hızlı biçimde halledebilmeleri için destek oluyoruz. O anda, onunla birlikte aile içi şiddet bürosuna gittiğimiz vakalarımız oluyor.

Biliyorsunuz, 6284 sayılı Kanun'da koruyucu ve önleyici tedbirler var ama şu çok önemli: Tedbirler sınırlı sayma yöntemiyle belirlenmemiş durumda kanunda, somut olaya uygun herhangi bir tedbir de kurgulanıp, mahkemelerden talep edilebilir. Biz bunu çok önemsiyoruz çünkü 6284'ün etkin kullanımının önemli bir kısmı bizce bu. Ne kadar çok verilen tedbirler uygulamada işe yararsa kanun o kadar uzun ömürlü olur, kök salar uygulamaya diye düşünüyoruz. Bu anlamda, bizim o konuda mahkemeleri zorlayıcı bir fonksiyonumuz var. Örneğin, şurada bir örneğimiz var, yakın zamanda İskenderun'da bir aile mahkemesinden aldık bu kararı. 17 yaşında bir genç kız gündüz kuşağı programına çıkarılmış ve mahkemede olsa yanında uzman eşliğinde yapacağı konuşmaları gündüz kuşağı programında yapıyordu. Neredeyse program devam ederken çocuğun gündüz kuşağı değil bu konuyla ilgili televizyonlara çıkarılmaması yönünde mahkemeden tedbir talebinde bulunduk. Bu, kanunda yazan bir tedbir değil, bunu biz o an duruma uygun gördük, mahkemeden talep ettik, biraz da ısrar ettik, mahkemeler için ilginç ama bunu savunma makamında bulunan herkesin yapması gerekiyor, özellikle avukatların. O anlamda, beş ay boyunca çocuğun televizyon programlarına çıkarılmaması yönünde 6284 kapsamında bir tedbir kararı aldık. Çok faydalı olduğunu düşünüyoruz.

Burada da biz de tesadüfen gördük bunu, gazeteci Timur Soykan bir programda, takip ettiği bir vakayla ilgili Bakanlığımız avukatlarının yaptığı çalışmayla ilgili bilgi vermiş. Kısaca, çok kısa onu sizinle paylaşmak istiyorum.

(Video gösterimi yapıldı)

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Burada Şanlıurfa'da...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Bir saniyenizi rica edeyim.

Tabii, başka medya mensuplarından da çok değerli katkılar geliyor Bakanlığınıza...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Evet, bu çok güncel, iki gün önce duyduk, o yüzden sunuma katmak istedik.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - ... onları da Komisyon Başkanı olarak önereyim.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Belki hep negatif olan kişilerden duymuş olmak ilginç gelmiştir.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Belki öyle gelmiştir ama şimdi burası resmî bir Komisyon, Türkiye Büyük Millet Meclisi, burada yapacağımız konuşmalar da başka değerli gazetecilerimizden de yararlanmakta fayda vardır diye düşünüyorum.

Buyurun.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Doğru, haklısınız.

Bu Akçakale'de gerçekleşen bir vaka. Müftünün mağdur çocuğa yönelik istismar iddiasına ilişkin dava. Burada savcılık beraat yönünde mütalaa verdikten sonra böyle bir itirazımız olmuştu, dava devam ediyor.

Bu da yine aynı programda denk geldiğimiz, kamuoyunda "6 yaşında evlendirilen çocuk" olarak bilinen dava, cinsel istismar dosyasına ilişkin dava. Bu da yine kısa bir video.

(Video gösterimi yapıldı)

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Evet, bizzat benim de duruşmaları takip ettiğim, birçok kadın örgütünün de olduğu, barolarında olduğu bir dosya, herkesin sahip çıktığı bir dosyaydı. Biz de elimizden gelen katkıyı sunduk. Burada onunla ilgili bir basın haberi var.

Yine, yalnızca bizim itirazımızla ortaya çıkan bazı vakalar var. Yine, bu da güncel olduğu için paylaşmak istedim. Batman'da ipte asılı bulunan 8 yaşındaki çocukla ilgili takipsizlik kararına biz haberdar olur olmaz itiraz ettik ve o vakaya ilişkin soruşturma tekrar başladı ve şu anda devam ediyor.

Bakanlığımızın rolüne ilişkin bir diğer, hatta, son maddemiz de şöyle: Haksız tahrik takdiri indirim sebepleri ve alt sınırdan ceza tayini konularında itirazlarımız... Türk Ceza Kanunu'nda haksız tahrik takdiri indirim sebepleri ve alt sınırdan ceza tayini uygulanma hâlleri düzenlenmiş olup mahkemeler tarafından bu temel kavramların somut olaylara hukuka aykırı ve gerekçesiz olarak uygulanması hâlinde itirazlarımızı iletiyoruz. Bildiğiniz gibi, haksız tahrik belli koşulların oluşması hâlinde uygulanan ve temel cezada ciddi indirim sebep olan bir uygulama. Burada da somut olayda koşulları taşımiyorsa, yine de mahkeme haksız tahrikten uygulama yaptıysa buna da itiraz ediyoruz.

Takdiri indirim de kamuoyunda geçmişten beri "kravat indirimi" olarak bilinen ve sanığın belirli koşulları sağladığı durumlarda temel cezada indirim yapılmasını sağlayan bir hüküm. Geçmişten beri tartışılan bir hüküm. Biz de geçmişten beri sırf bu sebeple itiraz ettiğimiz çok sayıda dosyası olan bir birim olarak... Son düzenlemelerde de biliyorsunuz, sadece mahkemeyi etkilemeye yönelik tutum ve davranışların takdiri indirim sebebi olarak değerlendirilemeyeceği yönünde Ceza Kanunu'nda

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 15

düzenleme yapıldı. Yine de uygulanmadığı durumlarda itiraz etmeye devam ediyoruz. Burada çünkü takdiri indirim uygulanması için mutlaka failin pişmanlığı üzerinde bir karar kılınması gerekiyor.

Bunlar da yine sadece Bakanlık olarak bizim itiraz ettiğimiz, örneğin, takdiri indiriminin hukuka aykırı uygulanması sebebiyle istinaf ettiğimiz ve sırf bu sebeple bozulan bir karar. Buradaki gerekçe çok kıymetli, ülkemizde sürekli gündemi işgal edecek şekilde kadın cinayetlerinin işlendiği, bu cinayetlerin engellenebilmesi, caydırıcı etki meydana getirebilmesi bakımından suçları işleyen sanıklar lehine takdiri indirim uygulanmamasının daha isabetli bulunduğu hükmediyor mahkeme, bizim itirazımızla sonuçlanmış bir süreç.

Yine, burada da Yargıtay tarafından takdiri indiriminin hukuka aykırı olarak uygulanmasından dolayı, bizim itirazımız sonucu verilmiş bir bozma kararı. Burada da olay çok vahim ama buna rağmen "Hangi sebeple takdiri indirim uyguladın?" diye mahkemeye soruyor Yargıtay.

Burada da yine aynı şekilde, "Sanığın pişmanlık gösteren davranışlarının ne olduğunu net bir biçimde ifade etmen gerekir." diye Yargıtay ilk derecenin kararını bizim itirazımız neticesinde bozdu.

Burada da yine hukuka aykırı olarak yani bu bizim çok fazla itiraz konusu ettiğimiz bir husus olduğu için, çok fazla kararımız var elimizde. Bu da yine çok vahim bir biçimde işlenmiş bir şiddet vakasında takdiri indirim uygulanmasının hukuka aykırı olduğuyla neticelenmiş bir bozma kararı.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANİ MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - İnanmış davaları Yargıtaya kadar götürüyoruz yani nereye kadar giderse gitsin.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ÖZGE AYDIŞ TOY - Evet, evet.

Bir tanesinde kurum vekili yani zaten burada da yazıyor "Katılan kurum vekilinin temyiz istemi yerinde görüldüğünden..."

Yine, burada da suç vasfının değişmesi ve eksik ceza tayini... Burada da yine "Katılan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı vekilinin istinaf taleplerinin kabulü." deniliyor. Burada da biz kasten yaralamadan verilmiş bir cezaya "Kasten öldürme olması gerekir, öldürme teşebbüsü olması gerekir." diye itiraz etmiştik ve bu yönde bozulmuştu.

Bu konu da çok önemli, kısaca, sona yaklaşırken bunu paylaşmak istiyorum. Konu kadın ama çocuk istismarında da ciddi bir etkinliğimiz oluyor. Bazı durumlarda çocuğun mahkemede bağımsız temsil edilmesi gerektiğini savunuyoruz çünkü çocuğun yanında müşteki olarak yer alan annesi ya da aile bireyi süreç içerisinde çocukla menfaat çatışması içerisine girebiliyor. Bu durumlarda mutlaka biz çocuğa ayrı bir temsil kayyımı atanmasını... Bu zaten Birleşmiş Milletlerin metinlerinde de yer alıyor, gerektiği zaman çocuklar bağımsız olarak temsil edilmeli. Bu da bizim çok itiraz ettiğimiz bir konu, çocuğa temsil kayyımı atanması gerektiği konusu. Bu konuda da çok sayıda bozma kararımız var.

Burada da yine Bakanlığımız tarafından yapılan bir itiraz sonucunda, çocuğa temsil kayyım atanmadan mağdur ile müşteki arasında menfaat çatışması bulunduğu gözetilerek verilen kararın bozulduğuna yönelik bir bölge adliye mahkemesi kararı.

Burada da yine bir beraat kararı bizim itirazımız neticesinde tam tersi yönünde bozularak gönderildi. Çocuğun zincirleme surette cinsel istismar suçunu oluşturduğu yönünde bir beraat kararımız da var.

Sunumun bu kadar.

Son olarak çok fazla sayıda dosyaya müdahil olduğumuzu, çoğu tarafların bilmediği dosyaları da büyük bir titizlikle takip ettiğimizi, güncel davalara da müdahil olduğumuzu; en son önümüzdeki hafta duruşması olan Narin Güran dosyasında da ciddi anlamda çalıştığımızı, bunun bizim için ayrıca sembolik bir önemi olduğunu paylaşmak istiyorum. Çünkü o davada baba çocuk adına şikâyetçi oldu, "müşteki" sıfatını taşıyor ama çocuğu temsil edecek bir avukat görevlendirmediler. Diyarbakır Barosu da tabii ki orada bizim yanımızda bulunuyor, biz 5 avukatımızla duruşmaları takip ediyoruz, Genel Müdürlükte de bu anlamda bir çalışma grubumuz var. Mahkeme ne karar verir bilmiyoruz ama çocuğun yalnız olması bizim açımızdan çok sembolik bir önem taşıdığından bu dosyayı büyük bir titizlikle takip ettiğimizi paylaşmak isterim.

Teşekkür ediyoruz, sabrınız için, dinlediğiniz için.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler Sayın Toy.

Sayın Bakanımıza ve Bakanlık bürokratlarımıza, 2 Genel Müdürümüze çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi, soru-cevap bölümüne geçiyoruz.

Komisyonumuzun çalışma usulü gereğince soruları alacağız daha önce yaptığımız gibi, Sayın Bakan ya da yetki vereceği diğer bürokratlarımızın toplu hâlde cevapları gelecek.

Değerli arkadaşlar, kıymetli milletvekili arkadaşlarımız; toplantımızın verimli geçmesi için uyguladığımız bir yöntem var. Tüm vekillerimizin yani çok soru geldi, şu anda gördüm, sıralandı burada, ekranda başvurular. Verimli geçmesi için en fazla beş dakikayla sınırlandırıyoruz; vakit kalır, bütün vekillerimiz sorularını sorarsa tekrar bir süre hakkı tanıyacağız. İstem sırasına göre söz vereceğim. Başvuran arkadaşlar oldu, epeyce yığıldı ama soru sormak için, sıraya girmek için düğmeye basabilirsiniz.

Şimdi, söz talebi önce Komisyonumuzun sözcüsü Müşerref Pervin Tuba Durgut'un.

Buyurun.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Öncelikle, Sayın Bakanımıza bu kapsamlı sunum için çok teşekkür ediyorum.

Benim Bakanlık bürokratlarımızın sunumları üzerinde bir yorum, bir iki öneri ve sorum olacak. İkinci sunum, hukuki boyutuyla ilgiliydi. Eminim, hukukçu vekillerimiz o konuyla ilgili yorum ve sorularda bulunacaktır ama bir parantez açmak istiyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 16

Çok yakinen tanıdığım, çok yakinen bildiğim ve kamuoyuna mal olmuş, negatif boyutuyla mal olmuş pek çok istismar ve mağdur vakasını Bakanlığın ne kadar yakından takip ettiğini, o kız çocuklarının ve kadınların hayatlarına ne kadar yakından dokunduğunu ve Bakanlık bünyesinde işe alınıp hayata kazandırıldığını biliyorum; bu yüzden çok teşekkürlerimi sunmak isterim.

Birinci sunumla ilgili bir birkaç yorumum ve önerim olacak. Öncelikle sunumu ben bir sosyoekolojik modele dayandırarak, bir teoriye dayandırarak son derece bütüncül ve sistematik buldum. Dolayısıyla çok etkilendiğimi söylemek isterim alanım olduğu için. Ben de davranış değişimi teorileri ve bu alanda çalıştığım için birkaç şey söylemek istiyorum. Kampanyalarınızı da takip ediyorum, çok başarılı buluyorum ve sanırım Hacettepe Üniversitesinin 2015 araştırmasında, mesela diyor ki bu araştırma verilerine göre, eşi veya birlikte olduğu erkeklerden maruz kaldığı fiziksel ve cinsel şiddeti başkalarına anlatan kadın oranı yüzde 65'miş veya hiçbir gerekçeyle şiddeti kabul edilemez bulan kadın oranı yüzde 57,8'miş. Bu iletişim kampanyaları çok güzel yani bir kere "Senin suçun değil." temasının işlenmesi, caydırıcılık temasının işlenmesi, özellikle failleri caydıracak, devletin bu işin yakasını bırakmayacağı ve 6284 noktasında farkındalık uyandırılması temasının işlenmesi önemli. Ama bu verileri ön test, son testle yani ölçülebilir objektiflerle bu kampanyaları bütüncül, 360 derece medyayı kullanarak başlatmak ve mesela öncesinde bir kampanya öncesi analiz ve sonrası gerçekten bir farkındalık ve davranış değişimine ulaşıp ulaşılmadığını ölçümlemek çok kıymetli olur diye düşünüyorum.

Ben çok kısaca, Bakanlığımızın "Paylaşma, yardım et" gibi temalarını zaten kamu spotlarında yaptığını görüyorum. "Senin suçun değil." temasının işlenmesi ya da başkalarının "Bu aile içi bir mahrem meseledir, buna müdahale edilmez." fikrinden vazgeçmesi ve başvuru yollarının... Yani bir farkındalık, artı, bir beceri de kazandırmak lazım. Nereye başvuracak, nasıl başvuracak hem fail hem mağdur? Fakat benim asıl çok önemsedğim ve Türkiye'de şimdiye kadar çok işlenmemiş bir tema var, "Fark et." diyorum ben bu temaya. O da şu: Şiddetin öncülleri tanımlanmış. Bunlar, Dünya Sağlık Örgütünün veya halk sağlığı organizasyonlarının kadına şiddetin öncüllerini tanımlıyor. Mesela diyor ki: "Aşırı kıskançlık; kadını arkadaşlarından, ailesinden, iş arkadaşlarından kıskanır; izole etmeye çalışır vesaire vesaire. Kontrol: Kadına ilgili veya kadına ait her konuda kontrol sahibi olmak ister; parası, arabası, aktiviteleri vesaire. Kendini beğenme, üstün bulma: Her konuda doğru olduğunu düşünür, kendi davranışlarını haklı gösterir. Hile yapma: Kendi istismarcılığının, küfürbazlığının ve kötü davranışlarının suçlusu olarak her zaman kadını gösterir. Değişken ruh hâli: Saldırgan ve istismarcı moddan özür dileyeceği ve merhametli moda geçer birden. Tutarsızlık: Sürekli söz verir, tutmaz. Cezalandırıcılık: Duygusal şiddet metodu olarak hiç konuşmama, kadını muhatap almama gibi şiddet uygular. Yardım almayı reddetme: Her şeyin yolunda olduğunu söyler, terapiye başvurma önerisini reddeder. Kadına saygı duymama: Kadınları aptal ve değersiz görür; annesine, kız kardeşine ya da hayatındaki diğer kadınlara saygı duymaz." Bir de 10'uncu madde, hayvanlara şiddet gösterme; işte, hayvanlara taş atma, tekmeleme, eziyet etme gibi davranışlar kadına şiddetin öncül belirtileri. Biz şimdi, diyelim ki Sağlık Bakanlığı bazı testler yapıyor erkeklere ve kadınlara, çeşitli bulaşıcı hastalıkları var mı ya da genetik yolla bulaşan hastalıklar var mı? Yani bu konuda ne kadar objektif bilgi alınabilir bilmiyorum ama mesela bu bizim şiddetin öncül belirtileri olarak belirlediğimiz ve son derece patolojik bulduğumuz şeyler, dizilerde falan böyle çok özendiriliyor ve bu karakter özelliklerini taşıyan erkekler "A, çok maço. Çok erkeksi." Çok, işte, ne bileyim, saçma sapan şekilde tanımlanıyor. Oysa bir genç kızın, çoğu zaman bazen de Anadolu'da erken yaşta evlendirilen bir genç kızın bu şiddetin öncül belirleyicileri konusunda bir farkındalık oluşturması gerekiyor. Bence bunu hem medya kampanyalarıyla yapabiliriz, böyle bir planınız var mı? Hem bence müfredata eklenmeli; bu, Millî Eğitim Bakanlığıyla yapılabilir, böyle bir girişiminiz var mı?

Daha da önemlisi, bu testleri, işte, sağlık testlerini yaparken bu şiddetin öncül belirtilerini, nişanlısı, partneri, her kimse, hayatındaki kimse gösteriyor mu; bunun sorgulanması, önleyicilik noktasında bir farkındalık geliştirilebilir diye umut ediyorum. Bu konularda bir girişim olursa çok önemli olur diyorum.

Eğer birazcık daha vaktim varsa bir de şunu önermek isterim: Böyle bir girişim var mı, onu da bilmiyorum. Bir de olay anını yönetmek meselesi konusunda bir beceri kazandırılması gerektiğini düşünüyorum kadınlara.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Kriz yönetimi.

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Kriz yönetimi.

Mesela, ne derler? Böyle pazarlığa girersiniz ya, filmlerde işte, biri rehin almıştır, uzman gider onunla pazarlık yapar vesaire. Şimdi, genelde boşanma aşamasında işte, çocuk kavgası olan, çocuğun velayeti konusunda vesaire çok büyük çatışmaların olduğu şeylerde kadının bu krizi yönetme... Belki o faili hani, "Tamam, ben döneceğim." işte, "Şöyle yapacağım, böyle yapacağım." yani olayın vuku bulmasını önleyici bir kriz yönetimi becerisinin de kazandırılmasını önemsiyorum. Böyle bir girişim var mı, bilmiyorum. İçişleri Bakanımız bir genelgede bazı noktaları bize açıkladı, sundu, güzel önlemler var; mesela, kapıyı açmaması, işte, hiçbir şekilde irtibat kurmaması vesaire gibi. Fakat bu her zaman bu şekilde vuku bulmuyor. Bazen kadın mahkemenin önünde bile işte, karşılaşabiliyor veya sokakta karşılaşabiliyor. Kapıyı açmamak elbette ki şiddeti önleyecektir ama yani diyelim ki o an başladı ve kadının o anda o çatışmayı... Çünkü biz kadınlar da yani ben kendim de biraz böyle, nasıl derler, ruhumuz isyan edince o şiddetin dozunu artıracak bir şeye girebiliriz, aslında o anda duygusal olmayıp o karşıdaki canavarı böyle birazcık teskin etmek mi desem, yönetmek mi desem; bu kapasitenin ve becerinin kazandırılması da önemli diye düşünüyorum. Bu konuda girişimler var mı? Olursa mutlu oluruz.

Tekrar tekrar Sayın Bakanımıza ve bürokrat arkadaşlarımıza çok teşekkür ediyorum. Dediğim gibi, perde arkasından takip ediyorum ve çok güzel işler yapıyorsunuz.

Sağ olun, var olun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 17

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler.

Sayın Ersoy...

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Öncelikle ben Sayın Bakanımıza ve bürokratlarımıza çok çok teşekkür etmek istiyorum. O kadar sağduyulu ve o kadar gönülden bir sahiplenişiniz var ki gerçekten ben sizleri dinlerken "Daha ne yapılabilir?"i sordum kendi kendime. Yapılacak sanki her şey yapılmış gibi duruyor; hani bu Türk filmlerinde, sonunda "Mutlu Son" diye yazar ama biz bu mutlu sona niye ulaşamadık? diye sorgularken kendi kendime acaba biz erkekleri mi unuttuk? Yani failin rehabilitasyonu ile alakalı bizim ne yapmamız gerekiyor, ne yapabiliriz? Bence burada, tamam, tabii ki mağdur kadın, tabii ki onu sahipleniyoruz ama erkeği de sahiplenmek gerektiğini düşünüyorum. Neden? O duyguya iten şey ne? Ve erkeklerin rehabilitasyonunu da çok çok önemsiyorum çünkü fail on yıl yatıyor, cezaevinden çıkıyor, kadın gene bir strese, gene bir şiddet olayıyla karşılaşacak diye telaşa düşüyor. Bu anlamda belki biraz bakış açımızı değiştirip biraz da erkeğe doğru yönlendirmek gerekiyor diye düşünüyorum.

Bir de ayrıca Sayın Bakanım, bu ŞÖNİM'e başvuran kadınlar, tabii, önemli bir psikolojik mağdur ruh hâliyle başvuruyor. Evet, kadın gerçekten oraya başvurduğunda mağdur ama o kadınların o mağdur psikolojisinden çıkması için biz neler yapıyoruz? Yani onları topluma kazandırmak için ya da işte, kendini daha güçlü hissetmesi için desteklerimiz var mı? Girişimci olarak onları topluma kazandırmak ya da kendi gücüne inanması için işte, maddi olarak çalışacağı bir alan yaratmak anlamında onlara nasıl destek sağlayabiliyoruz? Bunu da çok önemsiyorum. Aslında yapılacak bütün çalışmalar yapılmış; akademik, sosyolojik, psikolojik olarak her yönden değerlendirilmiş. Evet, gene de mutlu sona ulaşamıyoruz, gerçekten toplumsal bir yara hâlâ var, bir türlü bunu halledemedik. Bu neden acaba? Sormak istiyorum sadece.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Evet, çok teşekkürler.

Bu 2 taraflı bir eylem hatta 3'üncü taraf da toplum oluyor. O zaman bütün faktörleri incelemek gerekiyor, önemli bir şey.

Sayın Yazmacı, buyurun.

CEVAHİR ASUMAN YAZMACI (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Başkanım.

Kıymetli Bakanım, Sayın Başkanım, çok değerli arkadaşlar; ben de hepinizi sevgiyle selamlıyorum.

Sayın Bakanımız konuşmasında ve yapılan sunumlarda da biz, çalışmaların büyüklüğünü ve devletimizin kadınları şiddetten korumak adına aldığı koruyucu ve önleyici tedbirleri ve kadınların bu zorlu süreçlerde nasıl desteklendiğini bir kez daha gördük.

Kıymetli Bakanım, şahsınızın nezdinde ben kadını merkeze alan tüm çalışmalarla ilgili Bakanlığınızın personel ve bürokratlarına da canıgönülden şükranlarımı sunuyorum.

Sizin de birçok konuşmanızda ifade ettiğiniz gibi, kadına karşı şiddetle mücadelede siz biz yok, hep birlikte varız. Devletimiz de her kurumuyla şiddet mağduru kadınlarımızın yanında yer almayı asli görevi olarak kabul ediyor. Kadınların yaşamının her alanında hak ettikleri yerlerde olmaları, güçlü toplumun temel taşlarından biri. Kadın hakları konusunda da ülkemizde son yıllarda önemli adımlar atıldı, bunları siz de ifade ettiniz. O yüzden ben zamanı da verimli kullanmak adına tekrardan bahsetmek istemiyorum ancak toplumsal bir dönüşüm sağlanmadığı müddetçe yapılacak hiçbir yasal düzenlemenin tam anlamıyla yeterli olmadığını düşünüyorum. Toplumsal zihniyetin dönüşümü, eğitimin ve farkındalığın artırılması, kadınların ekonomik ve sosyal hayata daha güçlü bir şekilde katılmalarının sağlanması, bu mücadelenin olmazsa olmazlarındandır. O nedenle, kadınlarımızın haklarını bilmeleri ve bu haklardan etkin şekilde yararlanmaları büyük önem taşıyor.

Yine, aklın yolu bir, sizin de ifade ettiğiniz gibi, kadınlarımızın yalnızca korunmaya değil, güçlenmeye de ihtiyacı var. Ekonomide, siyasette, eğitimde ve toplumun her alanında kadınlarımızı daha görünür kılmak, yalnızca kadınlarımızı değil, aslında toplumu güçlü kılacaktır. Biz şunu biliyoruz: Bir kadın güçlendiğinde bir toplum yükselir ve dünya daha güzel bir yer hâline gelir. Şimdi, önümüzde ülke olarak yapılması kaçınılmaz çok önemli bir süreç var; o da yenilikçi bir anayasa. Burada da kadınlarımıza büyük görev düşüyor çünkü kadınlarımız elinin değdiği her yeri, her alanı kusursuz hâle getirmekte mahir. Yeni anayasada da kadınlarımızı güçlendirirken kadınlarımızla da Anayasa'yı daha güçlü, daha özgür, darbeci zihniyetten uzak hâle getirmeliyiz diye düşünüyorum.

Sayın Bakanım, "Bakanlık çalışmaları" altında anlattığınız koruyucu ve önleyici tedbirler hususunda mahalle mahalle çalışarak risk haritası çıkarmak için çalışmalara başladığınızı ifade ettiniz. Olası riskleri görüp ona göre hareket edilecek ve böylece önleyici tedbirler alınacak. Ben sizi dinlerken aklıma şu geldi: Her mahallede kadınlarımız, ulaşımı zor olmayan, rahatlıkla kendilerini ve sorunlarını anlatabilecekleri ve böylece de kendilerini güçlü hissedebilecekleri tıpkı aile hekimliği gibi, aile psikologları ya da mahalle sosyologları gibi alanlar oluşturulabilir mi?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Aile Rehberi Sistemi... Cevabımda hepsini vereceğim.

CEVAHİR ASUMAN YAZMACI (Şanlıurfa) - Ayrıca, hep kadınlar tarafından yapılabilecekler üzerinde konuşuyoruz. Bir de bu işin önlenmesi adına erkeklere yönelik de bir çalışma gerçekleştirilebilir. Bu şiddetin önlenmesi için erkeklerin bilinçlendirilmesi amacıyla yaygın eğitim programlarının hayata geçirilmesi olabilir, okullarda ve iş yerlerinde, özellikle bu iş yerlerinde zorunlu hâle getirilebilir. Ve son zamanlarda yine ifade ettiniz, en önemli konulardan biri dijital mecralar. Burada da yaşanan zorbalıklar kadınlarımıza yönelik farklı bir şiddeti gözler önüne seriyor. Sosyal medya ve dijital platformlarda kadınlara yönelik şiddet ve tacizle

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 18

mücadele için özel birimler kurulabilir, kadınların dijital şiddeti kolayca rapor edebileceği bir uygulama gerçekleştirilebilir; bunlar öneri mahiyetinde.

Ben Komisyonumuza katılarak kıymetli zamanınızı ayırdığınız için size yürekten teşekkür ediyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler.

Sayın Selcan Taşcı, buyurun.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Sayın Bakan, öncelikle hoş geldiniz, Bakanlık bürokratları sizler de.

Teoride birçok şeyi konuşmak güzel. Çok somut, geçen yıl Tekirdağ'da yaşanan örnek bir olay anlatacağım ben, onun üzerinden aslında ne yapabiliriz? Şöyle, geçen yıl sosyal medyaya yansıdığı görüntüleri; bir erkek boşanma aşamasında olduğu eşinin iş yerini bıçakla basıyor. İşte, bu 2 insan çok severek küçük yaşta evlenmişler, 30'lu yaşlarda erkek madde bağımlısı hâle gelmiş, hemen hemen aynı zamanlarda bipolar raporu almış. Kadın boşanmak istememiş yani uzun süre işte, hastaneye yatırmış, tedavi ettirmeye çalışmış; tekrarlanmış bu süreç. Sonrasında bir gece yatağında bıçaklı saldırıya uğramış yani can güvenliğinin olmadığına kadının kendi de yani çevrenin telkinleri dışında kendisi de ikna olduğu aşamada boşanma davası açmış. Bu dava süresi boyunca defalarca boşanma aşamasında olduğu eşiyle ilgili uzaklaştırma kararları çıkmış, uzaklaştırma kararına rağmen yapılan saldırılar vesaire... Her defasında polis gözaltına almış şahsı ama hem akli dengesiyle ilgili raporu olduğu hem uyuşturucu bağımlısı teşhisi de olduğu için hastaneye göndermiş; hastane yatak kapasitesi, o bu, ilaçla tedavi, üç gün sonra, en fazla on gün sonra eve geri göndermiş; bu böyle sürekli tekrarlanmış. Geline aşamada kadına önerilen şey, -bir de üniversite sınavına girmek üzere olan bir kızı var- kimlik değiştirmesi. Yani şimdi, kadın işini bırakacak, ailesini bırakacak, evini, sosyal çevresini, yaşadığı şehri bırakacak ama şiddet uygulama eğiliminde, tekraren de uygulayan erkek hayatın olağan akışına devam edecek. Şimdi, bu noktada yani burada şiddet uygulayana dönük müdahalenin de programınızda olduğunu söylediniz ama şimdi yasaların da tıkandığı bir yer var, işte, diyor ki: "Raporu var, tutuklayamıyoruz. En fazla bir gece nezarete tutuyoruz." Sonra hastane... E, hastanede tutulamıyor, çıkarılıyor. Peki, ne olacak? Yani şimdi bu, kadına çok büyük bir haksızlık değil mi yani bu çıkmazın faturasının kadına ödettilmesi? Yani burada belki hukuk işlerindeki arkadaşlarınız cevap verebilir, bilmiyorum. Ne yapılabilir? Yani bu süreci tersine çevirmek, başka türlü işletmek için ne yapılabilir?

Şimdi, Polis Akademisi verilerine göre cinayete kurban giden kadınlar genelde sosyoekonomik durumun daha kötü durumda olan kadınlar. Yani bu şiddet riskini yok etmiyor ekonomik durum ama azaltıyor; böyle bir gerçek var önümüzde. Ben şimdi bütçeye baktığımda kadın girişimci yani işletme sayısına ödenen hem miktarlarda hem de sayılarda bir düşüş gördüm; bunun sebebini ben öğrenmek istiyorum. 2018'de 15.974'müş, 2024'ün ilk dokuz ayında 4.575; başka bakanlıklarla yürütülen alternatif çalışmalar mı var? Yani bu düşüşün sebebi ne?

Bir de ısrarlı takip çok önemli. Ben Sayın Adalet Bakanı geldiğinde de söylemiştim. Tamam bu bir suç olarak düzenlendi ama caydırıcılığı yok maalesef yani öngörülen cezanın kanununda. İşte orada idari para cezası veriliyor, gözaltı bile yapılmıyor. Yani ifadesine başvuruluyor ısrarla takip yapan kişinin, e işte "ısrarlı takip" demek yani önleyici müdahaleden söz ediyorsak tam da önlenecek yer aslında çünkü bir sonraki aşama fiziksel şiddet gerçekten de. Ama o fiile dönüşmediği sürece caydırıcı bir ceza verilemiyor. Yani adam işte gidiyor ifadesini veriyor, yeniden aynı şeyi yapmaya pekâlâ devam edebiliyor. Dolayısıyla, Adalet Bakanlığıyla özellikle bu ısrarlı takibe verilen cezanın daha caydırıcı olması konusunda bir görüşmenin olabilirse de seviniriz.

Bir de Türkiye'de şimdi bu kadın hakları mücadelesi de öyle, kadına şiddete verilen tepkiler de öyle, bazen takınılan üslup ve tavır dolayısıyla yani, bizim sosyolojimiz göz önünde bulundurulduğunda bazı kadınları da irite edebiliyor kullanılan dil ve dâhil olmakta zorlanıyorlar. Yani, bunun daha böyle bir feminist bir alana sıkışmış olmasından rahatsızlık duyan çok sayıda kadın var. Daha böyle ithal bir mücadele şekli gibi algılanıyor oysa öyle değil. Yani, bizim bir mor cepken geleneğimiz var, hepimiz biliyorsunuz. Şimdi, az önceki kamu spotu da aslında isim verilmeden onun yansıması gibiydi. Bu mücadelenin bizim kültürel kodlarımızda da varolduğunu yani belki daha geniş çevrenin içselleştirmesini sağlamaya dönük hani bu mor cepkinin üzerinden sembolize edilen bir kampanya yapılabilir mi? Çünkü yani işte orada tam da o kamu spotunda ki gibi şiddete uğrayan kadın o cepkeni giydiğinde yörük kültüründe bütün köy onun yanında oluyor ve şiddet uygulayan erkeğin karşısında yer alıyor ama şimdi biz de öyle bir noktaya gelindi ki şiddet sanki bu toplumun töresinin parçası gibi algılatıyor. Dolayısıyla, hani biraz daha içselleştirmesini sağlayabilir belki, bizim kendi kültürel kodlarımızdan yola çıkılarak yürütülecek bir karşı kampanya. Çok hızlı hızlı söyledim süreyi doğru kullanmak için, söyleyeceklerim bu kadar.

Bir de ben Timur Soykan'ı burada yayınlanmasını çok anlamlı buluyorum. Birçok gazeteci sizi zaten övüyor olabilir ama özellikle bu istismar vakalarında, vakaların ortaya çıkmasında gerçekten çok etkili çalışmaları olmuş bir gazeteci arkadaşımız; çok sert eleştirileri var iktidara dönük yani öyle bir ismin hak teslimi noktasına gelmiş olması kıymetli. Burada izlenmesi de bence iktidar vekillerimizin mutlu etmeli sadece yani bu hak tesliminin yapılıyor olması.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Teşekkürler.

Ben bu konu ve isimlerden bağımsız olarak söyleyeyim: 100 tane konuşmasından 99'u yanlış olan kişilerin bir konuşmasının doğru olmasının referans olarak doğru olmadığını kabul ediyorum.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Ama o göreceli yani.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Sayın Saki, buyurun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 19

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Öncelikle gerçekten sunumlar için çok teşekkür ediyorum. Özellikle Aile Bakanının kök nedenler konusundaki vurgusu ve bütüncül yaklaşımı meselesini çok önemli buluyorum. Gerçekten kök nedenler deyince "Çoklu kriz ortamında yaşıyoruz." diye söyleniyor. Siyasal kriz, ekonomik kriz, ekolojik yıkım, savaş koşulları, yoksullaştırma, yerinden etme ve kitlesel göçlere maruz kalıyor ve bunların hepsi de Patriyarkayı, erkek egemenliğini güçlendiriyor. Dolayısıyla, erkek şiddetiyle, kadına yönelik şiddetle çok güçlü bağları var. O yüzden işimiz gerçekten çok katmanlı ve kapsamlı.

Şimdi, ben zaman az olduğu için hemen hukukla ilgili sunumun akabinde dün görülen bir davayı gündemi etmek istiyorum: Dina'dan söz etmek istiyorum size: Dina Gabonlu, Afrikalı bir öğrenci. Dina'nın cesedi 26 Mart 2023'te Filyos Çayı'nda bulundu ve o haberler düşer düşmez biz... Bir grup var feminist dava takibi grubu, hemen bunu gündemleştirdi. Toplumsal olarak dâhil olma meselesine çok olumlu bir örnek mesela feminist dava takipleri. Akabinde birçok kurul, işte DEM PARTİ Kadın Meclisi, barolar, farklı kurumlarla birlikte feministler bir platform oluşturdu Dina için. 7'nci duruşmasıydı, bütün duruşmalarda ben vardım, sonuna kadar izledim, gerçek bir katmanlı dava, hem ırkçılık var hem erkek şiddeti var ve tek tutuklu sanık vardı. Lütfen inceleyin, siz de müdahilsiniz ama mesela, bu müdahillik konusunda da "seyircilik" mefhumunu konuştuk ya, ben çok fazla dava takip ettim, onları konuşuruz, sadece seyirci konumunda kalıyor bu çoğu zaman Bakanlığın müdahillliği, daha etkili olması gerekir diyorum özellikle bu tür davalarda. Şunu da söylemek istiyorum: Bu dava takiplerini izleyen kurulları da belki dinlemeliyiz yani deneyimleri, tecrübeleri. Şimdi, bütün video kayıtları var, kamera kayıtları var. Dina'yı ısrarlı takip ettiği kuşkusuz kanıtlıyor belgelerle ve Dursun Acar'ın arabasından can havliyle kendini dışarı attığı görülüyor, kanıtlıyor görsel ve Dursun Acar'ın onu takip ettiği yine belgelenmiş vaziyette. Dursun Acar'la ilgili hem insan öldürme, katletme meselesinden hem cinsel şiddet meselesinden savcılık mütalaa verdi ama dün yeni bir cezasızlıkla karşılaştık. Tüm suçlardan beraat ederek tek tutuklu sanık serbest bırakıldı. Şimdi ben soruyorum: Mesela buna bakanlık itiraz edecek mi ve bununla ilgili etkili mücadele için mesela Dina için feministlerle, barolarla falan gerçekten ilgilenecek mi? İlgilensin diye de talebimi iletiyorum. Çünkü bu Afrikalı öğrenciler meselesi gerçekten çok önemli. 17 yaşındaydı Dina, çocuktu aslında. Bu ülkede 260 binden fazla yabancı uyruklu öğrenci var. 61 bini Afrikalı ve bu Afrikalı öğrenciler Karabük, Konya, Sakarya, Kütahya, Bolu'da yoğunlaşmış vaziyette ve ırkçılık ile kadına yönelik şiddet el ele; Afrikalı kadınların yaşamları çok zorlaşıyor. Size de bu açıdan bu illere özel ilgi gösterip bu illerdeki Afrikalı kız öğrencilerin, kadınların yaşadığı ayrımcılık meselesini daha ciddi takip etmenizi öneriyorum. Bunu neden öneriyorum? Birleşik bir şey olduğu için.

Sonra bir başka meseleye gelmek istiyorum. Bunun ilgili konuşacak çok şey var ama zamanım az. Deprem bölgesindeki kadınlar meselesi, deprem bölgesindeki kadınlar söz konusu olduğunda da, sunumunuzda da var bu, yine, burada son dönemde Mor Çatı Vakfı deprem bölgesindeki kadınların sorunlarıyla ilgili bir rapor yayınladı ve başka birçok rapor da var baroların yayınladığı. Ben de yine Afet için Feminist Dayanışma ekibiyle depremden hemen sonra üç ay, dört ay orada kaldım, sonrasında ise takip etmeye devam ettik. Dönem dönem gidip orada kadınlar ne yaşıyor diye konuşuyoruz, tartışıyoruz, araştırmamızı yapıyoruz. Afet dönemlerinde kadına yönelik şiddet ne yazık ki azalmıyor, artıyor ve şöyle bir durum var: Mor Çatı'nın raporunda da görürsünüz, şiddeti önleme kurumlarına da ulaşamıyorlar. Burada da çeşitli sıkıntılar var. Bunun altyapı nedenleri vardır. Mesela rapordan bir şey okumak istiyorum, diyor ki: Deprem sürecinde şiddete maruz kalan kadınların sığınak ihtiyaçları meselesi had safhada."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Süreniz doldu ama Genel Kuruldaki gibi yapalım.

Buyurun tamamlayın.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Bu konuda deprem bölgesine özel sığınak açma ya da sizin deyiminizle kadın konukevi açma meselesinde ne gibi adımlar attınız? Aynı zamanda deprem bölgesinde ev içine, çadır içine, konteyner içine kadınlar hapsediliyor; bu hane içi şiddeti de meşrulaştırıyor ve kadınlar genellikle bu kadar afet koşulu varken "Şimdi ben şiddete uğrayacak mıyım, yeni bir stres mi alacağım." deyip geri durabiliyor çoğu zaman. O yüzden kadınların güçlendirilmesinde deprem bölgesinde olsa dahi bu şiddet konusunda başvuruları kolaylaştırıcı tedbirler... Aynı zamanda, burada da yine ana dilde hizmet meselesi deprem bölgesi için çok önemli. Burada da ciddi eksiklikler var, çeşitli raporlarda bunlar söyleniyor.

Bir cümle... Geri Gönderme Merkezinde kadınların yaşadıkları meselesi. Çok somut bir vaka var. Bakın, daha yeni oldu, Van Geri Gönderme Merkezi'ne gönderildi Hividar Şaban Ali; resmi nikâhlı değil, Iraklı, dört çocuğu var, çocukların da kendisinin olduğunu daha yakın zamanda kanıtladı ve şimdi bu kadın resmî nikâhı olmadığı için oturma izni yok diye gözaltına alındı. Sonra da Van Geri Gönderme Merkezi'ne gönderildi ve kendisi kanser hastası, sağlık hizmetlerine erişemiyor ve sınır dışı edilmekle tehdit ediliyor. Lütfen, rica edeceğim: Bu kadın çocuklarıyla birlikte hem sağlıklı tedavisini görebilmeli hem de kendisi yirmi sekiz yıldır yaşadığı ilinden kopartılmamalı. Tüm avukatlar bununla ilgileniyor ama sizin de dikkatinizi çekmek istiyorum. Bu kadın sınır dışı edilemez, sadece resmî nikâhı olmadığı için oturma izni yok denemez. Bütün belgeler yirmi sekiz yıldır yaşadığı ilde olduğunu zaten gösteriyor.

Son değineceğim şey, sunumunuzda da vardı: Cumhurbaşkanlığı bütçe görüşmelerinde de Aileyi Koruma Koordinasyon Kurulu adı altında bir kurul kurulduğu söylendi. Söylendi değil, biliyoruz zaten, 3'üncü toplantısı da yapılacaktı. Millî Eğitim Bakanlığı, Adalet, İçişleri, Sağlık ve Aile Bakanlığı burada, bir de Diyanet İşleri var. Şimdi başka hiçbir kurum yokken bir de Diyanet İşleri'nin burada olması... Diyanet'in kadına bakışı konusunda vaktim yok, sayısız örnek vermeyeceğim. Mesele KEFEK niye yok ya da başka şiddeti önleyen herhangi bir Başkanlık niye yok, Diyanet var diye soruyorum. Bunu diye soruyorum? Çünkü bakın, bunun 1'inci toplantısında İçişleri Bakanı konuşma yapıyor ve diyor ki: "Allah varlık dünyasını aile düzenine göre yaratmıştır, LGBT+ gibi sapkın oluşumlar..." diyerek ifadeler kullanıyor. Şimdi, bu ifadeler bir, inancı ne olursa olsun, cinsiyet yönelimi ne olursa olsun,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 20

herkesin şiddetten korunması gerektiği üzerine bizim sayısız kanunumuz var, buna tehdit değil mi? Yani belli kesimlere şiddet uygulanmasını meşrulaştıran bir söylem olmuyor mu? Sizin o toplantılarda mesala bu söylemlere ilişkin geliştirdiğiniz eleştiri var mı diye merak ediyorum. Bütün bu toplantılarda...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Son cümlem...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Dört dakikayı aştınız, son olarak buyurun.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Şimdi bu koordinasyon kurulunda ailecilik ideolojisi temel ve bütün söylem.... Ben baktım toplantılara basına yansıdığı kadarıyla ne yazık ki tutanaklarına şu ana kadar erişemedik, mümkünse tutanaklarını elde etmek isteriz. Annelik ve eşlik dışında bir vasfa sahip değilmiş gibi kadınlar bir ideoloji var. Bu da toplumsal cinsiyet eşitliği hedefimize ağır darbe vuran bir şeydir. Dolayısıyla, bu koordinasyonu çok yakından takip etmek istiyoruz çünkü bunun kadının güçlenmesi meselesine zarar verici bir politik perspektif olduğunu düşünüyoruz. Kadının aile dışında bağımsız bir birey olarak eşit, özgür, toplumsal yaşama katılması perspektifinin çok çok gerisinde, aksine kadını aileye hapsederek aslında aileci ideolojileri de demin dediğim gibi, dinî referanslarla, muhafazakâr referanslarla, ırkçı referanslarla inşa ettiğinizde kadınlara yönelik erkek şiddeti güçleniyor, nefret söylemi artıyor, LGBT+lara yönelik şiddet de katmerleniyor. Bu konuda sizin bu kurulda tutumunuz nedir diye de sormak istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler.

Sayın Toy, buyurun.

RUKİYE TOY (Sivas) - Sayın Bakanım, Sayın Başkanım, Komisyonumuzun kıymetli üyeleri, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, tabii, aileye "hapis" dediği için sayın milletvekilimizin bu tavrından dolayı, bu sözünden dolayı da özür dilemesi gerektiğine inanıyorum çünkü hepimiz birer ailede yaşıyoruz, dünyaya gelişimiz de zaten bir aile vesilesiyle. Dolayısıyla bu söylemi çok yanlış bulduğumu ifade etmek istiyorum. Zaten Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız burada olduğuna göre biz kadınıyla, erkeğiyle, çocuğuyla aileyi konuşmak üzere burada toplanmış bulunuyoruz. Bununla ilgili zaten Sayın Bakanımız söyledi ama bir sorum olacak. Daha sonra aileyle ilgili birkaç söz söylemek istiyorum. Şiddete meyilli olanlara yönelik bir uygulama olacağını, bununla ilgili bir çalışma olacağını söylemişti; bu kısmı biraz açabilir misiniz Sayın Bakanım? Bir eğitim programı mı olacak faille yönelik ya da şiddet uygulayanlara yönelik bir çalışma, psikolojik bir eğitim mi olacak, pedagojik bir eğitim mi olacak? Bu konuda bir açıklama talep ediyoruz. Ayrıca İslam hukukunda sedd-i zera'i vardır yani kötülöklere giden yolun engellenmesine yönelik çalışmalar. Dolayısıyla biz de kötölöklere giden yolun aleni anlatılmaması noktasında da RTÜK'le ilgili çalışmalarınızı da çok kıymetli buluyoruz. Hepimizin de zaman zaman şikâyet ettiği, hepimizin serzenişte bulunduğu kadın programlarıyla ilgili biraz daha üzerinde durarak inşallah bu konuda da çalışmalarımızı pekiştirmeyi düşünüyoruz sizlerle birlikte. Şiddeti âdeta normalleştiren, her detayına kadar anlatan, ahlaki anlamda sıkıntıları da her detayına kadar paylaşan kadın programlarıyla da ilgili inşallah tedbirler alınmasını sizlerden talep ediyoruz.

Sadece aile, kadın ve erkeği değil, çocukları da konuşmamız gerektiğini düşünerek... Son zamanlarda yapılan bir araştırmaya göre, günümüzde bir çocuk on yaşına gelene kadar 85 binin üzerinde şiddet sahnesi görmüş oluyormuş. Dolayısıyla çocuklarımızı da bu şiddetten, özellikle dijital zorbalıktan korumak için, kurtarmak için yapılan çalışmaları da çok kıymetli buluyoruz. Hatta Amerika'da 15 yaşında bir çocuk okulda bir katliam yapabiliyor, sonra da dönüp kendisini öldürebiliyor, dolayısıyla dijital zorbalığı, dijital dünyadaki şiddeti de konuşmamız gerektiğini düşünüyorum.

Tabii, Soğuk Savaş'la beraber savaşmanın da yüzlerce yolu çıktı. Bir ülkeyi işgal etmek için konvensiyonel dediğimiz geleneksel harp metotlarını kullanmak şart değil. Ticareti ele geçirmekle, marka bağımlılıklarıyla zincirlemekle, politik angajmanlara alıp hareket ettirmeyerek, modern zamanlarda köleliği yeniden hortlatarak da ölkeler işgal edilebiliyor. Batılı ölkeler hedef ölkelerin birlik ve beraberliğini dağıtarak ayakta kalabilecek tüm unsurları çökerterek bünyesi zayıf, hastalıklı ölkeler hâline getirdikleri hedeflerini rahatlıkla işgal edebiliyorlar. Batılı ölkeler kimi zaman askerî olarak zayıflatırlar kimi zaman da istediklerini farklı türlü yerine getirebilirler. Kimi zaman da Afrika'daki ölkelerde yapıldığı gibi kabileler arasına nifak sokup insanların birbirini kirmasını izledikten sonra müdahale ederek ülkeyi ele geçirebilirler, kimi zaman da eğer rakip daha güçlüyse o coğrafyanın en güçlü unsurlarını zayıflatarak işe başlayabiliyorlar. Ne demek istiyorum? Geniş aileleri dağıtıp çekirdek aileyi parlatıyorlar, sonrasında çekirdek aileleri hedef alıp bireyciliği, bireyselliği, tek başına yaşayıp geç evlenmeyi yahut gönölünce yaşayıp evlenmemeyi sosyal medya, sinema ağı üzerinden pompalıyorlar. Yetmiyor, üzerine LGBT+ soslu ifsat hareketleriyle toplumu lime lime etmeye çalışıyorlar. Bugün geniş ailelerin dağıldığı, çekirdek ailenin hükmünün azaldığı, akrabalıkların zayıfladığı, ziyaretleşmelerin tükendiği hızla yüzyıllık yalnızlığa doğru değil, yalnızlık yüzyılına doğru evrildiğimiz bir ölkeye tam gaz gidiyoruz. Ailemiz kalemizdir, ailemiz, büyüklerimiz savaş hatlarındaki generallerimizdir. Bilgelikleriyle, iradeleriyle ve soğukkanlılıklarıyla bize yol gösterirler. Ailelerimiz mevzilerimizdir, ailelerimizi ne pahasına olursa olsun savunmalı, nüfusumuzun yaşlanmasına müdahale etmeli, ev hanımlığı küçümsenmemeli ve yangın yerine düşen coğrafyamızda savunmanın sadece askerî kanatlı olmayacağını idrakine varmalıyız. Aileyi savunmak tabii ki sadece Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımıza da hasredilemez, bütün yönleriyle hepimizin ailemize de sahip çıkması gerektiğini düşünüyorum. Batı hızla yalnızlıklar yüzyılına girerken bizim içinde bulunduğumuz çağı paylaşma, dayanışma ve kardeşlik yüzyılında çevirmemiz millî güvenlik açısından da olmazsa olmazımızdır. Aileyi bir kez daha

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 21

önemsediğimizi, ailemizin de kalemiz olduğunu ve bir hapis olmadığını, tam tersine mutluluk cennetine çevrilebilecek yuvalar olduğunu da bir kez daha ifade etmek istiyor, teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Tam zamanlı, planlı konuştuğunuz için biz de teşekkür ediyoruz.

Sizin bu konuşmalarınızdan çağrışımlar yapıyoruz tabii hepimiz. Söylemek zorundayım Türkiye'de televizyonlarda bazen "rezalet" diyebileceğimiz diziler yayınlandı. Bir tanesini şimdi anımsadım, bir dizi vardı, çok yaygın, izlenen bir kanalda. Adam eşini dövüyor, kadın tarafından şiddet onaylanıyordu. Adam diyordu ki: "Seni sevdiğim için döveceğim." Öteki: "Döv kocacım." diyordu ve bu dizi pek çok bölümünde böyle tekrar etti. Ben ona denk geldikçe hakikaten şaşkınlıktan şaşkınlığa düştüm. Bu nasıl yayınlanabili, bunun senaristi hangi psikolojik durum içindeydi, o oyuncular neydi? Ama böyle diziler Türkiye'de, televizyonlarımızda yayımlanabili. Tohumları çok önceden atılan bir problemi biz şimdi burada ele alıyoruz, incelemeye çalışıyoruz. Televizyonlarımız için bunu hatırlatmamız bundan sonrası için de örnek oluşturmali yani bu tür yayınlara izin verilmemeli, bunun için yasaklara da gerek kalmamalı. Sağlıklı düşünen bir insan böyle bir senaryoyu nasıl yazabilir? Bu televizyonun patronu böyle bir diziye televizyonunda nasıl izin verebilir? Benim hayatımın kırk üç yılı medya da geçti, bunun son otuz yılı televizyonda geçti; eski bir televizyoncu olarak bunu ben bile anlayamadım. Nasıl reyting uğruna ya da bir televizyon patronu para kazanacak diye böyle rezalet bir dizi bir iki yıl devam edebildi ve toplumun sesi çıkmadı. Toplumsal bir tepki oluşsaydı, az önce videoda gördük, o şiddete uğrama ihtimali olan kadının etrafından toplanan kitlenin onu savunması gibi toplumdan bir tepki çıkmadı; inanılmaz bir şeydi.

RUKİYE TOY (Sivas) - Bir cümle daha ekleyebilir miyim; tam söylediğiniz şeyle ilgili, biraz önce söyleyecektim, sorulara geçince söyleyeyim demiştik.

Az önce izlediğimiz bu kamu spotu "O dizilerdeki şiddet sahnesinin hemen arkasından mecburi olarak yayınlanmalı." diye bir öneride bulunsak ya da yapabilir miyiz bilmiyorum ama...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Yaparız, çok güzel.

RUKİYE TOY (Sivas) - Yani her şiddet sahnesinde ya da kadına yönelik, çocuğa yönelik bir şiddet sahnesinin arkasından o dizi senaristi, yapımcısı ya da kanal bu kamu spotlarını yayınlamak zorunda kalabilmeli.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Ya, ben çok uzatmayayım ama çok doğru söylediniz Sayın Vekilim.

Şimdi bazı dizilerde "Hiçbir canlıya zarar verilmemiştir." diye notlar çıkıyor.

RUKİYE TOY (Sivas) - Benzer bir şey...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Orada kastedilen yani bir at sahnesi varsa, bir köpek sahnesi varsa hayvanlara zarar verilmedi... Hani, hayvan hakları açısından öyle ama insana zarar veriliyor ama orada diyor ki: "Hiçbir canlıya zarar verilmemiştir."

Buyurun Sayın Alkayış.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, hoşgeldiniz. Sunumlar için ben de teşekkür ediyorum.

Tabii, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı aile gibi yani hayatı beraber paylaştığımız; tasesını, kıvancını beraber ortaklaşa paylaştığımız ve bizim toplumun temeli olan aile ve sosyal hizmetler gibi gerçekten önemli bir Bakanlığa yönetiyorsunuz. Bakanlık önemli ama biz Bakanlığımızın önemini -sizin sunumunuzda da var- aslında depremden sonra gördük. Biz de deprem bölgesinin milletvekiliyiz, hakikaten teşekkür ediyorum. Siz de göreve geldikten sonra hemen ilk ziyaretinizi Adıyaman'ımıza yapmıştınız. Bu yapılacak olan çalışmalarda özellikle depremden sonra fiziki ortamların iyileştirilmesi, vatandaşlarımızın önce çadır kentlerden, sonra konteyner kentlerden, buradan kalıcı konutlara ulaştırılması kıymetli fakat şunu yaşayarak gördük: Yani sadece fiziki ortamlarla vatandaşımızın mutluluğunu, vatandaşımızın moralini yükseltmek mümkün değil, ekstra destekler gerekiyor. Belki bu bilim adamları tarafından, efendime söyleyeyim, işin uzmanları tarafından biliniyordu ama siz eşini kaybetmiş bir kadın vatandaşımızı gördüğünüz zaman, çocuklarını kaybetmiş bir annemizi gördüğünüz zaman veya da annesini kaybetmiş bir çocuğu gördüğünüz zaman bunu yaşayarak görüyorsunuz. Bu noktada yani örnek olsun diye söylüyorum: Bizde 57 tane konteyner kent var. Geçen yılki bütçe görüşmelerinde ben söz de almıştım. 120 bin hemşehrimiz burada barınıyor, 98 bin hemşehrimize psikososyal destek verilmiş; gerçekten çok kıymetli.

Tabii, depremden sonra, Sayın Bakanım, o dönemde yaşadığımız zorluklar vardı; depremin yaraları daha yeni, ciddi anlamda bir gayret gerekiyor. Ben bir teşekkürü de şunun için sizin şahsınızda size, Bakanlığımıza yapıyorum: "Afet" tanımı tabii, mevzuatta değişik ama bir de sahadaki gerçekler var. Sizlerin sayesinde biz bütün bariyerleri kaldırdık. Yani değil mi ki bir vatandaşımızın hakikaten konteynere ihtiyacı var, desteğe ihtiyacı var; mevzuat zorlanarak, mevzuat yumuşatılarak o destek varsa o desteğin mutlaka kadınlarımıza, çocuklarımıza kavuşturulması noktasında sizi, Kıymetli Bakan Yardımcılarımızı defaaten ilimizde misafir ettik. Hakikaten teşekkür ediyorum, çok kıymetliydi.

Sunumda bekliyordum, hakikaten vardı da, şöyle: Sayın Bakanım, tabii, konteyner kentlerden yavaş yavaş kalıcı konutlara geçiyor veya da hemşehrilerimiz Hükümetimizin desteğiyle yeniden dönüşümle kendi evini yapıyor. Dolayısıyla eskiden, evet, depremin hemen sıcaklığına ciddi sıkıntılar vardı; psikolojik, maddi. Şu anda da toplu alanlardan herkes yaşam alanlarına gittiği için vatandaşlarımıza ulaşma noktasında fiziki olarak bir zorluk yaşayacağız. Organize olmak açısından, toplu alanlar olduğu için biraz daha elimiz kolaydı, orada yetkililer de vardı. Dolayısıyla -burada aslında söylemiş; kurucu hizmetlerin yeniden yapılandırılması, güçlendirilmesi- buna ilişkin nasıl bir güncelleme olacak? Bu hizmetlerin devamı nasıl sağlanacak özellikle

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 22

deprem bölgesinde ve -nüfuslar, aileler belli ortamlarda toplanıyor- Bakanlığımızın bu toplu alanlarda mı hizmet binaları olacak, bürokratları olacak yoksa talep üzerine mi olacak? Yeniden bir yapılandırma gerekiyor diye düşünüyorum.

Sayın Bakanım, sözlerimin sonunda da şunu özellikle belirtmek isterim: Tabii, meslek olarak da biz duruşmalara katıldık, barolarda görevler yaptık. Çok teşekkür ediyoruz sunum için, hakikaten çok kıymetli. Bunun yargıda çok titizlikle takip edildiğini, Bakanlığımızın bu işi nasıl içselleştirdiğini ben biliyorum, mesleki olarak da biliyorum, hatta yargılamadaki bütün unsurlar anlaşsa Bakanlığımız şey yapmıyor, sonuna kadar götürüyor; bu çok doğru bir yaklaşım ama Sayın Başkanım, yani zaman zaman da gündeme geliyor medyayla ilgili, dizilerle ilgili, toplumsal farkındalığı artırmakla ilgili ne yapabiliriz; bu noktada gerçekten uzman görüşüne ihtiyacımız var yani değişik bir alan. Mesela "Televizyonlar, basın için serbest." yani "Basına teşekkür ediyoruz." denilirse "Acaba içeride ne konuşuluyor? Burada kalsak buradan bir haber çıkar mı?" diye bekleniliyor ama "Ya, serbest, herkes kalabilir." deyince de çok fazla ilgi görmüyor.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Yazılı basınımız burada.

MUSTAFA ALKAYIŞ (Adıyaman) - Yazılıyı biliyorum, onlar hep sürekli kalıyorlar.

Dolayısıyla onu da kendi içerisinde... Yani şunun için söylüyorum: Reytingten dolayı olmasın, efendime söyleyeyim, sadece bu kaygıyla değil, belki biraz da toplumsal olarak farkındalığı arttırmak noktasında Bakanlığımız ne yapabilir, RTÜK'ümüz ne yapabilir, İçişleri Bakanlığımız ne yapabilir; bunun üzerine yoğunlaşmak lazım. Komisyonumuz bütün siyasi partilerin ortak konsensüsüyle oluşmuş bir komisyon; bu çok kıymetli. Dolayısıyla siz de sözlerinizin başında söylediniz "Burada sen, ben yok, hepimiz varız." Yani sonuçta bir annenin evladınız, kocanız, kız evlatlarımız var; hepimiz bu toplumun içerisindeyiz. Bunun gündeme gelmemesi için ne gerekiyorsa çalışmak gerekir diye düşünüyorum.

Sunum için de teşekkür ederim Sayın Bakanım.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler Sayın Alkayış.

Sayın Adalet Kaya, buyurunuz.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Öncelikle hoş geldiniz Sayın Bakan ve değerli bürokratlar, Sayın Bakan Yardımcımız. Ben sunumları çok beğendiğimi ifade etmek istiyorum. Gerçekten oldukça yerinde, başarılı sunumlar; emeğinize sağlık, yüreğinize, sağlık.

Şimdi, tabii, şunu da belirtmek istiyorum: Burada bir araya gelmemiz çok anlamlı, çok kıymetli. Az önceki Vekil Arkadaşımız da söyledi ve bizim ifade ettiğimiz hiçbir şey size, çalışanınıza bir karşıtlık oluşturmak, incitmek ya da onu, bu çalışmayı ve emeği değersizleştirmek amacıyla söylenmiyor, yapılmıyor. Biz gerçekten sonuç olarak biliyoruz ki bu şiddet meselesi, kadına yönelik şiddet yani kadının cinsiyetinden kaynaklı şiddete maruz kalması, öldürülmesi ve haklarının ortadan kaldırılması meselesi binlerce yıllık bir mesele. Siz de bugün ısrarla kök nedenlere vurgu yaptınız ve biz şunu bir daha ifade etmek istiyoruz: Köküne indiğimiz zaman biliyoruz ki asıl mesele toplumsal cinsiyet eşitsizliği, rolleri ve ataerkil sistem yani binlerce yıllık erkek egemenlikli sistemdir. Dolayısıyla bununla mücadele de ortak yürütmemiz gerekiyor; bu çok önemli bir şey. Ya, biz bütün kadınlar, kadın örgütleri, sivil toplum örgütleri, hepimiz bunu söylüyoruz ama şimdi şey vardı; Sayın Bakan sunumunuzda "Biz kadına yönelik şiddetle kapsamlı bir mücadele yürütürken bugün ne yazık ki bu mücadelemiz ısrarla İstanbul Sözleşmesi üzerinden dar bir çerçeveye hapsediliyor." dediniz mesela. Ben biraz bununla ilgili konuşmak istiyorum birbirimizi anlamamız açısından. Geçen hafta, geçtiğimiz günlerde diğer Bakanlar da geldiler, başka kurumların da sunumlarını dinledik ve birtakım görüşlerimizi paylaştık. Yine, sizinle de hakeza defalarca ortak toplantılarda bunu yaptık. Ben o nedenle bunun çok önemli olduğunu düşünüyorum çünkü anlaşılmadığımızı düşünüyorum yani biz kadınlar, kadın örgütleri, feministler İstanbul Sözleşmesi'ni neden önemli buluyoruz ve neden yeniden olması gerektiğini düşünüyoruz? Mesela önceki toplantılarda ben 6284 sayılı Yasa'nın çok önemli olduğunu ve özellikle, uygulandığında, etkin bir şekilde uygulandığında şiddeti ciddi oranda önleyeceğine dair içeriğinin çok kuvvetli olduğunu söyledim. Bu, İstanbul Sözleşmesi'ne göre yani İstanbul Sözleşmesi'nden bir yıl sonra Anayasa'yla İstanbul Sözleşmesi'ne bağlı olarak düzenlenmiş bir yasa ve oldukça kıymetli ama İstanbul Sözleşmesi bize ne veriyor? Bu arada şunu da belirtiriyim: O Avrupa Parlamentosuna ev sahipliği yapmış bir ülkede yaşamış, çalışmış, parlamenterlik yapmışsınız Sayın Bakanım, dolayısıyla İstanbul Sözleşmesi'ni elbette bilmediğinizi düşünmüyorum ama hani, tutanaklara girsin diye birazcık detaylara gireceğim. Dolayısıyla şu çok önemli: Yani bu sözleşmenin amacı şiddetle mücadelede koordinasyon kurulu, sizin de vurguladığınız. İstanbul Sözleşmesi diyor ki: "Bunu, mücadeleyi koordinasyon içerisinde yap." ve buna bağlı olarak oluşmuş bir kurul var. Yine, İstanbul Sözleşmesi diyor ki: "Veri oluşturman gerekiyor ki yasayı etkin uygulayabilesin." Ya, o veri sana harita verecek, şiddetin yoğunlaştığı bölgeyi verecek, şiddetin motivasyonuna dair bilgi verecek. Dolayısıyla bu nedenle önemli, bu nedenle biz de ısrarla veri diyoruz. Dolayısıyla bütün bunlara baktığımız zaman, böyle madde madde gittiğimiz zaman, aslında zaten sizin de hayata geçirmek istediğiniz ama hani iki yıldır bu görevi yapıyorsunuz Sayın Bakan...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Bir buçuk...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Bur buçuk, tamam.

Dolayısıyla bu konuda da çabalarınızı takdir ettiğimizi ifade etmek istiyorum ama hani İstanbul Sözleşmesi bizi daraltan, İstanbul Sözleşmesi bu mücadeleyi daraltan bir sözleşme değil; tam tersi, İstanbul Sözleşmesi bu mücadeleyi güçlendiren bir sözleşmedir.

Bir diğer mesele, sözleşme diyor ki: "Kadınlara ayrımcılık yapan yasa ve uygulamaların yürürlükten kaldırılması..." Zaten kaldırıldı. Bakın, bir sürü genelge var elimde, bu genelgelerin hepsi mükemmel genelgeler; işte, İçişleri Bakanlığının, Adalet

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 23

Bakanlığının, sizin çıkardığınız genelgeler hakeza öyle -az önce ifade ettiğiniz de- ama uygulamada sorun var; son değişmiyor, her gün 3 kadın öldürülüyor, her gün bir sürü şüpheli kadın ölümü gerçekleşiyor. Yani bu şüpheli kadın ölümleri de çok önemli, hepimiz biliyoruz ki bunun arkasında da şiddet var yani hikâyeyi biraz kazıdığınız zaman arkasından bir şiddet hikâyesi çıkıyor, şiddet döngüsü çıkıyor, şiddet döngüsünden çıkamamış kadın çıkıyor; bu böyle dursun.

Şimdi, ben bir de şeyi ifade etmek istiyorum: 2025 Strateji Belgesi'ne bakalım, o çok önemli bir belge; zaten siz kendiniz -İstanbul Sözleşmesi'nin de ifade ettiği gibi- ŞÖNİM ve sığınakların yetersizliğini ve oradaki risk alanlarını yani risk oluşturabilecek alanları yani bu hizmetin erişimine kadınların ulaşamamasındaki riskleri ifade etmişsiniz, demişsiniz ki: "Yeterli sayıda nitelikli ve mesleki personel görevlendirilmediğinden var olan kuruluşların tam kapasite hizmet verememesi ve inşaatı tamamlanan kuruluşların hizmete alınamaması riski artırıyor." demişsiniz; böyle sıralayabilirim yani bir sürü madde var orada. Hani, bunları incelediğimiz zaman da bunu görüyoruz. O yüzden, bizim sığınak sayısını, ŞÖNİM sayısını nasıl artıracığımıza dair konuşmalar yapmamız lazım. Gerçekten, hani sivil toplumu, yerel örgütleri, yerel yönetimleri, kadın örgütlerinin hepsini bizim bu programa nasıl dâhil edebileceğimizi konuşmalıyız çünkü ancak böyle güçlendirebiliriz ama görüyoruz, mesela sivil toplum ve kadın örgütleri, İçişleri Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Başkan, tamamlayacağım, önerilerimi yapmak istiyorum, bitireceğim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Buyurun.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Mesela Diyarbakır'da Rosa Kadın Derneği, Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, yine başka benzer bir çalışma yapan İstanbul'da başka bir dernek -burada notlarımda yok, iletirim- Yargıtay çizdiği altındalar yani bu çalışmaları yürüttükleri için Bakanlığın açıkları soruşturma kapsamında yargı tacizi altındalar. Biz diyoruz ki: Sivil toplum, kadın örgütleri bu mücadelenin ortaklarıdır, içinde olmalıdır; veri toplama ve paylaşma meselesi önemlidir, onların da elini güçlendirir; etki analizi yapılmıyor, ya eğitimler veriyorsunuz, verdiriyorsunuz ama bunların etki analizi yok." Dolayısıyla kolluk görevlisinin, yargı mensubunun, diğer bütün görevlilerin bu eğitimlerden nasıl bir sonuç çıkarttığını incelememiz gerekiyor.

Bir diğer mesele "Törelerin, geleneklerin ve diğer uygulamaların kökünün kazınması amacıyla kadınların ve erkeklerin sosyal ve kültürel davranış kalıplarının değiştirilmesine yardımcı olacak tedbirleri almalıyız." diyor İstanbul Sözleşmesi. Bu durumda Diyanet İşleri Başkanlığı sizin ortağınız, partneriniz, birlikte mücadele edeceğiniz bir kurul olamaz. Diyanet İşleri Başkanlığı önemli bir kurumdur, başka bir çalışma yürütmelidir, bu çalışmanın ortağı olmamalıdır diye öneriyoruz.

Yine, sözleşme, farkındalığın artırılmasını öneriyor. Siz bugün altını ısrarla çizdiniz, biz de bunu söylüyoruz ama diyoruz ki bu işte Diyanet İşleri Başkanlığı gibi töreyi, dinsel değerleri yani kadın-erkek eşitliğini değil de daha farklı değerleri öne çıkaran meseleler söz konusu olduğunda bu kurumları, bu denklemden çıkarmamız gerekiyor. Mesela Hiranur Vakfındaki çocuk istismarı ve zorla evlendirme meselesi. Ben izlediğiniz şeyi çok beğendim, iyi ki yaptınız ama biz mesela ısrarla Adalet Bakanına soruyoruz, size de sorduk, diyoruz ki: Ya, bu durumda olan kaç kız çocuğu var? Bu, basına yansıdığı için biz biliyoruz. Dolayısıyla bunun takibini yani bunun daha etkin bir şekilde... Kaç kız çocuğu bu durumda yani bu şiddete maruz kaldı; bunun tespit edilmesi gerekiyor, bununla ilgili çalışma yürütmemiz lazım.

İsrarlı takiple ilgili Bakanlığa sorduk, o da çok önemli bir mesele yani ben meselenin özüne geleyim: Hani bu kadar şey, mesela toplumsallaşma meselesi, toplumsal farkındalık meselesi; bu çok önemli. Bu, zihniyet değişimiyle mümkün. Aile çok önemli bir kurum, biz aile olmasın falan demiyoruz, aile dediğimiz zaman da hemen karşıda bir muhalefet görüyoruz ama biz diyoruz ki: Aile demokratikleşmeli, kadın-erkek eşitliğini esas alan demokratik bir yapıya dönüşmeli. Biz ailenin güçlendirilmesi dediğimiz zaman erkek diyor ki: "Tamam, o güçlü olan benim, ben iktidarım, ben bu kadına istediğimi yaparım, ben bu kadının sahibiyim, ben onu kıskanırım, şunu yaparım." Dolayısıyla dilimiz, zihniyetimiz politikamızı yansıtan çok önemli unsurlardır, bu çok... Yani "ailenin güçlendirilmesi" demeyelim "kadının güçlendirilmesi" diyelim "ailenin demokratikleştirilmesi" diyelim. Ne olur, kötü mü olur yani? Gerçekten ya, hakikaten dil o kadar önemli bir şey ki yani biz aile olmasın mı diyoruz; hepimizin bir ailesi var. Sayın milletvekilleri bazen buna çok sert şeyler söylüyor.

YUSUF AHLATCI (Çorum) - Hapsedilen bir yer, iyi bir yer değildir herhâlde?

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Efendim?

Biz şiddet döngüsünün içerisinden çıkamayan kadınlar için aile bir hapishanedir...

YUSUF AHLATCI (Çorum) - Bu şekilde tanımladığınız için...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Narin cinayetinde olduğu gibi çocukların istismar edildiği bir kuruma dönüşebiliyor aile...

YUSUF AHLATCI (Çorum) - Bir kurumu hapishane olarak belirtmeniz yanlış bir ifade.

RUKİYE TOY (Sivas) - Aile hapishane değildir, siz de bir ailede yetiştiniz.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Ben Sayın Bakanla konuşuyorum sayın milletvekilleri, lütfen...

RUKİYE TOY (Sivas) - Sizin de bir aileniz vardır.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Sayın Kaya...

YUSUF AHLATCI (Çorum) - Tanımı siz yapıyorsunuz, sonra "Biz bunu seviyoruz, destekliyoruz." diyorsunuz.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Arkadaşlar, söz alarak konuşursak...

YUSUF AHLATCI (Çorum) - Tanımı önce siz yaptığınız için size söylüyorum.

RUKİYE TOY (Sivas) - Bir tane kötü örnekten dolayı bütün aileyi çöpe atamazsınız, izin vermeyiz ona.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 24

YUSUF AHLATCI (Çorum) - O tanımı biz yapmadık ki siz yaptınız o tanımı.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Biz bu tanımı reddetmiyoruz.

YUSUF AHLATCI (Çorum) - Tanımı reddediyor musunuz?

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Tanımı reddetmiyoruz.

YUSUF AHLATCI (Çorum) -

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Diyoruz ki: Şiddet döngüsünün içinden çıkamayan çocuk için, kadın için aile hapishaneden de beterdir, mezarlıktır.

YUSUF AHLATCI (Çorum) - "Aile hapishane değildir." mi diyorsunuz?

RUKİYE TOY (Sivas) - Bu yanlış, bu olmaz, bunu kabul etmiyoruz.

YUSUF AHLATCI (Çorum) - Aile hapishane midir, değil midir? Biraz önce kıymetli vekil söyledi.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Şiddet döngüsünü anlama sorunuz mu var acaba?

YUSUF AHLATCI (Çorum) - Şimdi o hapishanedir dedi, siz değildir diyorsunuz. Öyle mi anlayalım?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ama böyle bir soru yanlış bir cevabın gelmesine neden olur.

YUSUF AHLATCI (Çorum) - Sayın Vekilim, size sormuyorum, ben muhatabıma soruyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Kıymetli arkadaşlar, değerli vekillerimiz...

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - İyi takip etmiyorsunuz ki...

YUSUF AHLATCI (Çorum) - Takip ediyorum, çok iyi dinliyorum, şu anda çok iyi dinliyorum.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Şimdi, ben anlaşıldığımı düşünüyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Anlaşıldı Sayın Vekilim.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Dolayısıyla, ben hepinize çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Sayın Vekilim, Sayın Kaya, sürenizi 1 kattan fazla aştınız.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Tamam Sayın Başkan, son sözümü söyleyeyim.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Sizin söz hakkınız diğer arkadaşlarımızı taciz etmesin, müdahale etmesin.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Evet yani...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Dönüşte bütün arkadaşlara tekrar söz hakkı vereceğim, kuralımız öyle, İç Tüzük gereği konuşmayan, söz isteyen arkadaşlarımız beş dakikalık haklarını kullansın, artan sürede tekrar devam edersiniz. 1 kat fazla aştınız, 2 kişilik konuştunuz.

Çok teşekkürler.

Evet, son bir cümle...

Buyurun.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Şimdi, sizin istediğiniz kavramları kullanmak zorunda değiliz, biz toplumsal cinsiyet eşitliği sağlanmalı diyoruz; bu kötü bir şey değil. İki yıl öncesine kadar Türkiye'deki bütün yasalarda, genelgelarda... Son iki senedir kaldırıldı bunların hepsi, tamamen çekildi, eğitim müfredatından çekildi, eğitim sistemim içerisinde çekildi yani kendinizle bir yüzleşin.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler.

Sayın Serap Yazıcı Özbudun Hocamız, buyurun.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Ben öncelikle sizin şahsınıza teşekkür ediyorum çünkü şu ana kadar bizi toplam 4 Bakanla ve Bakanlık bürokratlarıyla görüştünüz ve hepsinden de çok değerli bilgiler elde etmiş olduk. Bu vesileyle, Sayın Bakanımıza ve değerli bürokratlarına da tekrar teşekkür etmek istiyorum.

Bununla bağlantılı olarak ben bir algımı ifade etmek istiyorum. Aslında bu Komisyon çalışmalarına başlamadan önce belki de basında haberlerin yer alışı biçiminden dolayı benim zihnimde uyanan izlenim şuydu: Kadına karşı şiddet her gün artarak devam ediyor ama hükümet yetkilileri buna karşı yeterince duyarlı olmuyor, etkili politikalar izlemiyor ama bu 4 Bakanlıkla yaptığımız görüşmelerde şunu anladım ki aslında Bakanlıklarımız oldukça ciddi çalışmalar yürütmüşler fakat dediğim gibi belki de medyanın dili dolayısıyla kamuoyunda böyle bir algı var. Eğer benim algım geniş bir kamuoyuna yayılan algı ise o zaman çözülmesi gereken bir meselemiz var, demek ki kamuoyuna hükümet politikalarını yeterince ulaştırmış olmuyoruz. Ben basını yakından takip eden bir insanım yani günlük gazeteleri dikkatle okurum, televizyonu da haberler bağlamında izlerim eğer benim algım böyleyse demek ki bu yaygın olabilir diye düşünüyorum.

Bu çerçevede, acaba Radyo Televizyon Üst Kuruluyla da görüşme yapsak ve bu görüşmeler çerçevesinde bir takım önerilerimiz de olabilir; mesela, benim şu anda aklıma gelen bir husus şu: Diyelim ki bir şiddet haberi televizyonda veya basında yer aldığında hiç değilse eş süreli veya eş satır kelime -yazılı basın için söylüyorum- olarak onunla ilgili etkili bir biçimde izlenen hükümet politikalarına yer verilebilir yani ikisinin eşit düzeyde basında yer alması sağlanabilir, belki bu şekilde kamuoyu da daha çok bilgilendirilebilir.

Gene bununla bağlantılı bir başka husus, mesela, hepimizin cep telefonlarına telefonlarla dolandırıcılık olaylarına kanmamamız gerektiği yolunda İçişleri Bakanlığından sık sık mesajlar geliyor. Acaba Aile Bakanlığımız da bu konuda kadın-erkek

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 25

herkesin telefonuna sık sık koruyucu tedbirlerle, önleyici tedbirlerle ilgili kısa mesajlar gönderebilirler mi? Çünkü bugün artık herkesin cep telefonu var, böylece bilgilendirilmiş oluruz diye düşünüyorum; tabii, bu öneriler artık ayrılabilir.

Şimdi çeşitli bakanların koordinasyonu ile ilgili bir kurulun oluşturulduğundan bahsedildi. O çerçevede, ben iki hususa işaret etmek istiyorum. Bazı meslek grupları var ki o meslek gruplarında kadının aynı zamanda çalışma hayatında yer alması ve aile birliğinin yürütülmesi konusunda üstlendiği yükümlülükler onun hayat yükünü çok artırıyor hatta bazen aile içinde geçimsizliklere sebep olabiliyor. Kendi meslek alanım olduğu için hâkim ve savcılarının mecburi hizmet yükümlülüğünü biliyorum ve yakınımnda çok kişi olduğu için tıp hekimlerinin durumunu biliyorum. Diyelim ki bir kadın tıp hekimi olduğunda o, aynı zamanda mecburi hizmet yapacak; o, aynı zamanda nöbet tutacak, aynı zamanda çocuklarını dünyaya getirip büyütecek, ailenin yükümlülüklerini yerine getirecek; bu gerçekten çok ağır bir tablo.

Acaba Anayasa'mızda da kadın lehine pozitif ayrımcılığı düzenleyen bir hüküm olduğuna göre birtakım meslek grupları bakımından kadının iş yükünü hafifletecek tedbirler alınamaz mı? Buna işaret etmek istiyorum.

Bakanlığımızın kadın hukukçusu, değerli meslektaşımın sunuşu da çok güzeldi. Anladığım kadarıyla girdikleri davalardan herhangi bir maddi karşılık almıyorlar, gene bildiği kadarıyla -yanlışım varsa düzeltilebilir- kamu avukatları bir davaya girdiklerinde ve o davayı kazandıklarında zaten davalı taraf o ücreti ödüyor. Bu çok büyük bir fedakârlık yani kadının kadınlar tarafından korunması çok güzel ama kadın avukatların kadın bakanlığında diğer emsallerine karşı bu kadar büyük fedakârlık yapması benim adalet duygumu incitti; buna bir çözüm bulabilirsek bulalım, ben Adalet Komisyonu üyesiyim, orada da bunu dile getirebilirim, bunu ifade etmek isterim.

Sürem dolmadıysa son bir şey söyleyeceğim; doldu mu dolmadı mı?

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Süreniz dolmadı.

Buyurun Hocam.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Peki.

Hep erkeklerin şiddetin asıl faili olduğunu düşünüyoruz ama bunun çok boyutlu araştırılması gerektiğine vurgu yapıyoruz. Bence o erkekleri büyüten annelere, o erkeklerin içinden çıktığı aile ortamına da dikkat çekmek gerekiyor. Özellikle Anadolu'da bizim kültürümüz içinde erkek çocuklarına imtiyazlı davranılır -belki kentlerde böyle olmayabilir, benim yetiştiğim ailede öyle değil ama- aileler içinde erkeklere imtiyazlı davranışların sergilenmesi belki onların aile kurdukları zamanki tutumlarını da menfi yönde etkileyebilir. Dolayısıyla, bununla ilgili de belki çeşitli tedbirler alınabilir.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler değerli Hocam.

Söz isteyip de burada, salonda olmayan arkadaşlarımız var.

Sayın Ekmekçi, buyurun.

FATMA SERAP EKMEKÇİ (Kastamonu) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Bakanlığımızın çok kıymetli bürokratları; hoş geldiniz. Öncelikle sunumlar çok ayrıntılıydı, kafamızdaki pek çok soruyu da aslında biz sormadan cevaplamış oldunuz; ben bu noktada da teşekkürlerimi sunmak istiyorum.

Hızlıca şundan bahsetmek istiyorum: Aslında şiddetin oluşmadan önceki önleyici tedbirler noktasında hemen hemen hepimiz, hatta hepimiz aynı fikirdeyiz, hepimiz bu noktada birleşiyoruz. Bu noktada, Bakanlığımızın politikaları nelerdir, neler yapılmakta? Özellikle tabii ki RTÜK'le ilgili iş birliğinden bahsedildi, "prime time"larda çok güzel kamu spotları hazırlanmış, bunlar çoğaltılabilir; söylendi. Yine -benim şu an aklıma gelen- asker ocaklarında askerlerimize eğitim verilebilir. Ayrıca, ben Diyanetin çok önemli bir paydaş olduğunu düşünüyorum. Bu noktada, vaizler, vaizeler toplumla iç içe olan insanlar bunlar, onların çok verimli olarak yardımları alınabilir; Diyanetin ben burada çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Bunun dışında, bir konuda da size teşekkürde bulunmak istiyorum. Kadına yönelik şiddetle mücadele araştırmalarında 2008 ve 2014'te TÜİK ve Hacettepe Nüfus Enstitüsü'nün bir verisi var zannediyorum, ondan sonra bir daha da veri yok. Şimdi, Marmara Üniversite ve TÜBİTAK iş birliğinde yaptığınız bu veri çalışması çok kıymetli çünkü programlı hedefli mücadele için veri şart. Bu bağlamda, polisin PolNet'i ve Adalet Bakanlığının UYAP entegrasyonu tamamlandı mı? Çünkü bizler için veri akışı çok önemli, bunun önemine vurgu yapmak istedim.

Bunun haricinde, bir de şunu görüyoruz -yani bununla ilgili hukukçu arkadaşlarımıza sormak isterim- boşanma davası süren kişilerin aralarında tabii husumet de bitmiyor, nizamı da bitmiyor gerek çiftler arasında gerek çocuklar, geniş aileler arasında bu sürüyor ve şiddete de acaba bu noktada yol açabiliyor muyuz? Bu noktada, hukuk sistemimize giren çok güzel bir uygulama var, alternatif çözüm yolu olan ara buluculuk var. Aile ara buluculuğu noktasında çalışmalarımız nelerdir? Kamuoyundan bununla ilgili bir çalışma yapıldığını biliyoruz ama ne aşamadayız? Çünkü ara buluculuk uygulamasının bu noktada pek çok olayı da engelleyeceğini, şiddeti de önleyeceğini ben kendi adıma hukukçu olarak düşünüyorum. Bu noktada neler yapılabilir? Bu önemli.

Bir de Sayın Bakanım, engelli kadınlarımıza yönelik hem ŞÖNİM'lerde hem kadın sığınmaevlerinde düzenlemeler nasıl, bütün 81 ilimizde yeknesaklık var mı bu konuda? Bir de -bu daha önce de konuşulmuştu ama- şiddet mağduru kadın 12 yaşına kadar olan erkek çocuğuyla kadın sığınmaevinde kalabiliyor ama 12 yaşından büyük erkek çocuğuyla olan durum nasıl oluyor ya da engelli çocuğu olan kadının durumuyla ilgili bir düzenleme var mı? Ben Adalet Bakanlığının sunum kitapçığında okumuştum, bu

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 26

noktada ŞÖNİM'lerin görüşü alınarak bu şiddet mağduru kadınlarımıza, engelli çocuğuyla ya da 12 yaşından büyük erkek çocuklarıyla kalabileceği ev noktasında da bir iâşe noktası, kira yardımı gibi bir yardımlar vardı Bakanlığınızın bu konuda bizi bilgilendirirseniz seviniriz.

Ben tekrar teşekkür ediyorum sunumunuz için, emeklerinize sağlık.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler.

Sayın Timisi...

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar; sunumlar için çok teşekkür ediyorum.

Öncelikle, Sayın Bakanı dinlediğimizde aslında ortak soracağımız olan birçok sorunun, konunun cevaplarını almış olduk. Yeni olan veri temelli politikaları, verilerin paylaşılması; onu çok önemsiyorum. Tabii, kök nedenler, o gerçekten ilk defa yapılan sosyal risk haritası, aile rehberi sistemi, bunlarla ilgili, bu çalışmalarla ilgili dönem dönem herhâlde bilgi alabiliriz ya da Bakanlığa geldiğimizde de bilgi alabiliriz. Kadın istihdamı yüzde 36, tabii hedefimiz yüzde 50'ye yüzde 50, bütçeden 6 milyar ayrılmış yani sizin gerçekten Aile Bakanlığının alanı çok geniş bir alan. Yani hem kadın hem konukevleri, çocuklar, yaşlılar, engelliler, yaşlı bakımevleri, bu anlamda sıkıntılı olduğumuz da bir alan çünkü hem kadın konukevlerinin sayısını arttıracığınızı söylediniz ama şu zamana kadar azdı. Bir de yaşlı yurtları, yaşlı bakım evleri, onlar da gerçekten az ve çok talep var. Bu ekonomik koşullar nedeniyle de çok ciddi talep var ve çok sıraları var, herkes sıra bekliyor ve bu konuda da çok arıyoruz "Torpil yapabilir misiniz?" diye ama sıkıntılı bir nokta.

Şimdi, kadın şiddeti ya da işte çocuk şiddeti, ensest bunlarla ilgili iki türlü değerlendirmemiz gerekiyor. Bir, önceliği, önce ne yapabiliriz, bir de sonrası yani bundan sonraki aşamalarımızın biraz daha pratik olarak ilerlemesi gerekiyor. Yani kadın diyelim şiddeti gördü, karakola geldi, karakol işte kimden şiddet görüyorsa onu çağırdı, sonra bir adli kontrole bir serbestlik var yani bunu sürekli yaşıyoruz. Adli kontrole serbestliği aldığı anda, bir hafta sonra direkt kadının kapısında ya da dışarıda ya da ne bileyim farklı bir yerde mutlaka o şiddet devam ediyor. Bizim o aşamadan sonra ne yapabileceğimiz; bunu Adalet Bakanlığına, İçişleri Bakanlığına da sorduk, ondan sonraki durum çok önemli. Çünkü ondan sonra ölüm olayları çok ciddi anlamda, yaralamalar çok ciddi anlamda artıyor. Tabii, şiddet yapılmama dönemine kadar da bunu artık anaokulundan, çocukların eğitiminden gelerek hani o bilgileri, toplumsal cinsiyet eşitliği bilgilerinin hepsini okullarda vermemiz gerekiyor. O anlamda önemsiyoruz sizin Bakanlıklarla koordineli olarak bir çalışma yürüttüğünüzü ama burada... Gerçi Milli Eğitim Bakanı gelecek herhâlde değil mi, o soruları biraz ona yönelteceğiz.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Evet, yarın saat on ikide.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Millî Eğitiminkini ben Millî Eğitime yönlendireyim yarın.

Yani bu konuda sizin biraz daha -aktif demeyeyim de- aktif olduğunuzu biliyoruz, takdir ediyoruz, o konuda daha baskın çıkarak çocuklara yönelik çalışmaların ne olduğunu yani okullardaki -o anlamda hani bizler de isterseniz katkı verimiz eğitimle ilgili- o konuları daha detaylı konuşmamız gerekiyor çünkü eğitimden başlıyor diyoruz. Aileden başlıyor ve eğitimden başlıyor, bugüne kadar geliyor. Kültür, sanat, medya işbirliğini önemsiyoruz. Toplumsal farkındalığı mutlaka yapmamız gerekiyor. Sürekli televizyonlardan görüşle ilgili... Yani bir dizinin arkasından bir farkındalık nasıl olur bilmiyorum çünkü dizinin içinde şiddet çok zaten. Yani herkes artık silahını çekiyor, öldürüyor, o onu öldürüyor falan böyle bir şiddetle diziler devam ediyor. Yani bu aslında gençlik açısından da çok kötü yani ben gidip işte karakolda ya da adalette bir şey yapmayacağım, o algıyı veriyor. Ben 18 yaş altı gençlerle de konuşuyorum, herkes kendini kurtarma ya da kendi adaletini tesis etme derdine düşmüş. O anlamda da ona da nasıl bakarız çünkü genç kadınlar ve gençlik de bizi çok ilgilendiren bir bölüm.

Bu Kades uygulamasını -hatırlarsanız bütçe konuşmasında da söyledim- çok önemsiyorum Sayın Bakan çünkü 2018-2020 yılları arasında 30 bin şiddet ihbarı yapılırken 2023 itibarıyla 794 bine yükselmiş. Yani 26 kat artış göstermiş olması demek yani hani gerçekten çok ciddi müracaatın olduğunu gösteriyor. Bir de bu, uygulamaya girebilenler, bir de giremeyenler var, onları zaten bilmiyoruz ve o konuda bir yorum da yapamıyoruz. Karakollardan, İçişleri Bakanlığından, vesaire bu konularda bilgi alamıyoruz yani kadın cinayetleri, kadın şiddetiyle ilgili bilgileri çok net alamıyoruz. Bizler de bu konuyla ilgilenen kadınlar olarak ya Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformundan ya da işte kendimiz toplayarak aylık bir -ne acıdır ki hepsi birer can- sayı toplamaya çalışıyoruz. Yani bu artışla ilgili ne dersiniz, hani bir de Alo 183 hattımız var. Yani bununla ilgili ben hani bir biraz görüşünüzü merak ediyorum ve bu konuyla ilgili bilgi vermenizi rica edeceğim. RTÜK de gelecek herhâlde, RTÜK üyeleriyle de görüşeceğiz, onu da onlarla... Tabii, bu konuya da sizin biraz daha etkin olmanız lazım yani Aile Bakanlığının bütün alanlarda, bütün bakanlıklardan daha etkin olarak onlara öneri sunması gerekiyor. Bizler de isterseniz elimizden gelen bu bilgiyi verimiz.

Birçok uluslararası sözleşmeye, özellikle kadın şiddeti konusunda Türkiye olarak imza atmış bulunuyoruz. Tabii, biz İstanbul Sözleşmesi'ni gerçekten çok önemsiyoruz. İstanbul Sözleşmesi feshedildikten bir yıl sonra biliyorsunuz 6284 sayılı Kanun ve ona atıf olarak yani kadını koruma anlamında ya da uluslararası orada 6284 sayılı Kanun'un (a) bendinde diyor ki: "Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, özellikle Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi ve yürürlükteki diğer kanuni düzenlemeler esas alınır." Yani hani onu bir kenara atamayız, bu sözleşmeye gerçekten çok emek verildi ve imzalandı. Uluslararası anlamda da kabul gördü ve İstanbul gibi bir şehrimizin de adını aldı. Yani ilerleyen dönemlerde de -hani biz kendi iktidarımızda mutlaka bunu yaparız- İstanbul Sözleşmesi'nin, 6284 sayılı Kanun'un gerçekten net olarak uygulanmasını talep ediyoruz ve istiyoruz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 27

Şimdilik bu kadar, teşekkür ediyorum, daha sonra tekrar sorarım, arkadaşlara da yer kalsın biraz.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler.

Komisyon üyelerimizden söz almak isteyenler varsa onlara söz vereceğim ama buradaki başvuruya bakarsak bitti, üye olmayan milletvekillerimize söz vereceğiz.

Evet Sayın Ök, buyurun.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Siz aynı zamanda daha önceki Kadına Yönelik Şiddetin Araştırılması Komisyonunda üyelik yaptınız.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Evet.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Buyurun.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok Değerli Bakanım, öncelikle ben de sunumunuz için çok teşekkür ediyorum. Gerçekten çok kapsamlıydı ki Sayın Başkanımızın da söylediği gibi daha önce Kadına Yönelik Şiddet Araştırma Komisyonu üyesiydim ben de. Oradan buraya geldiğimizde, Bakanlığımız ne yapmış dediğimizde çok daha detaylı bir sunum şeklinde ve ortaya koyduğunuz işte koordinasyon kurulunun kurulması, yine veri oluşturulması gibi birçok yeniliklere imza atılmış; ben bu anlamda da tek tebrik ediyorum.

Tabii, şöyle bir şey, ben de çok önemsiyorum bu sosyal risk haritasını çünkü bölgesel farklılıkları gösteriyor. Her bölgenin kendine göre farklılıkları var. İşte, bir Karadeniz Bölgesi'yle, Ege'yle, bir Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu çok farklı dolayısıyla bunun çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Her seferinde de söylüyorum bizim ASDEP'imiz var, bugün 5 binden fazla ASDEP görevlimiz var. Aslında onların daha da donanımlı hâle getirilip... Çünkü onlar evlere girebiliyorlar, yani muhtarlarla birlikte evlere girebiliyorlar, orada uyuşturucu varsa, şiddet varsa onlarla sohbet etme imkânları olabiliyor, o anlamda da onları genişletmek... Ya, ASDEP'i çok önemsiyorum yani Bakanlığımız bünyesinde o çok önemli. "Aile rehberi" dediniz, gerçekten bu anlamda da tebrik ediyorum. Tabii, İstanbul Sözleşmesi'yle ilgili... Öncelikle şunu ifade etmek istiyorum: "Kadını aileye hapsedtiniz." söylemini ben asla kabul etmiyorum, edemeyiz. Kadın ve aile asla birbirinin rakibi değildir yani biz bu görüşten öncelikle bir kurtulmamız gerekiyor. Kadın, aile birbirinin rakibi değil, her ikisi de güçlendirilmesi gereken en önemli gruptur, unsurdur. Biz hem aileyi hem de kadını güçlendirmeyi AK PARTİ hükümetleri olarak ciddi anlamda Cumhurbaşkanımızın da özellikle altını her zaman çizdiği gibi önemli konuydu. Bu konuda çok önemli adımlar attığımızı ve atmaya da devam edeceğimizi söylemek istiyorum.

Tabii İstanbul Sözleşmesi'yle ilgili oldu, iyi de bizim İstanbul Sözleşmesi'nden çıkma sebebimiz, oradaki kadınlara yönelik şiddetle mücadeledeki mücadelemizi hafifletmek adına biz o İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmadık Başkanım, maalesef, çok üzgünüm, İstanbul Sözleşmesi bazı kesimler tarafından manipüle edildi yani İstanbul Sözleşmesi'ne dayandırılarak bir şekilde bazı kavramları eşcinselliği normalleştirmeye çalışan bir kesim tarafından manipüle edildi ve biz İstanbul Sözleşmesi'nden çıktık. Şimdi, sözleşmeden çıkmış olmamız demek, kadına yönelik şiddetle mücadelede geri adım attığımızın asla göstergesi değil. Bakın, biz sözleşmeden çıktıktan sonra birçok önemli düzenlemeyi hayata geçirdik; Komisyon kurduk, Komisyondan sonra da ısrarlı takip, hani, o iyi hâl indirimi vesaire, boşanılmış eşin de aynı evli eş gibi şiddet uyguladığında onunla ilgili cezalarını artırdık vesaire birçok düzenlemeyi hayata geçirdik. Şimdi, böyle bakıldığında burada da "İstanbul Sözleşmesi Yaşatır" kampanyasının dolayısıyla ben iyi niyetli olduğunu düşünüyorum çünkü burada yapılan çok ciddi bir mücadele var, gördük Bakanlığımızın mücadelesini, özellikle Hukuk İşleri Daire Başkanlığı değil mi? Doğru söyledim mi?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANİ MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Genel Müdürlüğü.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Genel Müdürlük, çok özür diliyorum. Genel Müdürlüğümüzün dava dava, vaka vaka çalışmalarını gördük. Orada aslında belki Komisyonun sonucunda bir öneri olarak da kullanılabilir, dedi ki: "Davaları biz genelde sosyal medya ya da işte Bakanlığımıza başvururlar vesaire öyle haberimiz oluyor." Aslında, orada da bir koordinasyon kurularak bu tarz davaların Aile Bakanlığımıza da aynı savcılıktan gitmesi noktasında hani, onların da konudan haberdar olması konusunda bir şey yapabilirsek çünkü Bakanlığımız gerçekten ben de yakinen takip ediyorum, bazı konularda o kadar ihtisaslaştılar ki o kadar çok uzmanlaştılar ki davanın seyrini değiştirebilecek kararların alınması yönünde de ciddi anlamda katkıları var. Tabii, şimdi, şunu söylemek istiyorum: İşte, bir Koordinasyon Kurulumuz var. Niçin Diyanet İşleri var? Niçin Diyanet İşlerinden bu kadar rahatsızlık olunuyor, bilemiyorum Türkiye nüfusunun yüzde 99'u Müslüman bir ülkemiz, Müslüman bir ülkede diyoruz ki: "Eğitim nerede başlıyor?" Cami, imamlar, vesaire onların da koordinasyonu önemli. Bakın, sizi arıyorlar mı bilmiyorum ama bizi sıkça arıyorlar, bu bizim ne kadar doğru duruşumuzun şeyesidir, küçük yaşta, erken yaşta evlilik yapmışlar, daha sonra bir şekilde ortaya çıkmış, eşleri hapiste olan kadınlar var bizi arıyorlar ama bakın, biz bunda sıkı sıkıya duruyoruz, çünkü asla taviz vermiyoruz. Bu, bizim aslında bu anlamda, caydırıcılık anlamında küçük yaşta evliliklerle ilgili ne kadar sıkı duruşumuzun bir göstergesidir. Dolayısıyla kurumlarımızın hepsi ilgililer; nasıl İçişleri Bakanlığı, işte Millî Eğitim Bakanlığı ordaysa Diyanet İşleri Başkanlığının da orada olması çok normaldir ve bundan rahatsız olunmaması gerektiğini düşünüyorum.

Bir de TV programları çok önemli. Son zamanlarda güçlü kadın figürleri evet, işleniyor, onu görebiliyoruz ama şöyle de bir şey oluyor: İşte, birisi gidiyor karakola başvurdu, yine bir dizide izledim, karakola başvuruya gitti ama ben başvurdum, sonrası ne olacak? Takipsizlik, geri çekildi. Ben mesela o bölümde o işlendiğinde bir kadın olarak şunu düşündüm: Bunu izleyen insan karakola

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 28

gitmez, başvurmada cayar yani hani, sonuçta bir şey gelmiyormuş gibi. Bu noktada da aslında doğru takip edip bilgilendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Aslında, diğer bir önemli konu akran zorbalığını düşünüyorum. Millî Eğitim Bakanlığı gelecek ama şiddet yani bizim ilkokulda başlıyor, anaokulunda başlıyor, ortaokulda başlıyor; kızların erkeklerin tam o gelişme döneminde başlıyor, inanılmaz derecede hem cinsel şiddet diyelim dokunal ya da akran zorbalığı bununla da ilgili bir araştırma, bununla da ilgili önemli tedbirler alınması gerektiğini ben düşünüyorum. Tabii, şiddet hepimizin sorunu yani insanın olduğu yerde öyle, dünyanın sorunu. Siz söylediniz Sayın Bakanım, 100 bin kadın nüfusuna göre dünyada kadın cinayeti ortalaması 1,6; Türkiye 0,7 işte Norveç de böyle, Amerika'da yüzde 3. Hani, bazen baktığımızda biraz önce vekilimiz dedi: "Ne yapılabilir"? Yapmışız ama toplumsal temel köklerden bir dönüşüm yapmak lazım yani bazen gerçekten o vakaları gördükçe sürekli şiddet her yerde; evet ama bununla ilgili Bakanlık gerekli tedbirleri almış ama takipte yani... Sonrasında hani, uygulamayla bizim 6284'ümüz var, çok güçlü bir kanunumuz; birçok ülkeden bile önce, Avrupa'da birçok ülkeden bile hani tek müstakil bir kanun ama bunun uygulamayla ilgili olarak çünkü en fazla mal paylaşımı sırasında olabiliyor yani maddi ve mal ve çocuğa dayalı. Bazen kadın da erkeğe karşı şiddet olmak üzere çocuğu da bir tehdit unsuru olarak kullanabiliyor. Tabii, bu, asla hani bu şey düşünülmesin ya işte erkek de kadın da tehdit unsuru kullanıyor anlamında değil de bu uzlaşma noktasında daha böyle psikolojik yani psikologlar, uzmanlar tarafından bu uzlaştırmaların yapılması gerektiğini düşünüyorum. Bu konuda daha donanımlı kişiler tarafından nasıl bir şey olur onu tam bilemiyorum ama bununla da ilgili belki bir öneri yapılabilir diyorum.

Ben vermiş olduğunuz söz hakkı için Başkanım, size çok teşekkür ediyorum. Komisyonumuza da başarılar diliyorum çünkü biz sonrasında böyle güzel bir kanuna imza atmıştık. İnşallah, bu Komisyonun da çok güzel işlere imza atacağına inanıyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler.

Hani "Şiddet her yerde." dediniz ya Sayın Ök, evet, dünyanın her yerinde şiddet var, biz sadece bireysel ve kadına olan şiddeti inceliyoruz bu Komisyonunda. Dünyanın her tarafı ateş çemberi, bilim insanları atom bombası yapıyor, Orta Doğu'da şiddet bin yıldır devam ediyor, dünyanın her yeri böyle. Ayrıca başka bir yerde Komisyon dışında da tartışmamız lazım yani şiddet ve insan olgusunu. Biz burada belli bir problematik sınırlama içindeyiz.

Üyemiz Sayın Aliye Coşar, buyurunuz.

ALİYE COŞAR (Antalya) - Çok teşekkür ediyorum.

Hoş geldiniz.

Genel Kurulda konuşmam olması dolayısıyla sunumunuzun tamamını izleyemedim ama bütçe görüşmelerinde ve Genel Kurulda iki gün önceki sunumlarınızı takip ettim, bütçe görüşmelerinde de söz almıştım.

Benim özellikle başlamak istediğim nokta, şiddet önleme merkezleriyle ilgili. Baktığımız zaman yıllara göre şiddet önleme merkezleriyle ilgili sayılarıyla 2019, 2020, 2021 yılları arasında da bir artış yok, böyle sayı stabil hâlde gidiyor ve artışta, ondan sonraki artışlarda rakamsal olarak çok yeterli değil çünkü şiddet önleme merkezleri kadınlar için çok önemli yani bunu hani, kadınların, şiddete uğrayan kadınların ulaşabileceği şekilde şiddet önleme merkezleri ne kadar çoğalırsa Aile Bakanlığı bünyesinde o kadar etkili olur. Bu artış yeterli görmüyorum yani zaten üç yıl üst üste artmamış, daha sonraki artışlar da ikili rakamlarla devam ediyor, 2025'te da "90." diyorsunuz, umarım bu sayıya da ulaşırsınız, daha fazla sayıya ulaşırsınız hatta.

Kadın konukleriyle ilgili 112 Aile Bakanlığının kadın konukevi var, toplamda da 149 kadın konukevi var. 2024 bütçesinde bir kadın konukevini artıracığınızı geçen sene söylemişsiniz ama bunu bile artırmamışsınız, 2025'te de hatırladığım kadarıyla da 2 konukevi projeniz...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - 4.

ALİYE COŞAR (Antalya) - 4 mü? Pardon, onu kaçırmış olabilirim. Burada bizim en büyük sorunumuz barınma sorunu, kadınların, şu anda şiddete maruz kalan kadınların en büyük sorunu barınma sorunu. Bununla da ilgili kadın konukevlerini benden önceki arkadaşlar zaten bahsetti yeterli olmadığı konusunda ve 12 yaş çok önemli, 12 yaşından sonraki çocukların da annesinin yanında kalması için de ayrı bir düzenleme yapılması gerekiyor çünkü bunu da biraz önce arkadaşlar da bahsetti, ben tekrar vurgulamak istedim.

İstanbul Sözleşmesi'ni defalarca söyledik yani sizin bakış açınız, bizim bakış açımız burada çok farklı çünkü İstanbul Sözleşmesi'nde devlete yükümlülükler yüklüyor, koruyucu ve önleyici tedbirler yani bu şiddetin öncesi var. Dolayısıyla İstanbul Sözleşmesi hakkındaki görüşlerinize de katılmıyorum.

Kadın örgütleriyle, barolarla görüşmeleriniz nasıldır? Çünkü baroların, Barolar Birliğinin TÜBAKKOM'u var, diğer baroların da kadın hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği kurulları var. Bunlarla ilgili bir işbirliği yapıyor musunuz? Bu sorumu buradan sormak istiyorum.

Bütçenizden bahsetmişsiniz, orada aklımda kalan, bütçe 2021 ve 2024 sonrası diğer bütçelere göre Aile Bakanlığının bütçesi gittikçe düşmüş ve kadın için "yüzde 56,6" diyorsunuz, aslında değil, orada kadının güçlendirilmesiyle ilgili bir başlık var, o da yüzde 1,2'dir. Yani bu bütçe çok yetersiz yani "kadın politikaları" diyorsak bu bütçenin de buna yeterli olmadığına hep beraber burada görüş birliğimiz var. Diğer bakanlıklarla ilgili iş birliği içindesinizdir. Bu iş birliği içinde olduğunuz raporlar nelerdir? Yani burada İçişleri Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Adalet Bakanlığıyla ilgili iş birliği durumunuz da nedir? Yani onlarla ilgili yapılan, yapmak istediğiniz ileriki adımlarınız nedir?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 29

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler.

Sayın Ahlatıcı, buyurun.

YUSUF AHLATCI (Çorum) - Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Kıymetli Komisyon; ben de Komisyonumuzu saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, toplumu oluşturan ve vatandaşların dinî inanç değerlerini temsil eden ve bu alanı düzenleyen bir kurumun tabii ki kadına yönelik şiddetin önlenmesine yönelik çalışmalarda yer almasının son derece gerekli olduğunu düşünmekteyim. Bunun aksinin hayatın olağan akışına aykırı olacağı açıktır. Ayrıca, şiddet ortaya çıktıktan sonra, gerçekleştirildikten sonraki süreçte odaklanmak ve alınacak tedbirler üzerinde tartışmak sorunu maalesef çözümüyor. Suça dönüşen eylemin öncesinde bunu oluşturan, tetikleyen, âdeta masum zihinleri zehirleyerek onları fail hâline getiren etkenlere ve sürece de yönelmemiz gerektiğini düşünmekteyim. Bu nedenle Bakanlığımızın faile yönelik de çalışma yapma kararının son derece doğru olduğunu ifade etmek istiyorum.

Sayın Bakanım, toplantımıza iştirak ettiğiniz için ve Bakanlığımızın bu konudaki duyarlılığı, etkin çalışmaları nedeniyle ben de, bir kadın olarak şahsınıza ve şahsınızda tüm Bakanlığımıza teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Sayın Vekilim, çok şaşırttınız. (Gülüşmeler) Ben de yani hangi düğmeye basacağımı şaşırdım yani süreyi takip ediyorum. Ne kadar kısa. Yani hele bir avukat olarak bu kadar kısa konuşma başarısı Sayın Nurettin Alan'da da -o da avukat- olacak mı, bakarız.

Teşekkürler.

YUSUF AHLATCI (Çorum) - Vekillerimiz her şeyi zaten güzelce ifade ettiler.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Buyurun.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli bürokratlar ve Kıymetli Komisyon üyelerimiz; hepinizi saygı ve hürmetle selamlıyorum.

Tabii, "bir avukat olarak" diye örnek gösterilince benim de konuşmamın süresi sınırlanmış oldu mu Sayın Başkanım? Beş dakikam var.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Yusuf Bey'den kalan süreyi size ekledik.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Şimdi, şiddet sorununun aslında sadece Türkiye'de olan bir sorun olmadığını -Sayın Bakanımızın sunumu gerçekten çok doyurucu bir sunumdu- kadına şiddet sorununu dünyadaki örnekleriyle de oranlarıyla da anlatmış oldu hatta Türkiye'nin dünyadaki oranların çok gerisinde yani iyi bir şey olduğunu. Yüzde 0,7-1,6'lardan bahsetti. "Gelişmiş, medenî ülkeler" dediğimiz, aslında birçok örnek olarak aldığımız ülkelerin kadına şiddette oranının çok daha yüksek olduğunu görüyoruz. Ancak öte yandan, burada konuşan değerli vekillerimizin bir kısmı sanki bu kadına şiddetin bizim inancımızdan kaynaklandığı, kültürümüzden kaynaklandığı ya da aile mefhumundan kaynaklandığı gibi o kurumlara yönelik birtakım isnatlarını görüyoruz. Eğer öyle bir şey olsaydı dünyada 1,6'lara varan orandaki şiddetin tamamının bizim inancımızda, bizim aile yapımızda hatta daha şeditine sahip olması gerekir ki öyle bir şey yok. Dolayısıyla hiçbir şekilde kadına şiddetin bizim kültürümüzle, inancımızla, aile yapımızla alakası olamaz. Şunu söyleyebiliriz: Bir inanç sisteminin içerisindeki birisi kadına şiddet uygulayabilir mi? Uygular ama o inancın öğretisi anlamına gelmez. Ya da bir ailenin içerisinde şiddet olabilir mi? Olabilir. O da yani bütün aile kurumunun yok edilmesi, şiddeti aile kurumunun ürettiği anlamına gelmez, o kişi şiddet uygulamıştır. Hukukta en temel bir şey vardır, suçta ve cezada şahsiliği ilkesi vardır. Kim ne suç işlediyse odur.

AK PARTİ'li birisi suç işlediyse bütün AK PARTİ'liler olmayacağı gibi, CHP'li birisi suç işlediyse bütün CHP'liler suçlu olmayacağı gibi suçta, cezada şahsiliği vardır. Şimdi, ben kültürümüzün de böyle çok ötekileştirilmesini, aşağılanması, yok sayılmasını, sanki şiddetin kaynağı olarak gösterilmesini kabul etmiyorum. Ben köyde büyüdüm. Benim büyüdüğüm köyde sülaleler kadınların adıyla anılıyordu, isimlerini de söyleyebilirim: Marziye'nin bilmem falan, Cemile'nin falan. Bütün sülalelerin adı kadınlarla anılıyordu. Merak ettim neden kadınlarla anılıyor diye. Ben Tokatlıyım, "Hey On Beşli" türküsünün yakıldığı bir yerden geliyorum. 15 yaşındaki erkekler askere gitmiş; evleri yönetecek, aileyi yönetecek, dışarıda çalışacak, tanımlayacak erkek kalmamış. Birisini tanımlarsanız genel ataerkil toplumuz ya, erkek üzerinden "falanın oğlu falan" deriz. Şimdi küçük çocuk üzerinden, 5 yaşındaki çocuk üzerinden tanımlamamışlar, hep kadının üzerinden tanımlamışlar "falanın oğlu, falanın oğlu" diye annenin ismini söylemişler. On beşliler de askere gidince "Hey On Beşli, On Beşli" türküsünün yakılmasıyla -"Kızların gözü yaşlı" diyor devamında- geride erkek kalmadığı için kadınlar...

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) - Aile reisi.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - ...köyü yönetmiş, yaşatmış, yeni nesli ortaya koymuş, yetiştirmiş, yeni askerler yetiştirmiş. Dolayısıyla ben hiçbir şekilde kültürümüzün kadına şiddetin bir varlık sebebi olarak gösterilmesini kabul etmiyorum.

Öte yandan, bizim yine deyişlerimizde hele annelik, aile... Annelik kadına şiddetin bir temel ögesi olarak gösteriliyor. Yani çocuğu erkek doğurmaz, çocuğu kadın doğuracak, anne kadın olacak. "Ana başa taç imiş/Her derde ilaç imiş/Bir evlat pir olsa da anaya muhtaç imiş" bizim deyişlerimizde. Ben bugün annemi arıyorum, annemin tavsiyelerini dinliyorum, bu yaşa geldim. Bu eziklik değil, kötü bir şey değil. Yine hepimizin sevdiği Neşet Ertaş'ın "İki büyük nimetim var/Biri anam, biri yârim/İkisine de hürmetim var/Biri anam, biri yârim/Ana deyip de geçilmez/O yar anadan seçilmez/İkisine de kıymet biçilmez/Biri anam biri yârim"

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - On dakika daha ekledik. (Gülüşmeler)

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 30

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Eğer devam ederseniz ama şiire.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Bu nedir, burada neyi anlatmaya çalışıyorum? Bizim türkülerimiz hürmet üzere, bizim türkülerimiz kıymet üzere, bizim geleneklerimiz baş tacı etmek üzere. Ama şunu birileri söyleyebilir: "Ya, bu kadar şey söylüyorsun da hiç mi şiddet yok?" Ben yok demiyorum, istatistikler "Var." diyor. Bunları yok etmeyelim mi? Edelim. Ne kadar güzel kurumlar kurmuşlar. Ne kadar güzel takip merkezleri, mekanizmaları kurmuşlar. Sayın Bakanımız ne güzel anlattı, güzel güzel çalışmalar yapıyorlar. Sizler de takdir ettiniz, o noktada teşekkür de ediyorum ama buradaki asıl bizim kalelerimizi, ailemizi yok saymak, bu işin merkezi olarak görmek bizim ailelerimizi yok eder, çatırdatır. Dolayısıyla ailesiz bir toplumun şiddete daha meyilli olacağı yani asıl şiddetin o zaman artacağını düşünmek lazım. Bizim belki de en korumamız gereken, en değerli varlığımız ailemizdir. Bunu korumak üzere çok hassas bir şekilde titrememiz gerektiğini düşünüyorum. Onun için şiddetin kaynaklarını araştıralım. Ailenin şu şekilde işlemeden kaynaklanan bir sorunu varsa aileyi o şekilde işletmeyelim, daha farklı yönlere yönlendirelim. Zira Bakanlığımızın adı "Aile Bakanlığı" Aileyi güçlendirecek, aileyi daha güzelleştirecek, sevgi iklimi olan ailenin sevgi iklimiyle devam etmesini sağlayacak, şiddetten uzak tutacak şeylerde zaten Bakanlığımız zaten çalışıyor. Aileyi güçlendirmemiz lazım.

Öte yandan, Türkiye'deki insanların kahir ekseriyeti Müslüman. "Diyanet İşleri Başkanlığını bu işin dışında tutalım." E, tutalım. Diyanet İşleri Başkanlığı da bu işin içine girmek için can atmıyordur muhtemelen.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Atar, atar.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Atmıyor efendim, hiç atmaz. Sibel Hanım, atmaz yani hiç öyle bir derdi yok. Ama şunu söylüyorum, bakın: Bir yandan burada bir çelişki var, bir yandan dini şiddetin merkezi gibi görecekle bazıları, dinden kaynaklandığını söyleyecekler, dini dışarıda tutacaklar. "O zaman, biz oraya atış yapacağız, orayı yok edeceğiz, orayı kaldıracacağız." Böyle bir şey yok. Bu insanlar Müslüman'sa, bu insanların eğer oradan da kaynaklanan bir şeyi varsa beraber konuşacağız. Ya, bugün biraz önce söylediler. Katilin de dinlenilmesi gerektiğini söylediler. Katil kadar da mı kıymeti yok? Neden, nasıl dışarıda tutarız? Böyle bir şey düşünülemez. Elbette ki dinlenecek. Türkiye'nin bütün dinî anlamdaki Atatürk tarafından kurulan şeyini düzenleyen bir anayasal kurumun bunun dışında tutulması düşünülemez. Öte yandan, bizim buradaki belki verilerle ilgili -hani teknik konuşmak istemiyorum, birçok şeyi zaten gerçekten çok güzel açıkladı- başkaca şeyleri araştırmamız lazım. Birtakım, işte, bağımlılıkların şiddet etkisi nedir? Alkol bağımlılığı, uyuşturucu bağımlılığı, teknoloji bağımlılığı, bunların verilerini ortaya çıkarmamız lazım. Yeni yeni bağımlılık türleri ortaya çıkıyor. Bunlar nelerdir? Bunları bulmamız lazım. Efendime söyleyeyim, diğer yandan, şimdi çocukların korunmasını da hani bu aile çocuğun işte şey... Bir yandan hani şiddetin önlenmesini savunurken öte yandan çocuklara LGBT derneklerinin daha rüş olmamış çocuklara birtakım "Şöyle hakların var, böyle hakların var." şeklinde onlara empoze etmeleri, bunu da bir hak olarak kesinlikle görmek istemediğimizi, bunun bir hak olmadığını... Elbette hiç kimseye karşı şiddet niyetimizin de açık açık olmadığını... Ancak Allah insanları bir erkek ve bir dişiden yaratmıştır, insan 2 türdür, erkek ve dişidir; biz bunun dışındaki türleri bir tür olarak tanımlıyoruz yani toplumsal cinsiyet eşitliği dediğimiz zaman bizim anladığımız kadın ve erkektir, onun ötesini biz anlamıyoruz.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Hayır, ben imam kızıyım da sizin söyledikleriniz gibi bir şey yok yani.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - O zaman, şöyle bir benzerliğimiz var, ben de imam oğluyum.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Yo, ben gerçekten imam kızıyım.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Ben de gerçekten.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Sizin söylediğiniz gibi bir ayet yok.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Karşılıklı konuşma şeklinde olmasın.?

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Ya, arkadaşlar...

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Benim babam imam, benim babam imam, rahmetli imamdı. "İmam oğlu" deyince Ekrem İmamoğlu'yla karıştırmayın.

RUKİYE TOY (Sivas) - Öyle bir ayet var.

(Gürültüler)

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Başkanım, karşılıklı...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Arkadaşlar, değerli vekillerimiz, ben de bir şey söylemek zorundayım. Benim de dedem imamdı, haberiniz olsun.

Evet, tamamlayın Sayın Alan.

Buyurun.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Değerli Başkanım, şunu söyleyeceğim: Biraz önceki arkadaşlarımızın paylaşımlarında da belli konuşmaların gittiği yerde de yani bunu tespit etmemiz lazım, bu bizim hepimizin ortak değeri, hepimizin. Yani aileye kim karşı çıkabilir ya, kim, nasıl karşı çıkabiliriz? Bizim korunaklı kalelerimiz. Anneden daha çok çocuğunu seven kim olabilir?

Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkür ediyoruz Sayın Alan.

Böyle şiirli konuşmalar hepimizi rahatlatıyor galiba. Şair ne demiş? "Herkesin bir hikâyesi vardır ama herkesin bir şiiri yoktur." diyor. Sen şiirle söyledin.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Şiir bana ait değildi, şeylerini de söyledim, özellikle Neşat Ertaş.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Hepimize ait olduğu için söylediniz.

Sayın Sibel Suiçmez...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 31

Sonra 14.30'da bitirelim dedik kıymetli vekillerimiz. Sayın Bakan, sizin cevap süreniz de uzadı, bir kısmına yazılı yanıt da verebilirsiniz sonra ama hemen size döneceğiz şimdi.

Sayın Suiçmez, buyurunuz.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkanım, size ve Komisyon üyesi milletvekillerimize teşekkür ediyorum. Sayın Bakanıma ve ekibine de hoş geldin dileklerimi iletiyorum.

Şimdi, tabii, bu şeylerden sonra...

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Sayın Vekilim, bir şey söyleyeyim mi bütünlüğünüzü bozmamak için. Nurettin Alan vekilimiz Tokat'lı olduğunu söyledi, Hey 15'li türküsünden de örnek verdi, aslında bu, toplumsal algının nasıl farklılaştığını gösteriyor. Hey 15'li türküsü bir ne türküsü?

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Ağıt.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Ağıt.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ama millet bunda oyun oynuyor.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Yavaş söylüyorsan ağlıyorsun, hızlı söylersen oynuyorsun.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Bunun hikâyesinde hiç oynanacak bir şey yok da.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Yani toplumsal algı bakımından önemli.

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Evet, evet, kabul ediyorum.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Maalesef.

Sürem başladı mı Sayın Başkan?

NURETTİN ALAN (İstanbul) - Ek süre verin.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Şiirle uzatabilirsiniz.

Buyurun.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Şiire girmeyeceğim de inşallah başka zaman olur.

Şimdi, Sayın Bakanım, elbette ki kadın mücadelesine katkı sunan herkese teşekkür ederiz tabii. Bu mücadele günbegün yapılan mücadeledir ve artarak beraberce yapılacak bir mücadeledir. Yani kimse burada karşı karşıyaymış gibi birbirimizi göstermemeli, görmemeliyiz, hep birlikte aynı noktaya sonuç itibarıyla bakmalıyız ama elbette burada tercihler bir politika olarak da önümüze geliyor yani aileye bakış açımız belli ki çok farklı, aslında farklı da değil de birbirimizi anlamama noktasına gidersek o sonuca varıyoruz. Şimdi, kimse aileye karşı falan değil ama kadını sadece aile üzerinden tanımlamaya kalkarsanız ve tüm sonuçları da bunun üzerinden almaya çalışırsanız bu bizi doğru yöne götürmez. Şimdi, hepimiz biliyoruz ki derdimiz kadının, ister aile içinde olsun ister aile dışında olsun, birey olarak, özgür bir birey olarak tanınması ve tanınmaması üzerinde buradaki kavgamız, mücadelemiz. Biz şimdi kadını özgür bir birey olarak tanımlarsak nereye sokarsak sokalım, nerede güçlendirirsek güçlendirelim, elbette ki olumlu bir sonuç alırsınız ama kadını sadece aile kurumu içerisinde tanımlarsak ve onun üzerinden bir "anne"dir, "abla"dir, "eş"tir tanımlaması üzerinden gidip bir de güzelleme yaparsak sonuca varamayız; meselemiz bu yoksa hepimiz ailenin ne kadar önemli olduğunu biliyoruz. Ama bir ayrı şeyi de bu problemin çözümünde önümüzdeki en büyük engelin de şu olduğunu bilelim. Siz söylediniz ya, hani "Biz niye kutsallaştırmayalım." dememizin nedeni o. Şiddet, tecavüz, taciz maalesef en yakınlarından geliyor. Buna "Hayır." diyecek içimizde biri var mı? Değil. O yüzden, aile kurumu içerisinde gelişen bu olaylara çözüm üretmemiz o kadar da zor oluyor. İnsanlar bu tür suçların aile bireylerinden geldiği zaman ne kadar zor söylendiğini bunu yaşayanlar bilir. Zannetmeyin ki bu masanın içerisinde veya burada olanlar da bu olayı yaşamamıştır, dolayısıyla çok zor, hassas bir konuda hareket etmemiz lazım. Buradan karşıtlık üretmeyelim yani "Aile kurumuna karşıyız." bunları... Hayır, aile kurumuna karşı değiliz ama kadın özgür bir bireydir; ilkin bunu sizin de böyle algılamamız gerekiyor, ondan sonra konumlandıralım.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - En güzel örnek bence orası, kadınlar ismiyle anılıyor zaten.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Hayır, o bir şey değil.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Olmaz olur mu?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Onu da söyleyeyim size, bizim bölgede de öyledir ama orada güçlü kadının olması, oradaki kadınların sömürülmediğini, tacize uğramadığını, şiddete uğramadığını göstermez çünkü biliyoruz ki şiddet sadece fiziksel şiddet değildir, dolayısıyla oradaki bütün bakımların kimler tarafından yapıldığını, kadınlar tarafından yapıldığını hepimiz biliyoruz.

Şimdi, Sayın Bakanım siz de söylediniz, kadına yönelik şiddet bir insan hakkı ihlalidir. Bu açıdan baktığımız zaman zaten sorunların büyük bir bölümü için aynı yönde bakıyoruz demektir.

Bir de İstanbul Sözleşmesini de karşıtlık üzerinden yürütmek artık sıkı çünkü baktığım zaman görüyorum ki ben ayrıldım ama sununuza ve kitapçığa baktığımızda koordinasyon eksikliğini saptamışsınız, bunun çözümü için bir şey yapmışsınız, verinin olmaması iyi bir şey değil, saptamışsınız ve bir sürü bir şeyi daha saptamışsınız, saptadıklarınızın büyük bir bölümünü İstanbul Sözleşmesi zaten "Saptayın ve böyle yapın." diyor. Siz de bu yolda ilerliyorsunuz, dolayısıyla sizlerin de gizli bir İstanbul Sözleşmesi taraftarı olduğunuzu düşünüyorum. Hep birlikte çalışalım çünkü sorun belli, Amerika'yı da filan da yeniden keşfetmeyeceğiz Sayın Bakanım, zaten keşfetmiyorsunuz. Dolayısıyla bu İstanbul Sözleşmesi üzerinden de karşıtlığı bir tarafa koyalım ama biz iktidarımıza geldiğimizde CHP olarak ilk imza atılacak sözleşme odur; onun da altını çizeyim.

Sayın Bakanım, şimdi, medya da hep ele alınma usulünü diyoruz ama bence bize göre olması gereken şekilde sonuçlanan davaları yani cezasızlık politikası ve algısını ortadan kaldıracak şekilde -ki burada var, belirtmişsiniz- bunları sık sık dile

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 32

getirmemiz gerekiyor. Yani hep olaydan bahsediyoruz, olaydan sonra işte tutuklandığı, tutuklanmadığı bölümünden bahsediyoruz ama o olaydan sonra o dava nasıl sonuçlanmış; bu çok bizi ilgilendirmiyor. Bir sürü olumsuz tabii ki karar olabilir ama bir sürüde olumlu bulduğumuz kararlar var. Bu kararları sivil toplum örgütleri olarak, barolar olarak, Bakanlık olarak daha sık bir şekilde basında, kamuoyunda dile getirmemiz gerekiyor. RTÜK'le en konuşacağımız nokta bence bu olmalı. Belki bir spot niteliğinde "Kamuya mal olmuş bu olaylarda, şu olayın sonucunda şu ceza verildi." şeklinde bir spot hazırlanmalı. Öteki türlü birçok şeyi önlememiz de mümkün değil yani ne çocukların ne fail olanların dizilerden etkilenerek suç işlemesini filan engellememiz o kadar çok kolay bir şey değil. Dolayısıyla, bu yönde bir spot hazırlar ve hep birlikte bunları dile getirirsek çok daha faydalı olur.

Ben merak ediyorum, kaç avukatla davalar takip ediliyor, kaç dava takip ediliyor? Fedakârca davalara katılan avukat meslektaşlarımızı burada şahsınızda tebrik etmek isterim. Ben yeterli olmadığını düşünüyorum çünkü gerçekten çok büyük yük, psikolojik anlamda da avukatlar etkileniyor dolayısıyla avukat alımının sağlanması gerektiğini düşünüyorum. Avukatların cinsiyetini de merak ettim Bakanlığınızda, bu konuda da bir bilgi verirseniz çok memnun olurum. Anladığım kadarıyla, vekalet ücretlerinin alınması yönünde bir yasal düzenleme yapmamız gerekiyor. Vekalet ücretlerinin Bakanlık üzerinden alınması ve bunların da avukatlara dağıtılması gerekiyor. Benim de gözlemlediğim şu Sayın Bakanım: Son yıllarda, özellikle tabii, avukat meslektaşlarımızın da davalardaki bakış açılarının daha olaya katılımını ve dosyanın... Bunları daha önce barolar, kadın hakları komisyonları, çocuk hakları komisyonları yapıyordu ama son yıllarda Bakanlığınıza bağlı avukatların da daha fazla etkin hâle geldiği yargılama süreçlerini görüyoruz; bundan da son derece memnun olduğumu söyleyeyim.

Ben yasa teklifi verdim ama bir şey olduğu yok. Ben, baroların da aynen Bakanlığınızın yanında katılma talepleri konusundaki bir yasal düzenleme, bir kelime eklenmesi suretiyle 6284 sayılı Yasa'ya çok faydalı olacağını düşünüyorum. Karşı karşıya değiliz; orada o kadar güzel bir duygu ki Bakanlığın da aynı şekilde bakıp, baroların kadın hakları merkezlerinin de aynı şekilde bakıp birlikte mücadele etmesi çok kıymetli. Bunun yasal zeminini de sağlamamız gerekiyor.

Şiddet ile ekonomik durum arasında direkt bir etki var. Bu konuda da tabii ülkemizin gelmiş olduğu şu anda yoksulluk-yoksunluk durumu üzerinde çok hızlı bir şekilde bir çözüm üreten politikaları yürütmemiz gerekiyor ki ekonomik nedenlerden tetiklenen şiddetin önünü de kesebilelim.

Sayın Bakanım, elektronik...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Sürenizi bir kat aştınız, konuşma süremizi de çıkarttığımız.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Bitiyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Tamamlayın, buyurun.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Elektronik kelepçeyle ilgili Sayın Bakanımız dedi ki: "Bir anda 2'ye, 3'e katlayabilirim." Buna ihtiyaç var, lütfen siz, İçişleri Bakanıyla konuşun.

Sosyal hizmetler çalışanlarını artırmamız gerekiyor.

Enflasyon dikkate alındığında bütçenizin yetersiz olduğunu düşünüyoruz -bunu olumsuz olarak algılamayın seneye- bu bütçenin artırılması için hep birlikte çalışmamız gerekiyor.

Bunu söyledikten sonra da sığınma evi sayısının da yine artırılması gerektiğinin altını çizeyim.

183'ün de niye 112'yle entegre edildiğini anlamış değilim, bir bilgi verirseniz sevinirim çünkü biz tamamıyla kadına yönelik şiddete ilişkin o...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - O duracak

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ama ona başka türlü talepler de geliyor, sadece kadına yönelik şiddetle ilgili bir hattın kurulmasını isterken bu 112'yle entegre edilmesinin acaba olumsuz bir sonuç mu doğuracağına; bir kuşku var...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Onu anlatacağım.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Bunu belirtmek isterim.

Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Sayın Başkan, ben bir kısa söz istiyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Değerli arkadaşlar, şöyle; demokratik uygulamamız devam ediyor, şunu açıklayayım bütün arkadaşlarımıza, kıymetli vekillerimize: İlk söz haklarının tamamı tamamlandı, 2'nci kez hem muhalefetten hem iktidar vekillerimizden söz isteği var ama ortak karar verelim, Sayın Bakanımız konuşsun. Biz bütün soruları galiba sorduk. Hep soruları sorup yanıt alamazsak zaten Komisyon amacına ulaşmaz. Süremizi de aşmış bulunuyoruz.

Çoğunluğun oylarına sunuyorum yani işaretle: Sayın Bakanımıza doğrudan geçelim mi?

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Sayın Başkan, yalnız, ben konuşmama neredeyse hatiplerin şeyi var... Aile ve Diyanete dair birkaç şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Ama bakıyorum şimdi, Sayın Kaya, sizin daha önceki konuşmanız 13.48'de başladı, 13.53'te bitmesi gerekiyordu, artı beş dakika konuştunuz, 2'nci kez konuşursanız 3 kişilik konuşmuş olacaksınız. Sayın Bakandan yanıt alamayacağız.

Buyurun Sayın Bakan soruları yanıtlamak üzere.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Burada olma amacımız zaten gerçekten konuşmak yani...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 33

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Çok teşekkür ediyorum.

Kısa bir polemığe girebilir o yüzden... Ama ben her birinize öncelikle çok teşekkür ediyorum, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri. Ben, burada bulunan, katkısı olan bütün milletvekillerimize öncelikle teşekkür etmek istiyorum. Hakikaten şûraya baktığımızda, hepimizin amacı aynı; hepimiz kadına yönelik şiddetle etkili bir şekilde mücadele etmek istiyoruz, hepimizin amacı bu vakaları sıfırlamak ve hepimiz bir el ele verirse bu olayı, ben "Kısır döngüden dar çerçeveden çıkaralım." derken aslında bunu kastediyordum. Birbirimize "siz" "biz" diyerek değil, ben her zaman şunu söylüyorum: Bir olalım, biz olalım yani burada -daha önce ifade ettim- bana ulaşamayacak bir milletvekili yok. Özellikle kadınlar ve kız çocukları kesinlikle bence şiddet konularında siyasi malzeme olarak kullanılmamalı çünkü biz aynı hassasiyetle aynı pencereden bakıyoruz aslında olaya. Bizim için her can çok kıymetli yani bir kızımızın, bir kadınınımızın saçına zarar gelmesini istemeyiz. Bunlar bizler için çok değerli. Dolayısıyla, burada ne kadar geniş ve mücadelemizi birleştirebilirsek, bu konuda önerileriniz bizleri de besleyecektir. Daha önce de ifade ettim, burada sizlerle beraber olmak ve bu toplantıda aslında sizlerin görüşlerini, önerilerini almak bizler için gerçekten çok değerli. Ben bir kez daha teşekkür etmek istiyorum.

Şimdi, pek çok soru soruldu. Bunlardan ilki, eğer isterseniz en sonunda Sibel Hanım'ın söylediği 112 hattımızdan bahsetmek istiyorum: Aslında ben Alo 183'ü özellikle kadın ihtisaslaşmış hat olarak belirlemek istiyorum. Orada gerçi şöyle bir şey var: 183 şiddet hattı, biz en çok çocuk ihbar alıyoruz orada, 2'nci konu da kadın ihbarı alıyoruz. Dolayısıyla, biz aslında hem kadın ihbar hattını hem çocuk ihbar hattını ayırmak istiyoruz. Böyle bir çalışmamız söz konusu. İkinci olarak neden 112'yle de entegrasyonu önemseyeceğimi söylemek istiyorum çünkü 112 arkadaşlar, her tarafta çekiyor; dağın başında olan kişi de, telefonunuzun çekmediği yerde 112'ye ulaşabiliyorsunuz. Biz o mücadelemizi aslında daha etkili ve daha farklı, daha hızlı yürütmek istiyoruz. Yani emniyetten bize bilgi gelmesini beklemeden oralarda bizim uzman çalışma arkadaşlarımız olacak; 183 hattımız işlemeye devam edecek ama 112'lerde de bizim masamız olursa -aynı Sağlık Bakanlığında işlediği gibi, ambulansı doğrudan yönlendiriyor- biz de anında haberdar olup anında mücadele edebileceğiz ve belki davalara en başından itibaren de müdahil olabileceğiz. Öyle bir konu var.

Diğer yandan, biz failin rehabilitasyonu ile ilgili konuyu hakikaten çok önemsiyoruz. Burada her zaman mağdur üzerinde çalışıyoruz, onu güçlendireceğiz. Dediğim gibi, bizim Bakanlığımızın kadınıla ilgili iki tane çalışması var; kadına yönelik şiddetle mücadele eylem planları, bir de kadını güçlendirme çünkü biz, kadını sadece şiddet gören, mağdur olan bir kadın olarak görmüyoruz; biz, kadını güçlendirerek, topluma kazandırarak, kadın-erkek fırsat eşitliğini sağlayarak... O minvalde biz zaten OECD'nin kadın-erkek bütçeleme modelini de önemsiyoruz çünkü böylelikle her bakanlığın aslında kadını güçlendirme kısmına ayıracağı bir bütçe olacak. Bir de biz Bakanlığımızda kadına güçlendirme ayırdığımız miktar 6 milyar lira bu dönem bütçemiz. Ancak şunu söyleyeceğim: Biz kadına yönelik şiddeti sadece kadını güçlendirme bütçesinden bakmıyoruz, bütün Bakanlık eşgüdüm içerisinde yürütüyoruz yani kadını destekleyen Aile ve Toplum Genel Müdürlüğümüz, Engelli ve Yaşlı Genel Müdürlüğümüz... Engelli kadınlardan bahsediyoruz. Dolayısıyla, şehit, gazi yakınlarımıza, sosyal yardımlardan... Bunlara bütüncül bir şekilde bakıyoruz. Şimdi, Türkiye genelinde baktığımızda, bizim 3.500'den fazla kurumumuz var. Biz 418 sosyal hizmet merkezimizle, 309 -bu sene kurduğumuz- sosyal hizmet merkezi irtibat noktalarımızda yani sosyal hizmet merkezinin olmadığı yerlerde dahi şiddeti izleme ve şiddeti ihbar etme yetkileri var yani imkânları olacak vatandaşlarımızın. Buralara da biz şiddet izleme noktaları koyduk. Dolayısıyla, biz aslında... Ama bir engelli kurumuna gidip "Ben şiddet görüyorum." diyen bir kadına da aynı şekilde bizim bütün birimlerimiz aynı desteği sağlayacaktır yani doğrudan desteklerimizi sunacağız.

ŞÖNİM'lerimiz... 2 tane daha ŞÖNİM açtık bu sene, amacımız önümüzdeki sene 6 ŞÖNİM daha açmak Türkiye genelinde. Bu da hakikaten farkındalık çalışmaları için çok kıymetli.

Diğer yandan, kadın konukevi doluluk oranımız yüzde 70 Türkiye genelinde. Biz, bir kadının gidecek yerinin olmadığını söylemesine tahammül edemeyiz. Dolayısıyla, biz aslında kadın konukevlerini oldukça önemsiyoruz. İhtisaslaşmış kadın konukevlerinde -şu anda 17 tane var- bu önümüzdeki sene 2 tane daha kadın konukevimizi ihtisaslaştıracacağız. İhtisaslaşma noktası nedir? 0-12 yaştan büyük çocukları olan aileleri de kapsadığımız ve misafir ettiğimiz yerler oralar. Dolayısıyla orada da böyle bir hani bilgi vermek istiyorum. Bizim 12 yaş üstü çocukları da kabul ettiğimiz kadın konukevlerimiz var ve bu sayı şu anda 17, bunu da 19'a getiriyoruz önümüzdeki sene itibarıyla. Diğer yandan biz kadın konukevlerimizi sadece kadınların barınma yeri olarak görmüyoruz, onlara orada çeşitli mesleki eğitimler veriyoruz ve onları topluma kazandırmaya yönelik mesleki eğitimler kazandırarak aslında ayaklarına daha sağlam basmaları ve hayata çok daha güçlü katılabilmeleri, kendi hayatlarını idame edebilecek şekilde de destekler sunuyoruz. Burada belki bunları yeterince anlatmamış olabilirim. Diğer yandan tabii, ŞÖNİM'lerimizde kadınları, mağduru da güçlendirmeye yönelik, iletişim becerilerini güçlendirmeye yönelik çalışmalarımız var. Biz finansal okuryazarlığı yaygınlaştırmak 760 bine ulaştığımız söyledim ama bu çok daha fazla. Sadece kadını yani ekonomik anlamda veya bilgi anlamında güçlendirmekten bahsetmiyoruz, aynı anda kadınların bilgi sahibi olabilmeleri, teknolojiyi daha iyi kullanabilmeleri ve dolayısıyla bizim hem KADES gibi imkânlarımızdan, Alo 183 ihbar hattımızdan veya farklı hizmetlerimize de daha kolay erişmelerini çok çok önemsiyoruz.

Failin rehabilitasyonu hakikaten çok çok önemli. Burada hem faile yönelik psikososyal müdahale modelini başlattık. Farklı türden şiddet uygulayan profiller var, farklı türden şiddet uyguluyor, bunların belirlenmesine yönelik ayrı bir araştırma başlattık. Bizim amacımız, şiddetin döngüsünü kırmak, eğer şiddet döngüsünü kırmazsanız bu sürekli tekrar eden, mükerrer eden ve hakikaten gelecek nesilleri de etkileyen bir durum yani bu konuda da hakikaten önemli çalışmalar yürütüyoruz. Hakkında önleyici tedbir kararları alınan ve şiddet uygulayan bireyler için de farkındalık seminerleri düzenliyoruz. Bazı insanlar var, şiddet uyguladığı farkında

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 34

değil. Özellikle şiddetin psikolojik boyutu, ben çok kadınla karşılaştım ya da erkeklerle karşılaştım -daha doğrusu öyle söyleyeyim- "Ben bir kere şiddet uygulamadım eşime, bir fiske vurmam." Yani yeri geldi şey diyorsunuz: O kadar psikolojik mobbinge uğratmışsınız ki karşınızdaki kişi zaten yok olmuş, kadın kendini unutmuş, kadını değersizleştirmiş, kadını yok saymış ve psikolojik şiddeti hakikaten ölçemiyoruz şu anda. Yani biz fiziksel şiddetin ne olduğunu çok iyi biliyoruz ama psikolojik şiddetin ne boyutta olduğunu gerçekten ölçemiyoruz. Bu yüzden hem öfke kontrolü seminerlerimiz var, çatışma çözümü gibi gıda konuları ele alıyoruz. İlişkilerde doğru iletişimi önemsiyoruz. Ayrıca şiddete ilişkin yasal düzenlemeler hakkında da bilgiler sunuyoruz. Bunu hem sosyal hizmet merkezlerimizle bütün birimlerimizle yapıyoruz. Evlilik öncesi eğitim programlarımızda bütün hizmetlerimizi detaylıca sunuyoruz katılan kişilere. Peki, bize her türlü kanaldan ulaşan kadınlar var, dediğim gibi yani burada aslında biz dava açıldıktan sonra sürece müdahil oluyoruz. Ben öncelikle hem Kadının Statüsü Genel Müdürümüze çok teşekkür ediyorum. Özge'ye, Hukuk Hizmetleri Genel Müdürümüze ayrıca teşekkür ediyorum. Kendisi 2019 Türkiye arabulucu birincisi. Bakanlığımıza doğrudan gelmiyor ama hakikaten bu konuya çok önem veren, çok önemseyen bir kızımız, ayrıca 17 yaşında otizmlili bir evladına rağmen gece gündüz demeden... Ben onu gece üçte de arasam ulaşabiliyorum, o kadar hassas bu konularda, biz tabii ki kadınlara mobbing uygulamak istemiyoruz ama işini ne kadar sevgiyle aşkla yürüttüğünü ve burada gerçekten sayın vekillerim, size tüm samimiyetle söylüyorum. Bakın, elinize ulaşan herhangi bir vaka varsa biz burada çok hızlı hareket ediyoruz ve hareket etmekten ve sizleri desteklemekten yani sonuç itibarıyla bu kadınlar hepimizin kardeşi, hepimizin kadını ve bu minvalde de hepimiz aynı mücadeleyi sürdürmemiz gerekiyor.

Biz, Türk Ceza Kanunu'ndan bahsettik. Sosyal risk haritasında Dünya Sağlık Örgütü'nün şiddet öncülerini biz de kabul ediyoruz. Aslında biz sosyal risk haritalarımızda doğrudan bizdeki olan verileri de entegre ettik yani engelli sayısı, şiddet gören kadın sayısı veya ŞÖNİM'e başvurmuş veya emniyete şiddetten dolayı bir kere bizimle irtibat kurmuş herkes o sosyal risk haritasında yer alıyor. Diğer yandan işte ne bileyim psikiyatri tedavisi görmüş veya o kişiler de bizim sosyal risk haritamızda yer alıyor. Daha önce de ifade ettim açılış konuşmamda, bazı vakalarda hiçbir şekilde bizlere başvurmayan vakalarla karşılaştık. Yani bir şiddet vakasında basına düşmüş konularda ben özellikle hemen şeye bakıyorum, bizimle hiç temasa geçmiş mi, hangi ara biz bu teması kaybetmişiz? Yüzde 90 vakalarda bizimle temasa geçilmemiş vakalar var ve bu vakalarda biz mesela farklı sebeplerden dolayı aslında ya bir bağımlılık türü, mesela bu da sosyal risk haritamız aslında çok kıymetli çünkü biz burada bağımlılık verilerini de entegre edeceğiz, diğer yandan da hem bağımlılık türü aynı zamanda işte varsa bir psikiyatri takibi, onlar da bizim sosyal risk haritamıza dâhil olacak çünkü bunlarda karşılaştığımız sorunlardan bazıları böyleydi. Birkaç ay öncesinde bir bipolar hastasının hem eşini hem 4 çocuğunu öldürdü, akabinde de kendisinin intihar ettiğini gördük, onun da mesela bizde hiçbir şekilde bir başvurusu yoktu, benzer şekilde çok fazla vakayla karşılaştık. Dolayısıyla bir olay olduğunda ben öncelikle benim vizyonum önce bizim sorumluluğumuz nerede, ona bakmak, biz bir yerde eksik kaldık mı? O yüzden biz sosyal risk haritasını geliştirdik çünkü burada aslında hiçbir vakanın kaçmasını istemiyoruz. Biz anında, doğrudan, hızlı, erken müdahaleyi çok çok önemsiyoruz.

Aile ve aile ve kadın karıştılarından bahsettik. Bizim işte az önce de ifade ettiğim gibi kadınla ilgili iki tane belgemiz var, biri kadının güçlendirilmesi, bir de kadına yönelik şiddet ama aynı zamanda baktık, Bakanlığımızda sağlıklı aileler nasıl koruyabiliriz? Bu da çok kritik sonuç. Biz içinde şiddeti olmayan, içinde şiddet olan aileleri sağlıklı aile olarak bahsedebilir miyiz? Ama içinde şiddet olmayan, sevgi, saygı, merhamet, dayanışmanın olduğu aileleri güçlendirmek ve onları korumak istiyoruz, onları doğru yönlendirmek istiyoruz, onları takip etmek istiyoruz ama içinde şiddet olan, istismar olan bu tür aileler zaten aile değil. AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Yani burada kadının...

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) - Aile demiyoruz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Bunlara zaten aile diyemeyiz ve doğrudan bizim o minvalde sağlıklı aileleri koruyarak diğer yandan kadına yönelik şiddetle mücadelemizi sıfır tolerans ilkesiyle mücadele etmeye devam edeceğiz. Yani bunları hakikaten birbirinden ayrı tutmak lazım. Ben dolayısıyla aileyi ve kadını karşı karşıya getirmeyelim bu konuda ve ben açıkçası bu tartışmada odağımızı da kaybettiğimizi düşünüyorum.

Aile rehberi sisteminden bahsettim, bunu da talep eden aileler. Mesela çocukların okulda devamsızlığı var, eğer uzun süre devamsızlığı varsa bunlar da bizim sosyal risk haritamıza girecek. Dolayısıyla orada o aileyi ziyaret edip isteyen ailelere de biz rehberlik sunmayı hedefliyoruz. Bunu sadece biz yapmayacağız, sosyal risk haritamızın aile rehberi çalışmamıza bizim Bakanlığımız, Millî Eğitim Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Sağlık Bakanlığıyla birlikte hareket edeceğimiz için aslında yani çok umutluyum buradan da vakalara etkin ve önleyici bir şekilde mücadele edeceğimize inanıyorum.

Diğer yandan girişimci kadınlara yönelik desteklerimizi yüzde 68 artırdık. Diğer sorulara bakıyorum, ŞÖNİM'lerde iş gücüne katılmaya yönelik çalışmalarımız var. Deprem bölgesindeki kadınlara hakikaten ayrı bir hassasiyet gösteriyoruz çünkü biz biliyoruz ki doğal afetle karşılaşılacak ortamlarda doğal afetlerden sonra risk ortaya çıkıyor ve orada şiddetin artabildiğini biz hepimiz biliyoruz, bütün verilerle bu ispatlanmış durumda. Biz hâlâ deprem bölgesinde sahada en aktif olan Bakanlık biziz. Yani bütün birimlerde, bütün konteyner kentlerde aktif olarak yer alıyoruz, psikososyal destek sağlıyoruz ama aynı zamanda eğer bir iddia varsa hakikaten orada etkin bir şekilde mücadelemizi sürdürüyoruz. Biz bu çalışmalarımızın her birine baroları dâhil ediyoruz, dernekleri, STK'leri dâhil ediyoruz. Normalde bugün de az önce ifade ettiğim gibi, STK'lerimizle toplantım vardı ve ben bu STK'lerle iş birliğini oldukça önemsiyorum. Çünkü oradan gelen geri dönüşler bizler için çok kıymetli, doğrudan vatandaşla, bazen bizim ulaşamadığımız vakalar onlar üzerinden geliyor, arıyorlar, biz doğrudan müdahil oluyoruz, o minvalde de bunu söylemek istiyorum.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Sayın Bakan, hangi STK'lerin olduğunu daha sonra bizimle paylaşır mısınız?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 35

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Hemen paylaşırım isterseniz. Tabii, burada söylerim, sizi de bir gün davet edelim vekillerimizi, çok memnun oluruz.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Çok iyi olur.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Diğer yandan, bakıyorum, Diyanetin rolünden bahsedildi. Açıkçası arkadaşlar, ben çok şaşkınım, Diyanet burada mesela Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Haftası'nda Diyanet gerçekten bütün camilerde hutbelerde kadına yönelik şiddetle mücadelemizi çok güçlü bir şekilde vurguluyorlar ve bunu Türkiye genelinde yapıyorlar, sadece Türkiye'de değil, yurt dışında yaşayan vatandaşlarımıza yönelik de aynı şekilde bilgiler veriliyor. Yani bizim amacımız eğer bir toplumsal farkındalık ulaştırmaksa yani toplumsal farkındalığı harekete geçirmekse burada ben herkesle aynı mesajı vermeye hazırım yani varsa başka çalışmamız gereken gruplar onları yaparız. Dediğim gibi, bizim amacımız burada şiddetle etkin mücadele etmek, toplumsal farkındalığı yaygınlaştırmak.

Çocuklara yönelik çocuklara mahremiyet bilinci yaygınlaştırıyoruz. Çocuklar güvende programlarını üretiyoruz çünkü bunlar küçük yaşta da çocuklarda o farkındalığı yaratarak da aslında ilerlemek lazım.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Bakanım, Diyanetle ilgili bir sorum olacak. Bizim burada tedirginliğimiz hukukun gelişip değişen bir yönü vardır, hak temelli olduğu için, Diyanetteki tabii, kurallar belli, değişmiyor. Dolayısıyla biz şimdi şu endişe içerisindeyiz: Siz dediniz ya "Ulaşmak için kullanılmak ayrı" ama acaba onlar etkin bir şekilde sizin politikalarınızı mı uyguluyor yoksa kendilerinin bakış açısını mı yansıtıyor? Burada problem var. Siz bunu denetleyebiliyor musunuz?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Yani şunu söyleyeceğim, yani...

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - ÇEDES örneği var ya Sayın Bakan, ÇEDES örneği var biliyorsunuz.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Bakanım, siz bir denetleme yapıyor musunuz? Bunu sormak yani burada bir endişemiz var, denetleme yapıyorsanız...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Arkadaşlar, şu anda şunu söylemek istiyorum: Yani hiç kimse bu konuda... Kadına yönelik şiddetle mücadelede bütün devlet kurumlarımızın bakış açısı birdir. Yani bu yönde eğer varsa bir vaka doğrudan bize de gelir, emniyete, İçişlerine, ŞÖNİM'lere, bizim kadın konukevlerine, kapımız herkese açıktır ama...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ben bir şey söyleyeyim de...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ben bir konuşmamı bitireyim, ondan sonra da şey yapalım bunu.

Dolayısıyla, burada aslında baktığımız zaman bizler mücadelemizi topyekûn bir şekilde sürdürmek zorundayız. "Topyekûn şekilde" demek kimseyi habersiz bırakmadan ve bunun için farkındalık çalışmaları yaparız, okullara da eğer Millî Eğitimle farkındalık haftası yürüttük 25 Kasım'da. Bunlar da mesela yeterince medya yansımadı. Dolayısıyla Serap hocamıza ben buradan teşekkür etmek istiyorum. Gerçekten çalışmalarımız oldukça geniş ancak bizim en büyük sıkıntımız ne biliyor musunuz? Dezenformasyon, bizim en büyük sıkıntımız dezenformasyon ve dezenformasyonla mücadele etmek çok zor çünkü iyi bir haber yayılmıyor ancak kötü haberin yayılma etkisi çok çok fazla ve biz her gün dezenformasyonla mücadele ederken aslında kendi işimizi de bir yanda zayıflatıyoruz. Bizim yani 418 avukatımız var ve biz hakikaten özverili çalışıyoruz, yeterli değil, çok daha fazla avukata ihtiyacımız olabilir ama arkadaşlarımız gerçekten çok özverili çalışıyor fakat zaman zaman o dezenformasyonla mücadele bizim enerjimizin bir kısmını alıyor arkadaşlar, bu konuda bize destek olmanızı istiyoruz. Lütfen dezenformasyonu sizler de yaymayın, bize destek olun. Yani eğer yanlış bir bilgi varsa o zaman bizi arayın, biz size bilgi verelim. Özellikle kadın ve çocuk konusunda gerçekten bu mücadeleyi etkili şekilde sürdürmemiz gerekiyor. Kültür, medya ve sanat çok çok önemli. Biz gençlik açısından çok kötü bir örnek olduğumu biz de düşünüyoruz, orada gençlerin de talepleri var bu minvalde yani içinde her gün silah ve kadınların değersizleştirildiği bir ortam var ve gençler onları örnek alarak normal hayatlarında da bunu sürdürebiliyor aynı modelleri yani biz bunu medyada, keza, medyada bir kadın cinayeti veya şiddet olayının nasıl yansıdığını hepimiz görüyoruz. Defaatle silah alıp böyle doğrultuyor yani bu normal davranışlar değil, insanın psikolojisini ciddi manada etkiliyor, gençlerimizi etkiliyor. Yani benzer, ben bu konuda gerçekten defaatle görüşmeler yaptığımda zaman zaman medya, dizi temsilcileriyle bizzat biz arıyoruz, diyoruz "Suç duyurusunda bulunacağız, bu şekilde yansıtamazsın." Sonra gelip işte bir sonraki bölümde telafi etmeye çalışıyorlar. Yani bizim bu konuda desteğe ihtiyacımız var arkadaşlar. Haber dili çok çok kıymetli bir fail oluyor, bir kadın ölüyor ve bu kadının ismi yansıtılıyor, diğer failler o kadının ismini kullanarak "Seni bu şekilde öldürürüm." diyebiliyor. Ya, bu aslında olayın ne kadar vahim olduğunu gösteriyor. Şiddetin haberlerde kullanma şekli yani biz mağduru daha da mağdur ediyoruz şayet hayattaysa faili de neredeyse kahramanlaştırıyoruz. Bu bizim istediğimiz bir model değil. O yüzden, lütfen sizler de yani bu medya farkındalığı gerçekten toplumsal bir sorumluluk. Yani bu bir reytingle ölçülemeyecek derecede önemli. Yani bir reyting kaygısıyla şiddeti izlemek zorunda değiliz biz, biz bunu izlemek zorunda değiliz, çocuklarımıza bunula yani çocuklarımıza bunu emanet edemeyiz böyle bir şeyi.

Biz kadın politikalarımıza bütüncül bir şekilde bakıyoruz. Engelli kadınları da aynı şekilde, aynı hassasiyetle yaklaşıyoruz, bütün ŞÖNİM'lerimizin erişilebilirlik belgesi var ve dolayısıyla biz her birini toplumsal bir farkındalık oluşturacak şekilde tekrar değerlendiriyoruz ve ben bu minvalde her birinize tekrardan teşekkür etmek istiyorum. Cezaların caydırıcılığı konusunda da çalışıyoruz aynı şekilde.

Ben bu minvalde, bu komisyondaki emeği geçen herkese teşekkür etmek istiyorum.

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Komisyon: (10/696, 1831, 1832, 1833, 1834, 1835) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu

Sayfa: 36

Sorularına cevap veremediğim olursa lütfen bize yazın, telefonumu sizinle de paylaşabilirim. Bu çok önemli bir konu. Yani biz yani bu konuda hakikaten şu "siz biz" diye konuşmayalım bunu yani "biz" diye konuşalım ki hep beraber burada ama varsa bir eksiğimiz, onun da düzeltelim, gerçekten çünkü bunun aması fakatı yok, amasız fakatsız mücadele etmek zorundayız.

Ben her birinize tekrardan teşekkür ediyorum

BAŞKAN MUSTAFA HULKİ CEVİZOĞLU - Çok teşekkürler Sayın Bakan.

Birkaç sözle kapatıyoruz programımızı.

Şimdi, dezenformasyondan söz ettiniz. Sanal şiddet gibi artık, bilgi de bir şiddet hâline dönüşmüş vaziyette yani, bilginin de olumlusu var, olumsuzluğu var. Bilginin bile şiddete dönüştüğü bir ortamda hemen hemen tüm bakanlıklarımızın birer dezenformasyonla mücadele merkezi kurması âdeta bir gereklilik hâlini almıştır.

Katkı ve katılımlarınızdan dolayı size, ekibinize ve değerli Komisyon üyelerimize çok teşekkür ediyoruz.

Burada iktidar ve muhalefet ayrımı olmadan, bütün milletvekillerimizin çok pozitif ve çözüm odaklı kolektif bir yaklaşım sergilediğine tanık olduk. Bu, aynı zamanda kötülüğün bulaşıcı olduğu gibi iyiliğin de bulaşıcı olduğunu kanıtladı bu Komisyon çerçevesinde.

Yarın saat 12.00'de Millî Eğitim Bakanımız Sayın Yusuf Tekin'i dinleyeceğiz, bilgilendirecek bizi.

Komisyonumuzun gündeminde başka bir konu olmadığı için yarın saat 12.00'de toplanmak üzere toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 15.18